

Σ' αυτό το τεύχος

Τα Ύψη της Κοινωνίας με τον Θεό	131
Πώς να Μελετάς την Παλαιά Διαθήκη/2	133
Η Ανάσταση του Γεωργίου Φρειδερίκου Χαίντελ	135
Η αλήθεια στην κοινωνία	139
Αι περιπέτειες της εξορίας μου από το 1921 μέχρι το 1922	143
Από την Βίβλο και το περιβάλλον της	147
Μέλι Άγριο	149
Ένας Σιωπηλός Μάρτυρας	151
Εντυπώσεις από το Παγκόσμιο Συνέδριο για την Ιεραποστολή και τον Ευαγγελισμό	155

ΣΚΕΨΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ

«Μία ημέρα διέοχιζα μία γέφυρα και είδα έναν άνθρωπο να στέκεται στο χείλος της έτοιμος να πηδήξει. Έτσι έτρεξα προς το μέρος του και φώναξα 'Στόπ μην το κάνεις!'»

Γιατί δεν θα έπρεπε να το κάνω; Ρώτησε
Είπα 'αφού υπάρχουν τόσο πολλοί λόγοι για να ζήσει κανείς!'

Είπε 'Σαν π;'

Είπα 'Για να δούμε ...είσαι θρήσκος ή άθεος;'

Είπε 'Θρήσκος!'

Είπα 'Και εγώ! Είμαι Χριστιανός ή Βουδιστής;'

Είπε 'Χριστιανός!'

Είπα 'Και εγώ! Είμαι Καθολικός ή Διαμαρτυρόμενος;'

Είπε 'Διαμαρτυρόμενος! Είπα 'Και εγώ! Είμαι επσκοπικός ή βαπτιστής;'

Είπε 'Βαπτιστής!'

Είπα 'Ζήτω! Και εγώ! Είμαι της Βαπτιστικής Εκκλησίας του Θεού ή της Βαπτιστικής Εκκλησίας του Κυρίου;'

Είπε 'της Βαπτιστικής Εκκλησίας του Θεού!'

Είπα 'Και εγώ! Είμαι από την Αρχική Βαπτιστική Εκκλησία του Θεού ή από την Αναμορφωμένη Βαπτιστική Εκκλησία του Θεού;'

Είπε 'Από την Αναμορφωμένη Βαπτιστική Εκκλησία του Θεού!'

Είπα 'Και εγώ! Είμαι της Αναμορφωμένης Βαπτιστικής Εκκλησίας του Θεού, αναμόρφωση του 1879, ή από την Αναμορφωμένη Βαπτιστική Εκκλησία του Θεού, Αναμόρφωση του 1915;'

Είπε 'Αναμορφωμένη Βαπτιστική Εκκλησία του Θεού, αναμόρφωση του 1915!'

Είπα 'πέθανε αιρετικό οκοσιπιδί και τον έσωψα στον γκρεμό.'»

Πριν μερικά χρόνια ο Καρδινάλιος Βέγκ είχε μιλήσει για το «οκάνδαλο της διαίρεσης», αοθένεια που κυρίως έχει προσβάλλει την διαμαρτυρόμενη εκκλησία. Έτσι βλέπουμε ακόμα και εκκλησίες των οποίων οι απόψεις ταυτίζονται, να παραμένουν χωρισμένες. Αυτό συμβαίνει ιδίως σε χώρες όπου υπάρχουν πολλοί ευαγγελικοί. Στην Κορέα υπάρχουν για παράδειγμα δεκάδες διαφορετικές προεβτελικές ομολογίες, στην Ολλανδία μέχρι πρότινος υπήρχαν τέσσερις μεγάλες αναμορφωμένες εκκλησίες και οκτώ μικρές, στην Αμερική παρομοίως, συμβαίνει δε οι ανεξάρτητες εκκλησίες (δη-

λαδή μία τοπική εκκλησία που δεν συνδέεται με καμία άλλη) να έχουν αυξηθεί τόσο πολύ, που να φτάνουν στον αριθμό ης υπόλοιπες. Η ορθόδοξη εκκλησία δίνει μία εικόνα ενότητας η οποία ίσως να είναι πλαστή, αφού, όταν διαρκούσης της κρίσεως έγινε συζήτηση για διαχωρισμό εκκλησίας κρατους, διάφοροι αρθρογράφοι επέσυραν τον κίνδυνο, αν γίνει αυτός ο διαχωρισμός, να καταλήξει σαν την παλαισημερολογική ή ης προεβτεαντικές εκκλησίες, χωρισμένη δηλαδή σε πολλά κομμάτια. Δηλαδή ο λόγος που παραμένει ενιαία, από μία άποψη, είναι η επαφή με το κράτος και τα πρόνομα εξ αυτής της επαφής. Αυτό όμως δεν σημαίνει ουσιαστική ενότητα.

Από ης αρχές του 20^{ου} αιώνα άρχισαν προσπάθειες να γίνουν κάποιου είδους σώματα, που θα ενώνουν διάφορες ευαγγελικές ομολογίες και την ορθόδοξη εκκλησία, σε ένα φόρουμ όπου θα ήταν δυνατό να υπάρξει συνεννόηση, προσπάθειες που τελεσφόρησαν το 1948 στο Άμστερνταμ, όταν ιδρύθηκε το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών. Αντιπρόσωπος ης Ελληνικής Ευαγγελικής Εκκλησίας ήταν ο αείμνητος Γεώργιος Χατζηαντωνίου.

Πολύ νερό έχει κυλήσει από τότε στα κανάλια του Άμστερνταμ, η ενότητα είναι πάντα ένα είδος σε ανεπάρκεια, ενώ το ΠΣΕ -τουλάχιστον στον ελληνικό χώρο- δεν μπόρεσε να φέρει πιο κοντά τα δύο μέλη του, ην ΕΕΕ και ην Εκκλησία ης Ελλάδος. Ο αναγνώσης πρέπει οπισοδήμote να διαβάσει το βιβλίο ης Βασιλικής Σταθοκόστα με τίτλο «Η διαμόρφωση των οικουμενικών σχέσεων στην Ελλάδα» που είχαμε παρουσιάσει πρόσφατα. Εκεί θα δει ην αιμοβαία καχυποψία μεταξύ ορθοδόξων και ευαγγελικών και ην καταπίεση που δέχονταν οι δεύτεροι από τους πρώτους, ιδίως η δεκαετία του 50, ενώ το ΠΣΕ προσπαθούσε να κρατήσει ισορροπίες μεταξύ των δύο, μη μπορώντας να εφαρμόσει τα αυτονόητα, αφού θα δυσαρετούσε ένα σημαντικό εταίρο, ην ΕΕ.

Στο συνέδριο του Αγίου Ανδρέα το Μάιο (θα διαβάσει κανείς στο τεύχος αυτό τα οσχεκά), συμμετείχαν εκτός των άλλων παραδοσιακών συμμετεχόντων, πολλοί αντιπρόσωποι από ευαγγελικές και πενηκοσιανές εκκλησίες, επίσης 62 καθολικοί. Πολλά καλά αποκομίσαμε, ένα εκ των οποίων είναι ότι ο οποιοσδήποτε εισακούεται, είτε αντιπροσώπευε 10.000.000 άτομα είτε 5.000, είτε είναι ευαγγελικός είτε είναι ορθολογιτής, είτε είναι Πατριάρχης, είτε προεβτερος μίας ευαγγελικής εκκλησίας. Σε τέτοιου είδους συνάξεις πληροφορείται κανείς τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν εκκλησίες και άτομα σε όλη η γη, προβλήματα που αν και δεν μας αγγίζουν άμεσα, μας κάνουν να αισθανόμαστε μέλη του ίδιου σώματος, ης παγκόσμιας εκκλησίας, όλων εκείνων που δια του αίματος του Χριστού έχουν αποκτήσει σωτηρία και αιώνια ζωή.

Πολλές ανυρρήσεις έχουν εγερθεί στο παρελθόν, οσχεκά με το ΠΣΕ. Πολλές από αυτές έχουν βάση και είναι κανείς να λυπάται για ης εξωφρενικές απόψεις που εκφράζονται καμιά φορά ή ης παραχωρήσεις που γίνονται σε διάφορες διδαοκαλίες. Όπως είπαμε όμως, ο λόγος δίδεται σε όλους, το καλό μπορεί να επωοθεί.

Ο Κύριός μας προσευχήθηκε να είναι όλοι ένα. Αν εκείνοι που θεωρούν τον εαυτό τους ακόλουθό Του, δεν έχουν καν διάθεση για κάτι τέτοιο, θεωρώντας τον εαυτό τους μόνο θεματοφύλακα ης αλήθειας, βρίσκονται σε λανθασμένο δρόμο και μοιάζουν με κάποιους γραφικούς που συγκεντρώνονταν κάθε μέρα έξω από τον χώρο του συνεδρίου με συνθήματα και επιγραφές, εναντίον του συνεδρίου και του ΠΣΕ. Ίδια νοοτροπία με εκείνη του ανθρώπου του ανέκδοτου παραπάνω.

ΑΣΤΗΡ
της
ΑΝΑΤΟΛΗΣ
Εκδίδεται από το 1858

"Πάντα δοκιμάζετε
το καλόν κατέχετε"

Α' Θεσσα. 5: 21

www.gec.gr/astir

Λεωφ. Αμαλίας 50, 105 58 Αθήνα
Τηλ.: 210 3231079 – Fax: 210 3316 577
email: astir@gec.gr

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:
Ιωάννης Τσεβάς

ΙΔΡΥΤΗΣ:
Μιχ. Δ. Καλοποθάκης (1858-1911)

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΕΚΔΟΤΕΣ:
Δημ. Μ. Καλοποθάκης (1911-1946)
Μιχ. Β. Κυριακάκης (1946-1989)
Γ. Τασίογλου (1989-1990)
Φ. Β. Κομπουρούπολος (1991-2002)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ:
Τίμ. Αναστασάδης, Ιωάν. Εμμανουήλ,
Παν. Κανταρίτζης, Αντ. Κουλούρης,
Μελ. Μελετιάδης, Ευαγ. Μπίσης,
Παρ. Παπαγεωργίου, Ιω. Σακινίδου,
Ιωάν. Τσεβάς

ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΣ:
Σειράς «Λόγος»: Λ. Κολλάρος
Σειράς «Παλαιά Διαθήκη»: Γ. Αδάμ
Σειράς «Καινή Διαθήκη»: Στ. Δεληγιάννης
Ειδικών αφιερωμάτων: Μελ. Μελετιάδης
Ποίηση, Προσευχές: Λιλ. Βαλαή

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ: Γιάννης Εμμανουήλ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ: Γιώργος Σάχος

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ-ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ: Μαιρη Αλιγάλη
Λεωφ. Αμαλίας 50 - 105 58 Αθήνα
ΑΡΙΘΜ. ΛΟΓ. ΤΡΑΠΕΖΑΣ ALPHA:
149-00-2786-004611 (Ι. Εμμανουήλ)

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ:
Θεο/νίκης: Δημήτρης Σοφός
Κατερίνης: Πάρις Παπαγεωργίου
Κέρκυρας: Βέτα Παντελιού
Χαλκίδας: Νίκος Παντελής
Βοστώνης: Τάκης Τσανικλίδης

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Εσωτερικό & Κύπρος € 10
Ευρώπη: € 26 - ΗΠΑ USD 30
Καναδάς, Αυστραλία κ.λπ. Δολ. 40

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: € 1,00

ISSN 1106-4250

Κωδικός ΕΛΤΑ 1058

Τα ευνογράφα άρθρα απηκούν ης απόψεις των συγγραφέων. Η σύνταξη του περιοδικού διασπρει το δικαίωμα να κάνει συντομείσεις ή αλλαγές στα προς δημοσίευση κείμενα. Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΤΑ ΥΨΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΘΕΟ

του κ. Α. Κολλάρου

“Έλθετε και ας αναβώμεν εις το όρος του Κυρίου”
Ησα. Β'3

Είναι εξαιρετικά ωφέλιμο για τις ψυχές μας να ανεβαίνουμε πάνω από αυτόν τον παρόντα πονηρό κόσμο σε κάτι ευγενέστερο και καλύτερο. Είναι καλό να αποχαιρετούμε τακτικά τον κόσμο, έστω και για λίγο, για να ανέβουμε στο όρος του Θεού και να ασχοληθούμε με αυτό που θα είναι η ευχάριστη απασχόλησή μας σε όλη την αιωνιότητα – το να έχουμε κοινωνία με τον Θεό.

Αυτά όμως που είναι πνευματικά ωφέλιμα, δεν είναι πάντα και τα ευκολότερα και αυτή η διαπίστωση ισχύει περισσότερο για την προσευχή παρά για οποιαδήποτε άλλη ενασχόληση της ψυχής. Οι μέριμνες του κόσμου αυτού, η υπερβολική απασχόληση μας με τα πράγματα της ζωής αυτής και η απάτη του πλούτου, είναι ίσως οι ισχυρότεροι αντίπαλοι της κοινωνίας με τον Θεό. Είναι σαν τα αγκάθια που ειδικότητά τους είναι να αποπνίγουν κάθε τι που είναι καλό μέσα μας και να μας διδάσκουν πώς να δυσανασχετούμε, να βαρυνγομιάμε ή ίσως όταν όλα εξωτερικά πηγαίνουν καλά, να ανεβαίνουμε στην κλίμακα της υπερηφάνειας και του σαρκικού εφησυχασμού. Αν έχουμε αφήσει να συμβεί το πρώτο, ας γνωρίζουμε ότι ο γογγυσμός που αναπόφευκτα έρχεται με τους πολλούς περισπασμούς, δεν ξέρει πώς να κουρδίζει τις χορδές της ψυχής για να συνθέσει την μελωδία της δοξολογίας και προσευχής, αλλά ούτε και ενδιαφέρεται να μάθει πώς να το κάνει. Αν έχουμε αφήσει να συμβεί το δεύτερο ας έχουμε υπ' όψιν μας ότι και με την υπερηφάνεια υψωνόμαστε και πράγματι ανεβαίνουμε αλλά ανεβαίνουμε σε λάθος βουνό. Δεν θα βρούμε τον Κύριο εκεί. Όσο περισσότερο απορροφάται η ψυχή μας από τα πράγματα του κόσμου, τόσο λιγότερο θα απορροφάται από την ατμόσφαιρα της προσευχής. Είναι κρίμα όμως για εμάς που ξέρουμε ότι ο θησαυρός της κοινωνίας με τον Θεό βρίσκεται στην κορφή του βουνού να παίζουμε με τις λάμπες του κόσμου αυτού στους πρόποδες του.

ΠΙΟ ΚΟΝΤΑ ΣΤΟ ΘΕΟ – ΠΙΟ ΨΗΛΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Είναι μερικά πράγματα που ζουν για να μας ενοχλούν

και δύσκολα πεθαίνουν. Αυτά είναι οι ανήσυχοι αγώνες μας, οι πυρετώδεις φροντίδες μας, οι μέριμνες, η πολυπραγμοσύνη μας. Δεν θα ήταν υπερβολικό να πούμε ότι πολλές από τις φροντίδες μας είναι περιττές. Σαν αγκάθια φυτρώνουν στη ζωή μας γιατί κνηγάμε να αγοράσουμε τα υλικά πράγματα του κόσμου αυτού. Αχ αυτές οι ανησυχίες της πυρετώδους μέριμνας, του κνηγιού του κρυμμένου θησαυρού! Αυτά είναι τα ζιζάνια και τα αγκάθια που πνίγουν ό,τι καλό ο Θεός βάζει μέσα μας. Τέτοια βλάστηση με το ελάχιστο πότισμα οργιάζει. Αυτά τα αγκάθια δεν πεθαίνουν εύκολα. Επιβάλλεται όμως να τα κόψουμε, να τα ξεριζώσουμε και να τα κάψουμε, διαφορετικά ο σπόρος που ο Θεός σπέρνει ανάμεσά τους, δεν έχει πολλές πιθανότητες να φέρει κάποια συγκομιδή· και πού θα βρούμε καλύτερο δρεπάνι να τα κόψουμε από την κοινωνία με τον Θεό και τα πράγματα της Βασιλείας; Δίκαιο έχει η στροφή εκείνη που λέει

Γλυκεία ώρα προσευχής!
Από ιδέας χαμερπείς,
από σκοπούς αμαρτωλούς
και από πειρασμούς πολλούς,
Από απάτας βλαπτικές,
από φροντίδας κοσμικής,
Συ εις τα άνω προσκαλείς,
γλυκεία ώρα προσευχής!

Οι άνθρωποι που ζουν στα βάθη μιάς κοιλάδας περιτοιχιαμένοι από ψηλά βουνά, συνήθως είναι χλωμοί, καθώς ο ατμοσφαιρικός αέρας δεν ανανεώνεται εύκολα, είναι αποπνικτικός και στάσιμος. Ψηλά όμως στα βουνά οι άνθρωποι είναι πλούσιοι σε οξυγόνο και περιουσιούνται. Αυτοί αναπνέουν τον καθαρό αέρα όπως κατεβαίνει απ' την κορφή και είναι ανθεκτικοί και άνθρωποι μεγαλύτερης αντοχής. Με πολλή μέριμνα και λίγη προσευχή τελικά η ψυχή χάνει το χρώμα της και γίνεται χλωμή. Καλό θα ήταν εμείς οι κάτοικοι των βαθιών και σκοτεινών κοιλάδων να αφήναμε τα σπύτια μας συχνά για ν' ανεβούμε το βουνό και να ζητήσουμε να συναντήσουμε τον Θεό.

Σε μία τέτοια πορεία όσο πλησιάζεις τον Θεό τόσο πιο πολύ απομακρύνεσαι από τον κόσμο. Η απομάκρυνση αυτή δεν είναι οριζόντια αλλά κάθετη. Δεν θέλουμε να βγούμε από τον κόσμο, αλλά να ζήσουμε με τον Θεό μέσα σ' αυτόν. Επιθυμία μας δεν πρέπει να είναι να φύγουμε από τον κόσμο και την κοινωνία αλλά να φύγουμε από εκείνα που μας εμποδίζουν να έχουμε στενή επαφή με

τον Θεό. Η απλή φυγή από τον κόσμο δεν σημαίνει ότι θα έρθουμε πιο κοντά στο Θεό αυτόματα. Η αποστασιοποίησή μας από τον κόσμο συνολικά δεν είναι οριζόντια, αλλά κάθετη. Όσο ο Χριστιανός ανεβαίνει προς το Θεό αφήνει κάτω τον κόσμο με όλες τις μέριμνες, τις άσκοπες φροντίδες, και τότε βρίσκει ότι οι επιθυμίες του κόσμου αυτού από μόνες τους μαραινούνται και χάνουν την επιρροή τους επάνω του. Βέβαια ακόμα και η αναγεννημένη ψυχή βρίσκεται ανάμεσα στα δύο αυτά αντίθετα και ασυμβίβαστα πεδία έλξης. Από την μία ο κόσμος με τα δικά του θέλητρα που προσκαλούν τον Χριστιανό να “απολαύσει” τα του κόσμου. Από την άλλη η άνωθεν κλήση του Θεού. Αυτή σαν προσκλητήριο θυμίζει στον πιστό ποιός είναι ο πραγματικός προορισμός του. Και ενώ είναι εύκολο για τον Χριστιανό αποδημητή να βλέπει την κορφή του βουνού και να γνωρίζει Ποιός τον περιμένει εκεί, εν τούτοις βλέπει κάποιον άλλον νόμον στα μέλη του που προσπαθεί να τον εμποδίσει να ανέβει προς τα πάνω. Δεν υπάρχει όμως άλλη επιλογή αλλά ούτε και υπεριοχλεί τελικά ο νόμος του κόσμου για τους γνήσιους πιστούς. Ο Χριστιανός πρέπει να ανέβει στο όρος του Θεού και τελικά το κάνει. Είναι καιρός λοιπόν να πάρουμε την ευλογημένη ανηφόρα, καιρός να αφήσουμε τους υπηρέτες στους πρόποδες του βουνού όπως έκανε και ο Αβραάμ μπροστά στο όρος Μοριά και εμείς να συνεχίσουμε με ότι πιο πολύτιμο έχουμε, δηλαδή την ψυχή, ωστόσο προσκυνήσουμε και επιστρέψουμε.

Σε μία τέτοια επιθυμία τίποτα δεν πρέπει να μας εμποδίζει. Το Πνεύμα του Θεού θα συνεχίσει την ιερή του διακονία μέσα μας και θα μας ικανώσει να βγούμε από τις ομίχλες του φόβου και θα κάνει να πέσει ο πυρετός του άγχους, ενώ ταυτόχρονα θα διεγείρει τις ψυχές μας προς την προσδοκώμενη χαρά και μακαριότητα της κοινωνίας με τον ευλογητό Θεό. Μακάρι το Πνεύμα του Θεού να κόψει όλα τα σχοινιά που μας δένουν ακόμα με τον κόσμο αυτό. Κάποιος είπε ότι εμείς οι πιστοί καθόμαστε συχνά σαν αλυσοδεμένοι αετοί καθηλωμένοι επάνω σ' έναν βράχο, μόνο που σε αντίθεση με τον αετό που πλάσθηκε για να πετά ελεύθερος και δεν ανέχεται κανένα περιορισμό, εμείς αρχίζουμε σιγά-σιγά να αγαπούμε τις αλυσίδες μας και φτάνουμε σε σημείο να μη θέλουμε να σπάσουν. Ο Θεός πάντα μας προσκαλεί να Τον πλησιάσουμε και πάντα μας περιμένει. Μήπως δεν είναι ικανός να μας ευλογήσει; Δεν απογοητεύει ο Θεός αυτούς που Τον εκζητούν και που εκεί στο ιδιαίτερο δωμάτιό τους ανεβαίνουν στο βουνό και συναντούν στην κορφή του Εκείνον χάριν του οποίου ανέβηκαν. Αυτή δεν είναι η εμπειρία όλων μας; Εκτός αν δεν ξέρουμε τίποτα από προσευχή. Ξέρουμε όμως και ο καθένας μπορεί να το ομολογήσει. Κάτι παρόμοιο εννοούσε κάποιος από τους Πουριτανούς συγγραφείς όταν έγραψε: “Πόσες φορές, Χριστιανοί, σας έχει φιλήσει ο Θεός στην αρχή της προσευχής, σας έδωσε ειρήνη στο μέσον της προσευχής, και σας έδωσε χαρά και βεβαιότητα σωτηρίας με το κλείσιμο της προσευχής!” Ευτυχώς που και σε αυτήν την ιερή προσπάθεια δεν είμαστε μόνοι μας αλλά μέσα μας εργάζεται ο Θεός* και όπου εργάζεται ο Θεός υπάρχουν

απτά αποτελέσματα στη ζωή του πιστού. Η ίδια αυτή θεϊκή πολιτική εφαρμόζεται σε κάθε τομέα της Χριστιανικής ζωής. Ο Θεός με την αποτελεσματική ενέργεια της δυνάμεώς Του και μέσα στην αγάπη Του, κινείται με τρόπο που προδιαθέτει τον άνθρωπο να κινηθεί προς τον Θεό. Έτσι στην ευθύνη που έχουμε να πλησιάσουμε τον Θεό, ο Θεός δεν μας αφήνει τελείως μόνους και αβοήθητους σαν να μην ενδιαφέρεται για μας, αλλά ενεργεί μέσα μας αυτό που είναι ευάρεστο ενώπιόν Του. Σαν αποτέλεσμα όλων αυτών, έχουμε άραγε το δικαίωμα να πούμε ότι η ανάβαση στο όρος του Θεού είναι τελικά μία εύκολη υπόθεση; Είναι σωστό να το πούμε αυτό; Είναι εύκολη αυτή η ανάβαση;

Ο ΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΒΑΣΗΣ ΕΙΝΑΙ Η ΚΑΤΑΒΑΣΗ

Πολλά στη Χριστιανική ζωή φαίνονται αντιφατικά και αξιοπερίεργα. Ένα από αυτά είναι και ο τρόπος να ανεβούμε προς τον Θεό. Μία από τις προϋποθέσεις για να έχει αυτή η ανηφόρα υπέροχα αποτελέσματα και πλούσια καρποφορία είναι να κατέβουμε. Ο καθένας καταλαβαίνει φυσικά ότι μιλάμε συμβολικά τώρα. Με το να κατέβουμε εννοούμε να γίνουμε ταπεινοί ενώπιον του Θεού. Αυτό σημαίνει αναγνώριση της προσωπικής μας αποτυχίας να ζήσουμε και να σκεφτούμε ανάλογα με το μέγεθος της χάριτος του Θεού στη ζωή μας. Να ομολογήσουμε ότι από μόνοι μας και εκ φύσεως δεν είμαστε τίποτα άλλο παρά πλήρεις διαφθοράς, τόσο που δεν θα ήταν υπερβολικό εάν ξοδεύαμε το υπόλοιπο της ζωής μας θρηνώντας για μία τέτοια αθλιότητα. Αλλά ακόμα και σαν Χριστιανοί έχουμε ανάγκη να εξομολογηθούμε τις πιο πρόσφατες αμαρτίες μας μερικές από τις οποίες μπορεί να είναι και φρικτές. Αλλά ακριβώς βρίσκεται και η δυσκολία. Δύσκολη μία τέτοια κατάβαση! Όλοι γνωρίζουμε ότι η κατηφόρα στο φυσικό επίπεδο είναι κάτι το εύκολο και εύκολα μπορούμε να κατηφορίσουμε. Σωστά. Μόνο που στο πνευματικό επίπεδο ισχύουν άλλα σε αυτό το θέμα. Εκεί η δυσκολία είναι να κατέβουμε, να ταπεινωθούμε, να νοιώσουμε την αναξιοτήτά μας, να γίνουμε ταπεινοί ενώπιον του Θεού. Μόνον έτσι ο Θεός δεν θα μας αντιπαχθεί και θα μας δώσει χάριν. Μόνον έτσι τελικά θα μπορέσουμε ν' ανέβουμε, να φτάσουμε στην κορφή και εκεί να συναντήσουμε τον Θεό! Η ανάβαση λοιπόν είναι εύκολη, αρκεί να κατέβουμε πρώτα. Χωρίς την κατάβαση όμως, παραδόξως γίνεται αδύνατη. Έ, όχι “παραδόξως”. Γνωρίζουμε τι συμβαίνει. Ο Θεός δέχεται μόνο τους ταπεινούς. Αυτούς περιμένει να τους ευλογήσει και τους ευλογεί.

Η ταπεινότητα της ψυχής στην προσευχή φέρνει μαζί της και μία ευλογία. Εάν αδειάσουμε τις καρδιές μας από τον εαυτό μας ο Θεός θα τις γεμίσει με την αγάπη Του. Ας σκύψουμε λοιπόν και ας χαμηλώσουμε αν θέλουμε να σκαρφλώσουμε στον ουρανό. ❀

Ο κ. Α. Κολλάρος είναι κήρυκας του Ευαγγελίου στην Ε.Ε.Ε. Ιωαννίνων.

Πώς να μελετάς την Παλαιά Διαθήκη /2

Σε αυτό το τεύχος θα δούμε τους λόγους για τους οποίους η **Παλαιά Διαθήκη είναι ελκυστική**. Τι είναι αυτό που μας τραβάει στην Παλαιά Διαθήκη; Υπάρχουν τουλάχιστον 5 λόγοι για τους οποίους η Παλαιά Διαθήκη πάντα θα έχει το ενδιαφέρον μας και θα ασκεί, τη δική της γοητεία.

1. Οι καταπληκτικές ιστορίες

Πραγματικά στην Παλαιά Διαθήκη υπάρχουν καταπληκτικές ιστορίες δοσμένες μάλιστα αριστουργηματικά. Σε όλους μας αρέσουν οι ιστορίες. Αιχμαλωτίζεται η προσοχή μας και μας αρέσει να ακούμε. Τι να πρωτοσκεφτεί κανείς; Την ιστορία του Αβραάμ; Την ιστορία του Ιωσήφ και των αδελφών του; Τον Ιησού του Ναυή και την πτώση της Ιερικώ, της Ραάβ, του Σαμφών και της Δαλιδά; Του Σαούλ; Του Δαβίδ; Καθώς διαβάζουμε τις ιστορίες αυτές, συναντούμε εκπληκτικά καλούς ή και κακούς χαρακτήρες. Δεν είναι βιογραφίες με τη σύγχρονη έννοια, αλλά είναι αποτυπώσεις χαρακτήρων.

Όλα αυτά μας βοηθούν να ζήσουμε τη ζωή μας. Η Καινή Διαθήκη μας λέει ότι όλα αυτά συνέβησαν με ένα σκοπό: *Ταύτα δε πάντα γίνοντο εις εκείνους παραδείγματα, και εγράφησαν προς νουθεσίαν ημών, εις τους οποίους τα τέλη των αιώνων έφθασαν* (Α΄ Κορινθίους 10:11).

Και τι εννοεί με τη λέξη «νουθεσία»; Το εξηγεί λίγο νωρίτερα: *Ταύτα δε έγιναν παραδείγματα ημών, διά να μη*

ήμεθα ημείς επιθυμηταί κακών, καθώς και εκείνοι επεθύμησαν. Μηδέ γίνεσθε ειδωλολάτραι, καθώς τινές εξ αυτών, ως είναι γεγραμμένον. Εκάθησεν ο λαός διά να φάγη και να πίνη, και εσηκώθησαν να παίζωσι (Α΄ Κορ. 10:6-7).

Ούτε εμείς πρέπει να επιθυμούμε πονηρά πράγματα ή με πονηρό κίνητρο, και δεν πρέπει να γίνουμε ειδωλολάτρες. Ο Σολομώντας εγκατέλειψε το Θεό εξαιτίας των γυναικών που πήρε. Η μεταμόρφωσή του από τον σοφότερο όλων των βασιλιάδων στον πιο ανόητο είναι μια πολύ σοβαρή προειδοποίηση για τον κίνδυνο που όλοι διατρέχουμε.

Βέβαια εκτός από τα αρνητικά παραδείγματα, υπάρχουν και παραδείγματα προς μίμηση. Ο Δανιήλ και οι τρεις φίλοι του, έμειναν πιστοί σε κατάσταση διωγμού. Όταν τα τρία αυτά παιδιά μπήκαν στο καμίνι, εμπιστεύθηκαν το Θεό παρόλο που ήξεραν ότι θα μπορούσαν να καούν ζωντανοί. Η μαρτυρία τους είναι ευλογία όποτε και να τη διαβάσει κανένας: *Ο Σεδράχ, ο Μισάχ, και ο Αβδέ-νεγώ απάντησαν, και είπαν στον βασιλιά Ναβουχοδονόσορα: Εμείς δεν έχουμε ανάγκη να σου απαντήσουμε για το πράγμα αυτό. Αν είναι έτσι, ο Θεός μας, που εμείς λατρεύουμε, είναι δυνατός να μας ελευθερώσει από το καμίνι τής φωτιάς που καίει και από το χέρι σου, βασιλιά, θα μας ελευθερώσει. Αλλά, και αν όχι, ως είναι σε σένα γνωστό, βασιλιά, ότι τους θεούς σου δεν τους λατρεύουμε, και τη χρυσή εικόνα, που έχεις στήσει, δεν την προσκυνούμε* (Δανιήλ 3:16-18).

Αυτές οι ιστορίες είναι γεμάτες δύναμη, γιατί είναι αληθινές. Ας μην ξεχνούμε πως αναφερόμαστε σε ιστορικά πρόσωπα. Οι ιστορίες της Παλαιάς Διαθήκης λοιπόν, είναι καταπληκτικές!

2. Τα ποιήματα

Εκτός από τις ιστορίες υπάρχει και η ποίηση στην Παλαιά Διαθήκη. Η **ποίηση μιλάει όχι απλά στο νου, αλλά στην καρδιά, στα συναισθήματα**. Μέσα στα χρόνια πόσοι και πόσοι ύμνοι δεν έχουν γραφτεί με βάση τους Ψαλμούς; Διαβάζοντας τους Ψαλμούς, ταυτιζόμαστε με αυτά που νοιώθει αυτός που έγραψε τον Ψαλμό.

Στον Ψαλμό 130:1 γράφει, *Εκ βαθέων έκραξα προς σε, Κύριε. Καθώς διαβάζεις τους Ψαλμούς, λες «Κύριε και εγώ έτσι αισθάνομαι. Πιο χαμηλά όσο ποτέ.»* Ή στον Ψαλμό 40:1-3, *Περιέμεινα εν υπομονή τον Κύριον, και έκλινε προς εμέ και ήκουσε της κραυγής μου· και με ανεβίβασεν εκ λάκκου ταλαιπωρίας, εκ βορβορώδους πηλού, και έσθησεν επί πέτρων τους πόδας μου, εστερέωσε τα βήματά μου· και έβαλεν εν τω στόματί μου άσμα νέον, ύμνον εις τον Θεόν ημών. Πόσες φορές δεν τον έχουμε διαβάσει; Πόσοι άνθρωποι δεν έχουν βρει παρηγοριά στα λόγια του Ψαλμού 23 ή ενθάρρυνση διαβάζοντας τον Ψαλμό 139; Τα ποιήματα αυτά, οι ύμνοι, με ένα άλλο τρόπο διαφορετικό από τις ιστορίες στρέφουν*

την καρδιά μας πίσω στο Θεό, με εμπιστοσύνη, με χαρά, με στεναγμό. Μας μιλούν με εικόνες, με μεταφορές, αγγίζουν τα συναισθήματα μαζί με τη λογική μας, μας μαθαίνουν τι να λέμε και εμείς στο Θεό όταν Τον λατρεύουμε.

3. Οι εικόνες του Θεού

Σκεφτείτε πόσες εικόνες του Θεού έχουμε στην Παλαιά Διαθήκη. Τα δύο πρώτα κεφάλαια στη Γένεση περιγράφουν το Θεό ως δημιουργό (Γένεση 1-2). Μετά, στη Γένεση 3, υπάρχουν κι άλλες εικόνες. Στον Αβραάμ παρουσιάζεται ο Θεός σαν φωτιά (Γένεση 15:17). Στον Μωυσή δείχνει μόνο την πλάτη του (Έξοδος 33:12-23). Στο λαό Ισραήλ ο Θεός φανερώνεται ως νεφέλη την ημέρα και ως φωτιά τη νύχτα.

Αλλού βλέπουμε το Θεό ως πατέρα (Ψαλμός 68:5, 89:26, Ησαΐας 9:6, 22:21), ως πολεμιστή (Έξοδος 15:3, Ησαΐας 42:13, Ιερειάς 20:11), ως ποιμένα (Ψαλμός 23) ως σύζυγο (στο βιβλίο του Ωσηέ). Μαθαίνουμε για το χαρακτήρα του Θεού πράγματα που δεν τα βλέπεις τόσο καθαρά στην Καινή Διαθήκη γιατί δεν βρίσκουμε εκεί τόσες ιστορίες που να αποκαλύπτουν το χαρακτήρα του Θεού.

Οι περισσότερες από αυτές τις μεταφορές αφορούν όχι την ουσία του Θεού, αλλά το πως σχετίζεται μαζί μας. Το ότι είναι Πατέρας μας, υπονοεί ότι είμαστε παιδιά Του. Το ότι είναι πολεμιστής, ότι είμαστε στρατιώτες Του, το ότι είναι σύζυγος σημαίνει πως ο λαός Του είναι η νύμφη Του, το ότι είναι ποιμένας δείχνει ότι είμαστε τα πρόβατά Του.

4. Οδηγία για τη ζωή μας

Στην Παλαιά Διαθήκη υπάρχουν και τα βιβλία της Πρακτικής Σοφίας. Υπάρχουν, για παράδειγμα ο Εκκλησιαστής και οι Παροιμίες. **Οι Παροιμίες μας διδάσκουν πρακτική σοφία κάθε μέρα.** Είναι γενικές αρχές της ζωής, όχι υποσχέσεις. Περιγράφουν τι συνήθως συμβαίνει και διδάσκουν για το τι πρέπει να γίνεται. Π.χ. *Μη αρνηθής το καλόν προς εκείνους, εις τους οποίους πρέπει, όταν ήναι εν τη χειρί σου να κάμνης αυτό. Μη είπης προς τον πλησίον σου, Ύπαγε και επανίστρεψον και αύριον θέλω σοι δώσει· ενώ έχεις τούτο παρά σεαυτώ* (Παροιμίες 3:27-28). Δώσε σε αυτούς που έχουν.

Ή για τους τσακωμούς: *Τιμή είναι εις τον άνθρωπον να παύη από της έριδος· πας δε άφρων εμπλέκεται εις ταύτην* (Παροιμίες 20:3). Ή επίσης μας μιλούν για τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών στο 29:15, *Η ράβδος και ο έλεγχος δίδουσι σοφίαν· παιδίον δε απολελυμένόν καταισχύνει την μητέρα αυτού.* Διδάσκουν πως τόσο ο πατέρας όσο και η μητέρα είναι υπεύθυνοι για την ανατροφή των παιδιών: *Άκουε, υιέ μου, την διδασκαλίαν του πατρός σου, και μη απορρίψης τον νόμον της μητρός σου* (1:8).

Βρίσκουμε λοιπόν, αρχές που αφορούν τη ζωή μας ακόμη και σήμερα.

5. Το υπόβαθρο της Καινής Διαθήκης

Η Παλαιά Διαθήκη μας δίνει φως να κατανοήσουμε την Καινή. Χωρίς την Παλαιά πάρα πολλά πράγματα μένουν ανεξήγητα και ακατανόητα στην Καινή.

Τι εννοούσε ο Χριστός όταν είπε: *Μη νομίσητε ότι ήλθον να καταλύσω τον νόμον ή τους προφήτας· δεν ήλθον να καταλύσω, αλλά να εκπληρώσω* (Ματθαίος 5:17). Πως εκπληρώνει τους προφήτες και το νόμο ο Χριστός; Επίσης η φράση «νόμος και προφήτες» σημαίνει όλη την Παλαιά Διαθήκη. Πως εκπληρώνει λοιπόν όλη την Παλαιά Διαθήκη ο Χριστός;

Γιατί έπρεπε ο Χριστός να πεθάνει; Τι εννοεί ο Παύλος όταν λέει πως ο Χριστός είναι ο δεύτερος Αδάμ; Ποιος είναι ο νόμος που λέει στη Γαλάτες ότι προυτέθηκε χάριν των παραβάσεων; Γιατί γράφει στην Γαλάτες 3:16, *Προς δε τον Αβραάμ ελαλήθησαν αι επαγγελίαι και προς το σπέρμα αυτού· δεν λέγει, Και προς τα σπέρματα, ως περί πολλών, αλλ' ως περί ενός, Και προς το σπέρμα σου, όστις είναι ο Χριστός.* Σημαίνει αυτό πως η υπόσχεση του Θεού στον Αβραάμ αφορούσε το Χριστό τελικά;

Τι σημαίνουν οι εικόνες της Αποκάλυψης; Πριν μιλήσει κάποιος για «πολεμικά ελικόπτερα», καλό είναι να δει που στην Παλαιά Διαθήκη ξαναβρίσκουμε τις ίδιες εικόνες και τι σημαίνουν; Γιατί πέθανε ο Χριστός πριν το Ιουδαϊκό Πάσχα; Όλες αυτές είναι ερωτήσεις οι οποίες απαντώνται μόνο με την Παλαιά Διαθήκη.

Γιατί η Παλαιά Διαθήκη είναι ελκυστική και αναγκαία;

1. Έχει καταπληκτικές ιστορίες που διδάσκουν
2. Περιέχει τα ποιητικά βιβλία που μας ευλογούν
3. Διδάσκει με εικόνες για το ποιος είναι ο Θεός και πώς σχετίζεται μαζί μας.
4. Περιλαμβάνει πρακτική σοφία για τη ζωή μας
5. Μας βοηθά να καταλάβουμε την Καινή Διαθήκη

Αυτοί και άλλοι λόγοι υπάρχουν για τους οποίους εμείς οι Χριστιανοί διαβάζουμε την Αγία Γραφή, όχι απλά την Καινή Διαθήκη. Και μάλιστα το κάνουμε και με χαρά γιατί είναι Λόγος Θεού και για μας. Δεν είναι η Βίβλος των Εβραίων, δεν είναι η μυθολογία των Εβραίων.

Ο Χριστός σε κανένα σημείο δεν απαξίωσε την Παλαιά Διαθήκη, σε κανένα σημείο δεν την κατήργησε. Την εκπλήρωσε και οδήγησε τους ανθρώπους να τη διαβάσουν «σωστά» δηλαδή μέσα από το δικό Του έργο και τη δική Του σταυρική θυσία.

Στο επόμενο τεύχος θα μελετήσουμε τα εμπόδια για τη σωστή κατανόηση της Παλαιάς Διαθήκης. Ως τότε ας θυμόμαστε πως ο Θεός μας έδωσε ένα βιβλίο, την Αγία Γραφή και το 77% αυτού του Βιβλίου είναι η Παλαιά Διαθήκη! ❀

Ο αυδ. Γ. Αδάμ είναι ποιμένας της Β' Ε.Ε.Ε. Αθηνών

Η Ανάσταση του Γεωργίου Φρειδερίκου Χαίντελ

Το απόγευμα εκείνο της 13^{ης} Απριλίου 1737 ο υπηρέτης του Χαίντελ καθόταν μελαγχολικός στο παράθυρο του πρώτου πατώματος του σπιτιού τους. Ο κύριός του είχε γυρίσει πριν από λίγο απ' τις μουσικές δοκιμές βράζοντας από θυμό, με το πρόσωπο μελανό και τις φλέβες του μετώπου του εξογκωμένες σαν έτοιμες να σπάσουν. Έκλεισε την εξώπορτα ορμητικά και τώρα περπατούσε πάνω-κάτω στο πρώτο πάτωμα με τέτοια μανία και οργή ώστε άκουγες το πάτωμα να τρέμει. Ξαφνικά, τινάχτηκε τρομαγμένος, ένας κρότος αντήχησε και το σπίτι κουνήθηκε σαν από σεισμό κάνοντας τα τζάμια να τρέμουν. Ο υπηρέτης πετάχτηκε τρέχοντας στο γραφείο του κυρίου του. Εκεί βρήκε τον Χαίντελ πεσμένο ανάσκελα στο πάτωμα, ακίνητο κι άκουσε ένα ρόγχο αγωνίας. Ο κύριός του βογγούσε, αναπνέοντας με δυσκολία. Προσπάθησε να τον μετακινήσει προς τον καναπέ, αλλά το σώμα του γίγαντα κυρίου του ήταν πολύ βαρύ για τις δυνάμεις του.

Μα να, που φτάνει ο Χριστόφορος Σμιτ, ο βοηθός κι αντιγραφέας του συνθέτη, που εργαζόταν στο δεύτερο πάτωμα. Οι δυο μαζί μεταφέρουν τον Χαίντελ στο κρεβάτι του, κι ο Σμιτ τρέχει για τον γιατρό.

Ο γιατρός Γέγκινς άκουγε τον Σμιτ ψυχρός κι αμίλητος.

- Πόσον χρονών είναι; Ρώτησε
- Πενήντα δύο, απάντησε ο Σμιτ.
- Άσχημη ηλικία. Εργάζεται σαν βόδι και είναι δυνατός σαν ταύρος. Πάμε να δούμε τι μπορούμε να κάνουμε!

Ο υπηρέτης κρατούσε τη λεκάνη, ο Σμιτ ανασήκωσε το μπράτσο κι ο γιατρός άνοιξε τη φλέβα του Χαίντελ. Το αίμα ξεπήδησε ζεστό και κόκκινο κι αμέσως ένας αναστεναγμός ανακούφισης βγήκε απ' τα σφιγμένα χείλη του Χαίντελ. Πήρε μια βαθιά αναπνοή κι άνοιξε τα μάτια του. Μα είχε χαθεί η λάμψη τους. Το βλέμμα του ήταν παράξενο, ασυνήθιστα κουρασμένο.

Ο γιατρός δεν μπορούσε να κάνει τίποτε περισσότερο. Τα χείλη του αρρώστου άρχισαν να κουνιούνται. Έσκυψε, και τον άκουσε να ψιθυρίζει: «Τελείωσε... είμαι χαμένος... χωρίς δύναμη... δεν θέλω πια να ζήσω...».

Ο γιατρός πρόσεξε πως το δεξί μάτι ήταν ακίνητο σαν γυάλινο. Σήκωσε το δεξί χέρι του Χαίντελ κι εκείνο ξανάπεσε σαν νεκρό. Έκαμε τη διάγνωσή του.

- Προσβολή αποπληξίας, είπε στον Σμίτ, όλο το δεξί μέρος έχει παραλύσει.

- Και... θα γίνει καλά; εκείνος ψιθύρισε.

- Ίσως. Όλα είναι δυνατά στον κόσμο.

- Και θα μείνει παράλυτος;

- Έτσι φαίνεται. Εκτός, αν γίνει κανένα θαύμα.

Ο γιατρός άρχισε να κατεβαίνει τη σκάλα.

- Θα μπορέσουμε, ίσως, να σώσουμε τον άνθρωπο.

Χάσαμε, όμως, τον μουσικό. Η αποπληξία έχει προσβάλει τον εγκέφαλο.

Ο Γεώργιος Φρειδερίκος Χαίντελ έμεινε επί τέσσερις μήνες εντελώς ανίκανος να κινηθεί. Μα το ακίνητο σώμα του μουσικού έκλεινε στα βάθη του μυστηριώδεις δυνάμεις, όπως κι οι μυστικές δυνάμεις των ιαματικών πηγών. Ο γίγαντας δεν εννοούσε να θεωρήσει τον εαυτό του νικημένο. Στο Αίξ λα-Σαπέλ οι γιατροί τον προειδοποίησαν πως αν έμενε περισσότερο από τρεις ώρες μέσα στο ζεστό νερό, η καρδιά του δε θα άντεχε. Αλλά, η θέλησή του αφήφησε το θάνατο. Έτσι, ο Χαίντελ έμενε κάθε μέρα, εννέα ολόκληρες ώρες μέσα στο καυτό μπάνιο. Και το αναπάντεχο θαύμα άρχισε να συντελείται. Σε μια βδομάδα μπορούσε να σέρνεται. Σε 15 μέρες κινούσε το δεξί του χέρι.

Την τελευταία μέρα της θεραπείας του, τέλεια πια κυρίαρχος του σώματός του ξεκινώντας να φύγει από το Αίξ λα-Σαπέλ, σταμάτησε μπροστά στην εκκλησία. Ο Χαίντελ δεν ήταν ποτέ εξαιρετικά ευσεβής στη ζωή του ως τότε. Καθώς, όμως, ανέβαινε στην εξέδρα

του εκκλησιαστικού οργάνου, με την ελευθερία των κινήσεων που, χάρις στο Θεό είχε ξαναποκτήσει, ένοιωσε πως επιφοιτούσε η θεία Χάρις στην ψυχή του. Αγγίξε τα πλήκτρα με το αριστερό του χέρι. Αγνοί τόνοι, διάφανοι πλημμύρισαν τον σιωπηλό ιερό χώρο. Τότε δοκίμασε με δειλία να παίξει και με το δεξί του χέρι. Και να! Αρχίζει σιγά-σιγά να παίζει, ν' αυτοσχεδιάζει. Και πάλι τα ηχητικά υλικά συσσωρεύονται κι ανυψώνονται θαυματουργικά σ' ένα αόρατο οικοδόμημα που πυργώνεται ως τα ουράνια!

Κάτω στο ναό οι ιερωμένοι κι όλοι οι πιστοί παραδίνονται μ' ένα θάμβος στο θείο άκουσμα. Ποτέ δεν άκουσαν θνητό να παίζει το αρμόνιο με τέτοιο υπερκόσμιο τρόπο. Κι ο Χαίντελ, με το κεφάλι ταπεινά σκυμμένο, εξακολουθούσε να παίζει. Είχε ξαναβρεί τη γλώσσα με την οποία μιλούσε στον Θεό. Τώρα μόνο ένοιωθε πως γιατρεύτηκε, πως ξαναγύρισε στη ζωή.

- Ξαναγυρίζω από τον Άδη! έλεγε προτείνοντας τα γερά του μέλη στο γιατρό του. Ο Γέγκινς δεν μπορούσε να κρύψει την κατάπληξή του μπρος στο θαύμα που έγινε.

Ο Χαίντελ κυριεύτηκε ξανά από την παλιά μαχητική του διάθεση. Συνθέτει και πάλι όπερες και τα μεγάλα ορατόρια: «Σαούλ», «Ο Ισραήλ στην Αίγυπτο», «Η εορτή του Αλέξανδρου».

Αλίμονο! Η εποχή που ζει είναι ενάντια στη μεγαλοφυΐα του. Ο θάνατος της βασίλισσας διακόπτει τις παραστάσεις. Ύστερα ξεσπάει ο πόλεμος με την Ισπανία. Ο τρομερός χειμώνας του 1739 παγώνει τον Τάμεση, ρίχνει άρρωστους τους μουσικούς κι ερημώνει τις σάλες των θεάτρων.

Η οικονομική κατάσταση του συνθέτη γίνεται ολοένα κρισιμότερη. Οι δανειστές του τον κυνηγούν, οι κριτικοί τον πληγώνουν με τις επιθέσεις τους. Το κοινό κρατά μια παγερή στάση. Λίγο-λίγο ο ακατάβλητος αγωνιστής αρχίζει να χάνει το θάρρος του. Κλείνεται ολοένα στον εαυτό του, νοιώθει κουρασμένος, απογοητευμένος και αναρωτιέται: «Γιατί ο Θεός μ' έκανε να ξαναγεννηθώ; Γιατί μ' αφήνει να ζω, αφού δεν μπορώ πια να δημιουργήσω;» Και στην αγωνία του ψιθυρίζει συχνά τα λόγια του Θεανθρώπου: «Θεέ μου, Θεέ μου, ίνα τι μ' εγκατέλειπες;»

Περιπλανιέται αποθαρρημένος και κάπου-κάπου σταματά εμπρός σε καμιά εκκλησία. Μα τα λόγια της προσευχής δεν τον παρηγορούν.

Η μέρα εκείνη της 21^{ης} Αυγούστου του 1741 πέρασε σε καταθλιπτική ζέση. Ο Χαίντελ βγήκε αργά το βράδυ για να αναπνεύσει λίγο στο Γκρην Παρκ! Ένοιωθε να τον κυριεύει μια κούραση απέραντη για κάθε σκέψη, κάθε ομιλία, κάθε μουσική εκτέλεση, κάθε αίσθηση ζωής. Περιπατώντας σα μεθυσμένος γυρίζει στο σπίτι του. Μπήκε στο γραφείο του, άναψε το κερί στο τραπέζι του. Μηχανικά, κάθισε να εργαστεί, όπως άλλες φορές

που έφερνε από τους περιπάτους του μια μελωδία, ένα θέμα και το σημείωνε, για να μην το ξεχάσει στον ύπνο του. Τώρα, όμως, το κεφάλι του ήταν άδειο. Στο τραπέζι του δεν υπήρχε ούτε χαρτί μουσικής. Κι όμως να! Κάτι υπάρχει! Εκεί, στην άκρη ένας φάκελος. Ο Χαίντελ τον αρπάζει, τον ανοίγει βρίσκοντας ένα γράμμα από τον Τζέννενς, τον ποιητή που είχε γράψει γι' αυτόν τα κείμενα του «Σαούλ» και του «Ισραήλ στην Αίγυπτο». Του γράφει πως του στέλνει ένα νέο ποίημα και πως ελπίζει ότι η υπέροχη Μεγαλοφυΐα της Μουσικής θα του έκανε τη χάρη να βάλει μουσική στους στίχους του.

Ο Χαίντελ θύμωσε γιατί νόμισε ότι ο ποιητής τον ειρωνευόταν. Έσβησε το κερί και πήγε στην κάμαρή του να ξαπλώσει. Ο ύπνος, όμως, δεν ερχόταν. Αν σηκωνόταν να κοιτάξει το κείμενο; Μια δύναμη ζούσε μέσα του ακόμα, μια περιέργεια παράξενη τον έκανε να σηκωθεί. Έτσι, ο Χαίντελ ξαναγύρισε στο γραφείο του και με τρεμάμενο χέρι ξανάναψε το κερί του. Μήπως κι άλλη μια φορά στη ζωή του ένα θαύμα δεν τον είχε σώσει; Ίσως, ο Θεός να ήξερε την γιατροειά και την παρηγοριά που σώζουν την νεκρωμένη ψυχή.

Ο Χαίντελ πλησίασε το φως στο χειρόγραφο και διάβασε: «The Messiah». Α! ακόμα ένα ορατόριο! Τα τελευταία του είχαν αποτύχει. Μα ταραγμένος καθώς ήταν, γύρισε το φύλλο κι άρχισε να διαβάσει. Με τις πρώτες λέξεις ανατρίχιασε ολόκληρος: «COMFORT YE!», «ΠΑΡΗΓΟΡΗΘΕΙΤΕ». Θα 'λεγε κανείς πως οι λέξεις αυτές ήταν μαγικές, μα όχι! Δεν ήταν λέξεις, ήταν η ίδια η απάντηση του Θεού, που αντηχούσε στην απελπισμένη καρδιά του.

Μόλις ο συνθέτης διάβασε τον Λόγο του Θεού, Τον άκουσε κιόλας μετουσιωμένο σε μουσική, σε νότες που τις έψελναν στρατιές αγγέλων. Είχαν ανοίξει ξανά γι' αυτόν τα ουράνια. Ένοιωθε πάλι σε μουσική τα Λόγια του Θεού.

Τα χέρια του έτρεμαν στην κάθε σελίδα που διάβαζε. Αυτό έδειχναν, αυτόν καλούσαν τα προφητικά λόγια! «Thus saith the Lord» - «Έτσι είπε ο Κύριος». Δεν τον άγγιζε τώρα, αυτή τη στιγμή το θεϊκό χέρι; «And he shall purify» - «Και θα σε εξαγνίσει» -ναι, αισθανόταν εξαγνισμένος, τα σκοτάδια έφυγαν και ένα άσπιλο φως πλημμύρισε την ψυχή του.

Ποιος, λοιπόν, υπαγόρευσε στον φτωχό Τζέννενς, τον άσημο ποιητή του Γκόπασαλλ, μια τέτοια φρασιτική δύναμη και τέτοια ορμή; Ποιος άλλος από Κείνον που γνώριζε την απόγνωση του Χαίντελ. «That they may offer to the Lord» - «Ας ποιήσουν προσφοράν προς τον Κύριον». Σ' αυτόν και μόνο μιλούσαν τα θεϊκά λόγια: «Με δυνατή φωνή πρόφερε την ομολογία σου». Ω! Να φωνάξει ολόψυχα με τρομπέτες, με τις ομοβροντίες των οργάνων και των τυμπάνων, με το χείμαρρο του εκκλησιαστικού οργάνου, να φωνάξει όλης της πίστης του την ομολογία! Να φωνάξει, όπως: «ο Λόγος ο εν αρχή», ο

Λόγος ο ιερός που ξυπνά τους αποπλανημένους ανθρώπους μέσα στα σκοτάδια: «Behold darkness shall cover the earth» –γιατί, αληθινά τα σκοτάδια καλύπτουν ακόμα τη γη... Δεν γνώρισαν τη λύτρωση που αυτός, ο Χαίντελ, δοκιμάζει αυτή την ώρα. «Wonderful, Counselor, the mighty God». Ω! τι ευτυχία να μπορεί να υμνεί έτσι ολόψυχα τον Θεό. Μουσικά κύματα ευχαριστίας αναβλύζουν από μέσα του στον Θεό που ξέρει να θεραπεύει και να ειρηνεύει τους ανθρώπους. Πραγματικά, αυτή την ώρα «Άγγελος Κυρίου» κατέβηκε σ' αυτό το δωμάτιο και τον άγγιξε. Πώς να μην ευχαριστήσει τον Κύριο που τον έστειλε, πώς να μην αναπέμψει τον ύμνο της Δοξολογίας συντονισμένο από χίλιες φωνές ενωμένες με τη δική του, ψάλλοντας το «Glory to God»;

Ο Χαίντελ έσκυβε το κεφάλι του πάνω στα χαρτιά, σαν να περνούσε κάτω από την ορμητικότερη θύελλα. Όλη του η κούραση χάθηκε μονομιάς. Ποτέ δεν ένοιωσε τον εαυτό του τόσο δυνατό, τόσο πλημμυρισμένο από τη χαρά της δημιουργίας. Και τα λόγια εξακολουθούσαν να τον πολιορκούν με κύματα μουσικής, που γαλίνευαν και λύτρωναν την τρικυμισμένη ψυχή του: «Χαίρε και αγάλλου!» Ο μουσικός σήκωσε το κεφάλι και ύψωσε τα χέρια «Μόνος Συ ει ο Σωτήρ ο Αληθινός». Ναι, την αλήθεια αυτή θα την επικυρώσει όπως κανένας άλλος θνητός, θ' ανυψώσει την ομολογία του σαν φωτεινή επιγραφή. Μόνο όποιος δοκιμάστηκε βαθιά νοιώθει τη γλύκα την ύψιστη της θείας Χάριτος. Διαβάζοντας τα λόγια: «Ήταν καταφρονεμένος», η θύμισή του ξυπνούσε μέσα του ένα βαρύθυμο τραγούδι, γεμάτο αγωνία. «Κανείς δεν βρέθηκε να παρηγορήσει τον τεθλιμμένον». Κανένας δεν τον παρηγόρησε στην ανημποριά του, αλλά, Εκείνος γίνεται το θαυματουργό στήριγμα, η ελπίδα του. Δεν τον εγκατέλειψε ποτέ «ο Θεός των οικτιρμών». Τον κάλεσε για να εξαγγείλει στον κόσμο το μήνυμα: «Lift up your heads!» - «Σηκώστε τα κεφάλια!».

Τότε, βλέπει μπροστά του, γραμμένη από το χέρι του ποιητή, τη βαρυσήμαντη φράση: «God gave the Word» - «Ο Θεός έδωσε τον Λόγο». Ο Θεός δίνει το Λόγο από τους ουρανούς, όπως χαρίζει και τον Ήχο το μουσικό, όπως χαρίζει και τη Θεία Χάρη Του. Γι' αυτό ο Λόγος και η Μουσική οφείλουν να επιστρέψουν στον Θεό, ν' ανυψωθούν σαν αίνοι παναρχόνιος. Αυτό είναι τώρα το χρέος του Μουσικού. Να βρει, ν' αρπάξει, να δονήσει τη μεγάλη λέξη της ευχαριστίας. Την λέξη την ανθρώπινη, τη θνητή, να την κάνει αυτός αθάνατη με την δύναμη και την ευλάβεια της μουσικής του, να την υψώσει σ' ένα σύμβολο αιώνιο! Ω! Την ακούει ν' αντηχεί γύρω του χιλιόφωνη, μυριόφωνη, δυναμική, παγκόσμια στην εξαγγελτική της σημασία: «Αλληλούια! Αλληλούια! Αλληλούια!»

Ναι! Σ' αυτή και μόνη τη φωνή ακούει τώρα να σμίγουν όλες οι γήινες, αντρικές και γυναικείες, φωνές, θερμές, που τις ενώνει τώρα ο ίδιος σ' ένα ρυθμό

παντοδύναμο, πάλι να τις χωρίζει σε χορωδιακές στρατιές αγγέλων για να τις ενώσει σε λίγο όλες μαζί αδιόσπαστα και να τις βάλει ν' ανεβαίνουν μια διατονική κλίμακα του Ιακώβ, προς τα ουράνια, να γαλινεύει την ορμή τους με των βιολιών τα χάδια τα γλυκά και πάλι να τις φλογίζει με τα καλέσματα των χάλκινων πνευστών τ' απόκοσμα, και μέσα στους χειμάρρους των φωνών του εκκλησιαστικού οργάνου να κάνει ν' ακούεται ο επουράνιος αντίλαλος: «Αλληλούια! Αλληλούια! Αλληλούια!». Κραυγή ευχαριστίας, δοξολογίας, κραυγή χαράς που ενώνει τη Γη με τους Ουρανούς σ' έναν παράφορο αλαλαγμό αγαλλίασης και ευφροσύνης.

Δάκρυα πλημμύρισαν τα μάτια του Χαίντελ στο παναρχόνιο άκουσμα. Άρπαξε βιαστικά μια πέννα κι άρχισε να γράφει. Η έμπνευση τον έσερνε ορμητικά σαν έρμαιο, σαν το καράβι που το σέρνει η τρικυμία.

Όταν το πρωί ο υπηρέτης μπήκε μέσα στο γραφείο, ο Χαίντελ έγραφε ακόμα χωρίς να προφέρει λέξη. Αργότερα όταν ο Χριστόφορος Σμιτ τον ρώτησε δειλά αν ήθελε να τον βοηθήσει στην αντιγραφή, περιορίστηκε να του απαντήσει μ' ένα μούγκρισμα. Από κείνη τη στιγμή κανένας δεν τολμούσε να τον πλησιάσει. Χωρίς να τρώει τίποτε άλλο από ψωμί και να πίνει νερό, έμοιαζε διαρκώς μεθυσμένος.

Σ' όλη αυτή την περίοδο ο Χαίντελ είχε χάσει κάθε αίσθηση χρόνου. Ποτέ ως τότε στη ζωή του δεν είχε πάθει παρόμοιο δημιουργικό πυρετό.

Τέλος, ύστερα από 20 μέρες, πράγμα απίστευτο, στις 14 Σεπτεμβρίου, το έργο είχε τελειώσει. Η ποίηση έγινε μουσική. Όλα είχαν γραφτεί, συνδεθεί, ανυψωθεί σε μελωδίες πολυφωνικές, σε ψαλμούς. Μια λέξη μόνο έλλειπε, η τελευταία του έργου: «ΑΜΗΝ». Μ' αυτό το «Αμήν» ο Χαίντελ τώρα άρχισε να χτίζει έναν ηχητικό ναό που ανέβαινε ως τα ουράνια. Όλη η ευλάβεια, η φλόγα του συγκεντρώθηκε σ' αυτή την τελική λέξη της προσευχής του, ως την στιγμή που από το «Αμήν» αυτό δημιούργησε μια μεγαλόπρεπη φούγκα: που με το πρώτο της φωνήεν, το «Α» το μεγαλόηχο, έχτισε έναν καθεδρικό ναό. Όσοπου, όλες οι φωνές ενωμένες να υμνήσουν τον Παντοδύναμο μέσα στη θύελλα των αυλών του εκκλησιαστικού οργάνου.

Ο Χαίντελ σηκώθηκε τότε με κόπο. Η πέννα έπεσε από το χέρι του. Αισθανόταν μια κούραση απέραντη, δεν ήξερε πια πού βρίσκεται. Τρικλίζοντας ρίχτηκε στο κρεβάτι του και κοιμήθηκε έναν ύπνο βαρύ σαν μολύβι.

Τρεις φορές εκείνο το πρωί ο υπηρέτης προσπάθησε να ξυπνήσει τον Κύριό του. Τ' απόγευμα ο Σμιτ ήρθε να βοηθήσει τον υπηρέτη να τον ξυπνήσουν. Μάταιος κόπος. Το βράδυ πια, ο Σμιτ ανήσυχος έτρεξε να φωνάξει τον γιατρό. Μόλις, έφθασαν όμως στο σπίτι, στο Μπρουκ στρητ, ο υπηρέτης του Χαίντελ τους ενημέρωσε:

- Σηκώθηκε, και τώρα τρώει πεινασμένος σαν

δέκα ανθρώπους!

Ο γιατρός αντικρύζοντάς τον, φώναξε κατάπληκτος:

- Τι έχετε; Τι μαγικό ποτό ήπιατε; Εσείς ασπράφτετε από υγεία. Τι σας συμβαίνει;

Ο Χαίντελ σκύβοντας ταπεινά το κεφάλι του απάντησε:

- Πιστεύω πως ο Θεός στάθηκε κοντά μου!

Ύστερα από λίγους μήνες δύο κύριοι κτυπούσαν την πόρτα του μουσικού. Είχαν μάθει για την πρόθεση του Χαίντελ να δώσει στο Δουβλίνο την πρώτη ακρόαση του νέου ορατορίου του «Μεσσίας» και ήρθαν να του ζητήσουν ένα μέρος των εισπράξεων να διατεθεί για φιλανθρωπικούς σκοπούς.

Τότε ο Χαίντελ τους απάντησε:

- Δεν θέλω χρήματα γι' αυτό το έργο. Ποτέ δεν θα δεχτώ χρήματα για ένα έργο που δεν το χρωστώ στον εαυτό μου, αλλά σ' έναν Άλλο! Ό,τι έστειλε ο Θεός πρέπει να επιστραφεί στον Θεό! Γι' αυτό οι εισπράξεις που θ' αποφέρει θα πηγαίνουν πάντα στους αρρώστους και στους φυλακισμένους. Γιατί ήμουν κι εγώ άρρωστος κι Εκείνος με γιάτρεψε! Ήμουν φυλακισμένος και μ' ελευθέρωσε!

Οι δυο κύριοι τον κοίταξαν με έκπληξη και τον ευχαρίστησαν θερμά.

Η τελευταία δοκιμή είχε ορισθεί για τις 7 Απριλίου 1742. Μόνο λίγοι συγγενείς των χορωδών από τους δύο καθεδρικούς ναούς είχαν γίνει δεκτοί, και για οικονομία η σάλα ήταν πολύ λίγο φωτισμένη. Οι λίγοι ακροατές ήταν σκορπισμένοι εδώ κι εκεί. Μόλις όμως άρχισε να ξεχύνεται ο ηχητικός καταρράκτης των ύμνων, έγινε κάτι το θαυμαστό. Οι μικρές ομάδες συγκεντρώθηκαν, συγχωνεύτηκαν σε μια μάζα σκοτεινή, προσεκτική και κατάπληκτη. Ο καθένας ένοιωθε πως η δύναμη αυτής της μουσικής ήταν τόσο μεγάλη, ώστε θα μπορούσε να τον συντρίψει αν τον έβρισκε μόνο. Ο καθένας αισθανόταν ανίσχυρος εμπρός σ' αυτή την υπερκόσμια Δύναμη κι όμως να συνταράζεται ευτυχισμένος και ν' ανυψώνεται απ' αυτήν. Ένα ίδιο ανατρίχιασμα χαράς τους διέτρεχε όλους.

Μόλις αντήχησε το «Αλληλούια» όλοι σηκώθηκαν μεταρσιωμένοι από τις πρώτες νότες. Αδύνατο να μείνει κανείς καρφωμένος στη θέση του όταν τον συνεπαίρνει μια τέτοια δύναμη. Ο καθένας θα ήθελε να σμίξει τη φωνή του με τις φωνές των χορωδών, για να πλησιάσει κάπως τον Θεό και να Τον προσκυνήσει. Όταν η γενική δοκιμή τελείωσε, όλοι έφυγαν εκμηδενισμένοι από το

μεγαλείο αυτής της μουσικής κι έτρεχαν από σπίτι σε σπίτι να διηγηθούν πως άκουσαν μια μουσική που παρόμοια δεν είχε ακουστεί ποτέ στον κόσμο.

Έξι μέρες αργότερα, στις 13 Απριλίου, τα πλήθη συνωστίζονταν στην είσοδο της αίθουσας συναυλιών. Οι αρχόντισσες του Δουβλίνου είχαν έρθει χωρίς τα κρινολίνα, οι ιππότες χωρίς τα σπαθιά τους, για να χωρέσει η αίθουσα όσο το δυνατόν περισσότερο κόσμο. Χίλιοι επακόσιοι άνθρωποι –αριθμός χωρίς προηγούμενο– μπόρεσαν να βρουν θέση. Όταν άρχισε η μουσική η σιωπή ήταν απόλυτη. Ο Χαίντελ έπαιζε στο εκκλησιαστικό όργανο. Θα ήθελε να διευθύνει το έργο του, γρήγορα όμως, χάθηκε μέσα στα κύματα της αρμονίας, παρασυρμένος από τη δική του δημιουργική ορμή.

Κι όταν άρχισε το τελικό «ΑΜΗΝ», σηκώθηκε άθελά του και τραγουδούσε μαζί με τους χορωδούς.

Τραγουδούσε όπως ποτέ του δεν είχε τραγουδήσει: ευχαριστούσε τον Θεό ολόψυχα για τη χάρη Του, που του ενέπνευσε αυτό το έργο μέσα στα βάθη της ψυχικής του απόγνωσης, για τη φλόγα που του μετέγγισε το Άγιο Φως.

Όταν οι αλλαγμοί του ενθουσιασμού του πλήθους γέμισαν την αίθουσα, ο Χαίντελ έφυγε κρυφά.

Για τον μεγάλο μουσουργό ο «Μεσσίας» ήταν έργο ξεχωριστό, γι' αυτό θέλησε ν'

αποχαιρετήσει τον κόσμο μ' αυτό το έργο.

Στις 6 Απριλίου του 1759 ενώ ήταν σοβαρά άρρωστος, ζήτησε να τον οδηγήσουν στην αίθουσα συναυλιών. Εκεί ο τυφλός πια κολοσός στάθηκε ανάμεσα στους μουσικούς του. Το πρόσωπό του φωτίστηκε. Σήκωσε τα χέρια του ρυθμικά κι έψαλλε με συντριβή κι ευλάβεια με τους χορωδούς, την επίσημη λειτουργική φράση: «Η θεία σάλπιγξ θ' αντηχήσει»... Τα χάλκινα πνευστά ξέσπασαν σ' εξαγγελτικούς ύμνους. Ο Χαίντελ σήκωσε προς τον ουρανό τα μάτια του, τα χωρίς βλέμμα, έτοιμος για τη Δευτέρα Παρουσία. Ήξερε πως είχε εκπληρώσει τον προορισμό του επί γης. Ήταν έτοιμος να παρουσιαστεί στον Θεό. Ύστερα από λίγες μέρες, στις 13 Απριλίου 1759, την Μεγάλη Παρασκευή, πριν ηχήσουν οι καμπάνες του Πάσχα, ο Γεώργιος Φρειδερίκος Χαίντελ έφυγε για να συναντήσει τον Κύριό του...

*Αποσπάσματα από κείμενο του Stefan Zweig
Επιμέλεια – απόδοση: Ελένη Ν. Λάνδρου*

Η αλήθεια στην κοινωνία

του κ. Στ. Κατσάρκα

Στο σημερινό μας θέμα, όπως ξέρετε, έχει δοθεί ο τίτλος «Η Αλήθεια στην Κοινωνία», κι ίσως σαν υπότιτλο θα μπορούσαμε να προσθέσουμε «Ανισότητες, Διακρίσεις και Ομαδοποιήσεις στην Κοινωνία και στις Κοινωνικές Ομάδες». Και ασφαλώς μέσα στις κοινωνικές ομάδες περιλαμβάνονται και οι τοπικές εκκλησίες και γενικότερα η εκκλησία του Χριστού. Με το νόημα αυτό θα μπορούσαμε να διατυπώσουμε τον τίτλο της ομιλίας μας «η Αλήθεια στην Κοινωνία» (πρώτο κεφάλαιο) και «η Αλήθεια στην Εκκλησία σαν Κοινωνική Ομάδα» (δεύτερο κεφάλαιο). Ποια είναι δηλ. τα χαρακτηριστικά μιας σωστής κοινωνίας, μιας σωστής κοινωνικής ομάδας και μιας σωστής εκκλησίας, και τι μπορούμε να κάνουμε όλοι μαζί και ο καθένας μας ξεχωριστά για να συμβάλουμε αποφασιστικά στη διαμόρφωσή τους.

Εξετάζοντας τις προσπάθειες και τους αγώνες για μια ιδανική κοινωνία σ' όλους τους τόπους και σ' όλες τις εποχές, διαπιστώνουμε ότι οι στόχοι για το κτίσιμο της ιδανικής αυτής κοινωνίας είναι περίπου αναλλοίωτοι, και διαφέρουν μονάχα σε κάποια σημεία ως προς το περιεχόμενό τους ανάλογα με τις γενικότερες αντιλήψεις και τις ανάγκες κάθε εποχής, και φυσικά και με την πρόοδο της ανθρώπινης σκέψης. Κι οι στόχοι αυτοί είναι:

α) Δίκαιη κατανομή του πλούτου, εξάλειψη δηλ. των μεγάλων διαφορών ανάμεσα στους πολύ πλούσιους και στους πολύ φτωχούς, και της εκμετάλλευσης του ανθρώπου από άνθρωπο.

β) Ίσες ευκαιρίες ανάπτυξης για όλους στην εργασία, στη μόρφωση, στον πολιτισμό (αναρωτιέται κανένας πόσα λαμπρά μυαλά και ταλέντα έχουν χαθεί κι έχουν μείνει στην αφάνεια γιατί έλειψαν οι οικονομικές δυνατότητες για την ανάδειξή τους).

γ) Ατομικές ελευθερίες και ατομικά δικαιώματα, όπως είναι το δικαίωμα να εκφράζω ελεύθερα τις σκέψεις και τις αντιλήψεις μου είτε γραπτά είτε προφορικά, να ασκώ ελεύθερα τα θρησκευτικά μου καθήκοντα, να διεκδικώ τα κάθε είδους δικαιώματά μου κ.α.

δ) Εξάλειψη κάθε διάκρισης ανάμεσα στις διάφορες κοινωνικές ομάδες και κατηγορίες, όπως είναι οι φυλετικές διακρίσεις, οι θρησκευτικές διακρίσεις, οι διακρίσεις ανάμεσα στα δύο φύλα, οι κοινωνικές διακρίσεις κλπ.

Δεν πρόκειται φυσικά να επεκταθούμε σε λεπτομέρειες πάνω σ' αυτά τα τόσο σημαντικά προβλήματα και αιτήματα. Είναι σίγουρο πως δε θάταν αρκετό ένα ολόκληρο συνέδριο για την ανάλυση και συζήτησή τους. Εδώ θα πούμε μονάχα πως όλες αυτές οι σημαντικές επιδιώξεις υπάρχουν σαν αρχές και επιταγές διάχυτα μέσα στο βιβλίο του Θεού, την Αγία Γραφή, έστω κι αν αυτή δεν αποτελεί κυρίως και αποκλειστικά κοινωνικό βιβλίο, αλλά απευθύνεται προπάντων στον άνθρωπο ατομικά και περιγράφει το δρόμο για τη λύτρωσή του. Γι αυτό και όσο περισσότερο στηρίχτηκαν τα διάφορα έθνη πάνω στις αρχές της Αγίας Γραφής -κι αυτό έγινε κυρίως στις χώρες που ακολούθησαν τη θρησκευτική μεταρρύθμιση - τόσο πιο πολύ προσέγγισαν το ιδανικό της δίκαιης κι αναπτυγμένης κοινωνίας. Και όπου απέτυχαν ή έμειναν πίσω κοινωνικά, ήταν γιατί αγνόησαν τους νόμους του Θεού, και είτε τράβηξαν δικούς τους αυθαίρετους δρόμους, είτε περιορίστηκαν σε μια στυγνή και στεγνή δήθεν θεοκρατία που στην πραγματικότητα δεν ήταν τίποτε άλλο από αυθαιρεσία ντυμένη με θρησκευτικό μανδύα.

Το ερώτημα που πριν απ' όλα πρέπει να μας απασχολήσει σήμερα είναι ποια θα πρέπει να είναι η στάση της χριστιανικής εκκλησίας και του κάθε χριστιανού ατομικά απέναντι στα παραπάνω αιτήματα. Ερώτημα που από πρώτη θεώρηση θάλεγε κανένας πως είναι -ή θάπρεπε να είναι- αυτονόητη η απάντησή του. Η Αγία Γραφή βρίσκεται στην πρωτοπορία σε θέματα όπως η ελευθερία της συνείδησης, η δίκαιη κατανομή του πλούτου, η ισότητα όλων των ανθρώπων, η βοήθεια για όσους έχουν ανάγκη, η δικαιοσύνη και η αγάπη για όλους χωρίς διάκριση. Κι ασφαλώς -θεωρητικά τουλάχιστον- κανένας σωστός χριστιανός δεν μπορεί να διαφωνεί πάνω στις βασικές αυτές αρχές. Είναι π.χ. αδιανόητο -για να μιλήσουμε συγκεκριμένα και ξεκάθαρα- ο χριστιανός να υποστηρίζει ανελεύθερα δικτατορικά καθεστώτα, να υιοθετεί ιδεολογίες που καταπνίγουν και καταπιέζουν την ανθρώπινη προσωπικότητα όπως ο κομμουνισμός -που τώρα πια έχει πέσει στα αζήτητα- να ασπάζεται θεωρίες που θεσμοθετούν διακρίσεις ανάμεσα στους ανθρώπους όπως ο ναζισμός και ο φασισμός, να ανέχεται πράξεις κάθε μορφής που είναι εντελώς αντίθετες σ' όλα εκείνα που αποτελούν -ή τουλάχιστον πρέπει να

αποτελούν- τον τρόπο ζωής και το «πιστεύω» του. Είναι αδιανόητο να γίνεται κάτι τέτοιο, δυστυχώς όμως δεν είναι και εντελώς απίθανο. Ξέρουμε άλλωστε από πικρή δική μας πείρα περιπτώσεις –λίγες ευτυχώς- όπου άνθρωποι δικοί μας, δικών μας εκκλησιών, υποστήριξαν, και μάλιστα μερικοί έμπρακτα, το ανελεύθερο καθεστώς της απριλιανής δικτατορίας. Ευτυχώς ότι ο κυριότερος απ' αυτούς -και λέω «ευτυχώς» με τη συναίσθηση της βαρύτητας της λέξης- απομακρύνθηκε αργότερα από τους κύκλους μας, πράγμα που δείχνει, ίσως, πως ποτέ του δεν υπήρξε γνήσια πιστός χριστιανός. Ωστόσο το φαινόμενο δεν περιορίζεται μονάχα σ' ένα συγκεκριμένο τόπο και χρόνο και σε τόσο λίγους ανθρώπους. Η συμπάθεια ή και η απλή ανοχή απέναντι σε ανελεύθερα καθεστώτα και η αδιαφορία σε πράξεις βίας από μέρους ολόκληρων ομάδων εκκλησιών σε μια χώρα, αποτελεί δυστυχώς φαινόμενο όχι και τόσο ασυνήθιστο. Το πράγματι ανελεύθερο και σε ελεεινό βαθμό καταπιεστικό κομμουνιστικό καθεστώς του Κάστρο στην Κούβα αντιμετώπισε την καθολική αντίδραση των εκκλησιών στις ΗΠΑ όχι τόσο λόγω του τυραννικού χαρακτήρα του, όσο επειδή αποτελούσε μέρος της «αυτοκρατορίας του κακού», όπως αποκαλούσε ο πρόεδρος Ρόναλντ Ρέικαν τον κομμουνιστικό κόσμο. Κι αυτό γίνεται ολοφάνερο απ' το ότι άλλα τυραννικά καθεστώτα στη Λατινική Αμερική, ή και το τυραννικό καθεστώς του δικτάτορα Μπατίστα στην Κούβα πριν από τον Κάστρο, δε συγκίνησαν στον ίδιο βαθμό τις αμερικανικές εκκλησίες, αντιμετώπιστηκαν μάλιστα με συμπάθεια αν δεν εμπόδιζαν σημαντικά τη διάδοση της Αγίας Γραφής στις χώρες τους. Κι όταν πριν μερικά χρόνια –για να περιοριστούμε σ' ένα ακόμη χαρακτηριστικό παράδειγμα- παρουσίασε σ' ολόκληρο τον κόσμο η τηλεόραση ισραηλινούς στρατιώτες να σπάζουν με φρικιαστικό τρόπο κόκαλα παλαιστίνιων μαχητών, δεν είδαμε καμιά αντίδραση από μέρους καμιάς εκκλησίας σ' ολόκληρο τον κόσμο, απ' όσο τουλάχιστον ξέρουμε. Όταν μάλιστα αυτός που σας μιλά είχε υποστηρίξει από το περιοδικό μας «Οι Θεσσαλονικείς» πως οφείλει η εκκλησία του Χριστού -η όποια εκκλησία, σ' όποιον τόπο, και μαζί φυσικά και η δική μας, η ευαγγελική εκκλησία της πατρίδας μας- να στιγματίζει δημόσια τέτοιου είδους πράξεις απ' όπου κι αν προέρχονται, δέχτηκε την κριτική αρκετών από τους χριστιανούς: «και τι σχέση έχουμε εμείς με τους εβραίους και τους παλαιστίνιους; η υπόθεση αυτή δε μας αφορά καθόλου». Κάτι δεν έχουμε καταλάβει σωστά από την Αγία Γραφή και

**Είναι για τη δόξα του Θεού κι
αποτελούν έπαινο για την εκκλησία
του Χριστού οι αγώνες των
μεγάλων χριστιανών, επώνυμων
και μη, για την εξάλειψη των
κοινωνικών ανισοτήτων, για την
κατάργηση της δουλείας, για την
εξαφάνιση κάθε μορφής διάκρισης
ανάμεσα σε ανθρώπους**

από όλα εκείνα που ζητά από μας. Θα μου πείτε: εδώ δεν μπόρεσαν οι εκκλησίες μας να παρουσιάσουν μ' ενιαία εκπροσώπηση για να υποστηρίξουν τα δικά μας δίκαια που καταπατούνται με διαφόρους τρόπους, και ζητάμε να υποστηριχτούν από ενιαίο δικό μας φορέα τα δίκαια των παλαιστίνιων; Και βέβαια τότε θα σας πω πως έχετε απόλυτα δίκιο.

Η ασυνέπεια όμως αρκετών χριστιανών ανάμεσα στη θεωρία και στην πράξη ακολουθεί κι άλλους δρόμους διαφορετικούς ή και εντελώς αντίθετους απ' αυτόν που περιγράψαμε παραπάνω. Έχω συναντήσει πολλούς μέχρι τώρα που κατά ένα περίεργο και κωμικό τρόπο κόπτονται υπέρ της δημοκρατίας και των ατομικών ελευθεριών, κι όμως στην καθημερινή ατομική τους ζωή, στο επάγγελμά τους, στην οικογένειά τους, στην εκκλησία τους, είναι τελείως διαφορετικοί. Δεσποτικοί και δικτατορικοί, κι ίσως και τυραννικοί όταν τους προσφέρεται κάποια εξουσία, γεμάτοι αναστολές, συμβατικοί και κάθε άλλο παρά δημοκρατικοί και άνετοι σα χαρακτήρες. Είναι πολύ εύκολο και δε στοιχίζει και τίποτε

να φωνάζεις για τα δίκαια των λαών, για τη δημοκρατία και για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το δύσκολο είναι τη δημοκρατία που τάχα πιστεύεις, να την εφαρμόζεις εσύ ατομικά στη συμπεριφορά σου μέσα στην οικογένειά σου –απέναντι στη γυναίκα σου ή απέναντι στον άντρα σου ή απέναντι στο παιδί σου- μέσα στη δουλειά σου, μέσα στην εκκλησία σου, να μάθεις δηλ. να σέβασαι την προσωπικότητα του άλλου, να κάνεις διάλογο μαζί του, να τον

κάνεις να νιώσει πως έχει κι αυτός κάποια αξία, πως τον αποδέχεσαι έστω κι αν έχει διαφορετικές απόψεις από τις δικές σου. Φυσικά είναι δικαίωμα του καθενός να πιστεύει ό,τι θέλει και να συμπεριφέρεται όπως θέλει. Δεν μπορεί όμως ν' αξιώνει βραβείο δημοκρατικότητας όταν στην ατομική του ζωή αποδειχνεται τελείως διαφορετικός. Και βέβαια ένας τέτοιος άνθρωπος, όπως εγώ τουλάχιστον νομίζω, δεν μπορεί να επαινεθεί ούτε για τη χριστιανική του ποιότητα.

Δεν είναι όμως μόνο το θέμα της ελευθερίας βασικό για την διαμόρφωση μιας ιδανικής κοινωνίας. Είναι και η κοινωνική δικαιοσύνη, είναι η εξάλειψη ή τουλάχιστον η μείωση των διαφορών ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς, είναι και η εξάλειψη κάθε διάκρισης φυ-

λειτικής ή θρησκευτικής, διάκρισης ανάμεσα στα δύο φύλα κλπ.

Ξέρουμε όλοι πως μέχρι σήμερα τουλάχιστον, τα θέματα αυτά αντιμετωπίζονται στο δυτικό κόσμο από δύο κοινωνικοπολιτικά συστήματα – ιδεολογίες: το σοσιαλισμό και τον καπιταλισμό που τα τελευταία χρόνια έχει πάρει τ' όνομα του φιλελευθερισμού. Λέω «μέχρι σήμερα», γιατί δεν αποκλείεται στο πολύ κοντινό μέλλον νέα ιδεολογικά σχήματα ν' αντικαταστήσουν τα παλιά, ή και οι δύο ιδεολογίες ν' αρχίσουν να συγκλίνουν μεταξύ τους, κάτι που ήδη το βλέπουμε να έχει ξεκινήσει και να εξελίσσεται. Δεν μπορώ με κανένα τρόπο ν' αποφανθώ δογματικά -όπως το κάνουν μερικοί- πως ο χριστιανός είναι υποχρεωμένος νάναι αποκλειστικά οπαδός είτε του σοσιαλισμού είτε του φιλελευθερισμού. Είναι γεγονός πως ο σοσιαλισμός με το έντονο ενδιαφέρον του για τις μάζες και για την εξάλειψη των κοινωνικών ανισοτήτων πλησιάζει πολύ σ' εκείνα που διδάσκει η Αγία Γραφή, κι αυτός είναι ο λόγος ότι πολλοί από τους χριστιανούς τον αντιμετώπισαν με συμπάθεια (φυσικά, δε μιλάμε για τη μαρξιστική αθεϊστική μορφή του). Ωστόσο πολλές προσπάθειες για την εφαρμογή του οδήγησαν σε νέες, απροσδόκητες μορφές κοινωνικής αδικίας και σε αδιέξοδες καταστάσεις, σε σημείο που ν' απογοητεύσει πολλούς. Ήταν επόμενο. Τίποτε το ανθρώπινο, όταν μάλιστα δεν έχει γερά θεμέλια πάνω στο Λόγο του Θεού, δε μπορεί να οδηγήσει σε αίσιο και ικανοποιητικό αποτέλεσμα. Από το άλλο μέρος ο καπιταλισμός που ξεκίνησε σωστά και που αναπτύχθηκε μάλιστα από το χριστιανικό προτεσταντισμό σαν ιδεολογία της λογικά οργανωμένης εργασίας «για τη δόξα του Θεού» -κάτι που καλό θάταν να μην ξεχνάνε οι χριστιανοί στον τόπο μας όπου η τεμπελιά και η ανευθυνότητα έχει αναβαθμιστεί σε αντικείμενο λατρείας- αν και ξεκίνησε λοιπόν σωστά ο καπιταλισμός και δημιούργησε θαυμαστά οικονομικά και άλλου είδους αποτελέσματα, αργότερα οδήγησε σε ανισότητες και σε εκμετάλλευση σε τόσο σοβαρό βαθμό, κυρίως στο δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα, που θάταν αδύνατο να επιζήσει αν δεν «έβαζε νερό στο κρασί του» απαλύνοντας τις κραυγαλέες κοινωνικές αδικίες που είχαν προέλθει από την χωρίς περιορισμούς εφαρμογή του. Δεν έχει λοιπόν νόημα –το ξαναλέμε- να υποστηρίζουμε πως ο χριστιανός οφείλει αναγκαστικά κι αποκλειστικά να ασπάζεται μια από τις δύο ιδεολογίες. Εκείνο όμως που σίγουρα οφείλει να κάνει, είναι να ξέρει τι θέλει και τι υποστηρίζει, κι αυτό που υποστηρίζει νάναι σύμφωνο με τις βασικές αρχές της Αγίας Γραφής. Είναι για τη δόξα του

Θεού κι αποτελούν έπαινο για την εκκλησία του Χριστού οι αγώνες των μεγάλων χριστιανών, επώνυμων και μη, για την εξάλειψη των κοινωνικών ανισοτήτων, για την κατάργηση της δουλείας, για την εξαφάνιση κάθε μορφής διάκρισης ανάμεσα σε ανθρώπους. Δυστυχώς δε μπορούμε να πούμε το ίδιο για όλους τους χριστιανούς, ακόμη και σήμερα. Κι εκείνο που είναι αδύνατο να καταλάβει κανείς είναι σε τι είδους άραγε Θεό ή σε τι είδους Χριστό πιστεύουν όλοι αυτοί, ή πώς επιτέλους ερμηνεύουν το ευαγγέλιο του Χριστού, όταν κρατώντας τη Βίβλο υιοθετούν εντελώς αντιβιβλικές και ύποπτες θεωρίες, στ' όνομα μάλιστα της ίδιας της Βίβλου. Δηγούνται πως κάποτε στα νιάτα του ο μεγάλος Μαχάτιμα Γκάντι είχε βρεθεί κοντά στην πίστη του Χριστού. Κάποιο όμως γεγονός τον απομάκρυνε οριστικά απ' αυτήν. Μια μέρα, περνώντας έξω από μια εκκλησία σε κάποια πόλη της Νότιας Αφρικής όπου βρισκόταν εκείνο τον καιρό, θέλησε να μπει μέσα για να παρακολουθήσει τη σύναξη. Στην πόρτα ωστόσο της εκκλησίας στεκόταν κάποιος, που παρατηρώντας καχύποπτα το μελαψό πρόσωπο του ξένου, δήλωσε: «Δε σου επιτρέπεται να μπεις μέσα: στην εκκλησία αυτή γίνονται δεκτοί μονάχα οι λευκοί». Ίσως γι' αυτό το λόγο ο Γκάντι έλεγε αργότερα: «ο χριστιανισμός είναι πολύ καλός, οι χριστιανοί όμως δεν είναι καλοί». Τι ψυχή άραγε θα παραδώσουν στο Θεό και πώς θα δικαιολογήσουν τις πράξεις τους όλοι εκείνοι που έδωξαν τόσους ανθρώπους μακριά από την πίστη του Χριστού και δυσφήμισαν κατά το χειρότερο τρόπο την εκκλησία Του;

Οφείλει λοιπόν ο χριστιανός να είναι συνεπής σε

όλα όσα πιστεύει και σύμφωνος με τις αρχές της Αγίας Γραφής, όταν πρόκειται να διαμορφώσει το πολιτικό και κοινωνικό «πιστεύω» του. Και φυσικά, με βάση τη διαμορφωμένη του ιδεολογία, να διαλέξει εκείνη την πολιτική παράταξη που κατά τη γνώμη του ταιριάζει περισσότερο στην ιδεολογία του. Θα πρέπει όμως εδώ να σταθούμε λίγο για να επισημάνουμε ένα βασικό κίνδυνο που καρδοκεί, και που απειλεί ιδιαίτερα εμάς τους Έλληνες, κι ακόμη πιο ειδικά τους Έλληνες χριστιανούς, κι ακόμη περισσότερο τους Έλληνες χριστιανούς νέους, που όπως είναι φυσικό δε διαθέτουν την απαραίτητη πείρα των μεγάλων -αν και, διερωτώμαι, σε τι έχει ωφελήσει αρκετούς από τους μεγαλύτερους η πείρα που έχουν αποκτήσει.

Είναι τραγικό για τον τόπο μας ότι ανάμεσα στ' άλλα μας λείπει εμάς τους Έλληνες απελπιστικά η αντικειμενικότητα, η μεγαλοψυχία και η αίσθηση του μέτρου. Πάσχουμε σε πολλούς τομείς από το σύνδρομο

Οφείλει λοιπόν ο χριστιανός να είναι συνεπής σε όλα όσα πιστεύει και σύμφωνος με τις αρχές της Αγίας Γραφής, όταν πρόκειται να διαμορφώσει το πολιτικό και κοινωνικό «πιστεύω» του

του ποδοσφαίρου. Είσαι οπαδός του ΠΑΟΚ, του Άρη, του Παναθηναϊκού, του Ολυμπιακού, οποιασδήποτε άλλης ομάδας, και μισείς όλους εκείνους που δεν είναι με το μέρος σου. Είσαι ορθόδοξος χριστιανός κι όλοι οι άλλοι είναι «αιρετικοί» και «αντίχριστοι», κι έξω απ' την ορθοδοξία δεν υπάρχει τίποτε το σωστό και τίποτε το ελληνικό -κι από τέτοιους όψιμους ζηλωτές νεοορθόδοξους αρχίζουμε και πάσχουμε αρκετά σοβαρά τώρα τελευταία (αλήθεια, για σκεφτείτε ν' αρχίζαμε κι εμείς οι ευαγγελικοί σ' ολόκληρο τον κόσμο να μιλάμε για τον «προτεσταντισμό» όπως μιλάν οι έλληνες ορθόδοξοι για την ορθοδοξία, τι θα γινόταν). Είσαι οπαδός του ΠΑΣΟΚ ή της Νέας Δημοκρατίας, κι όλα τα καλά και τα σωστά βρίσκονται στη δική σου την παράταξη, κι όλα τα κακά κι όλα τα λάθη γίνονται από τους αντιπάλους. Και τώρα τελευταία ξαναθυμηθήκαμε και το σοβινισμό μας και το «πας μη έλλην βάρβαρος». Ε, λοιπόν, ο χριστιανός δεν έχει το δικαίωμα να πάσχει από καμιά απ' όλες αυτές τις αναπηρίες. Κανείς δεν τον εμποδίζει να έχει την πολιτική του ή την κοινωνική του ιδεολογία –με τους περιορισμούς όμως που αναφέραμε πιο πριν – κανείς δεν του απαγορεύει να υποστηρίζει και να ψηφίζει κάποιο πολιτικό κόμμα, δεν έχει όμως το δικαίωμα να σκέφτεται παραταξιακά –«όλα τα καλά είναι από δω, κι όλα τα κακά από κει», και «τίποτε δεν είναι κακό, όταν γίνεται από τους δικούς μας». Ας ελπίσουμε τουλάχιστον οι ασυνέπειες και οι ανοησίες και των δύο μεγάλων κομμάτων στη διακυβέρνηση της χώρας τα τελευταία χρόνια να έχουν συνετίσει τους «θερμοκέφαλους» από ανάμεσά μας και νάχουν κάνει τους νέους μας να σκέφτονται ψύχραιμα και αντικειμενικά. Και προπάντων: να τους έχουν κάνει ν' αποδοκιμάζουν την κοινωνική

ή την όποια άλλη αδικία απ' όπου κι αν προέρχεται, ν' απορρίπτουν χωρίς συζήτηση τον όποιο περιορισμό της ελευθερίας όπως την καθορίζει ο Λόγος του Θεού, και να μη θεωρούν ότι ο περιορισμός της ελευθερίας όταν προέρχεται από τους «δικούς μας» είναι καλός, και μόνο όταν προέρχεται από τους αντιπάλους είναι κακός, ν' αρνούνται κάθε διάκριση ανάμεσα στους ανθρώπους, νάχουν τη μεγαλοψυχία να επιδοκιμάζουν και να επαινούν ό,τι σωστό στους πολιτικούς αντιπάλους και να στιγματίζουν ό,τι απαράδεκτο στην πολιτική παράταξη που υποστηρίζουν. Ο άνθρωπος, ξέρετε, λειτουργεί σ' όλους τους τομείς με τον ίδιο τρόπο και με την ίδια νοοτροπία. Όταν είμαι παραταξιακός και με διακρίνει έλλειψη αντικειμενικότητας στην πολιτική, στο ποδόσφαιρο και στο μπάσκετ, ή στις σχέσεις μου με τους ξένους λαούς, τα ίδια -και χειρότερα- θα συμβούν και στο θέμα της πίστης και στο δόγμα που υποστηρίζω: «Όλη η αλήθεια κατοικεί σε μένα και στην εκκλησία μου, όλοι οι υπόλοιποι βρίσκονται σε πλάνη –μακριά απ' αυτούς για να μη μας μολύνουν». «Εγώ και ο οίκος μου θέλωμε λατρεύει τον Κύριο», είχε διακηρύξει ο Ιησούς του Ναυή. Μια δήλωση που δε χρειάζεται ούτε συμπληρώσεις, ούτε προεκτάσεις. Είναι πολύ σοβαρή υπόθεση να μάθουμε να λατρεύουμε τον Κύριο εμείς και ο οίκος μας. Ποιος μας έταξε διορθωτές και τιμητές για το πώς πρέπει να λατρεύουν τον Κύριο οι ξένοι οίκοι ή οι ξένες εκκλησίες;

Συνέχεια στο επόμενο

*Από το βιβλίο του Σ. Κατσαρκα
“Πάνω στο τεντωμένο σκοινί”.*

ΣΤΕΦΑΝΟΥ Κ. ΚΑΤΣΑΡΚΑ

ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΤΕΝΤΩΜΕΝΟ ΣΚΟΙΝΙ

**Δεκαεπτά ομιλίες στο
Ανοιξιάτικο Συνέδριο Νέων Λεποκαρυάς**

**Παραγγελίες: Δημήτρης Τσουκαλάς
6947 267750**

τιμή: 10 ευρώ (+ 2 ευρώ ταχυδρομικά)

Για την επέτειο
της γενοκτονίας
των Ποντίων, 19η Μαΐου

Αι περιπέτει- αι της εξορίας μου από το 1921 μέχρι το 1922

Πολλοί και διάφοροι διωγμοί και εξοντώσεις εθνών και λαών αναφέρονται εις την ιστορίαν, οίτινες έλαβον χώραν επί της γης, ως η εξορία των Εβραίων επί Ναβουχωδονόσορος. Οι διωγμοί των πρώτων χριστιανών υπό των ειδωλολατρών εις τους τρεις πρώτους αιώνας του χριστιανισμού. Η εξόντωση των Μαύρων υπό των Ισπανών, επί Φιλίππου 12^{ου}. Αι εξοντώσεις των φιλελευθέρων χριστιανών υπό του Πάπα και της Ιεράς λεγομένης Εξετάσεως και άλλα. Αλλ' ουδεμία των εξοντώσεων τούτων δύναται να συγκριθῆ με την εξόντωση, ήν επεχείρησε το Κεμαλικόν καθεστώς, κατά των υποδούλων Ελλήνων. Τουσούτον δε συστηματικώς και προσηχεδιασμένως εγένετο αυτή, ώστε εν τη μανιώδει παραφορά της κακίας αυτού, ο Κεμάλ δεν έλαβεν υπ' όψιν ούτε ευγένειαν, ούτε ανθρωπισμόν, ούτε τους θρήνους και τας οιμωγάς των καθ' εκάστην ημέραν, ως προβάτων επί σφαγή φερομένων ανθρωπίνων υπάρξεων.

Βεβαίως εις όλα τα μέρη της Τουρκίας η κατά των υποδούλων Ελλήνων λύσσα του Κεμάλ εξεδηλώθη έντονος. Τους αγριωτέρους διωγμούς υπέστη ο Ελληνισμός του Πόντου. Τους διωγμούς δε τούτους, των οποίων εν πολλοίς υπήρξα μάρτυς αυτόπτης, πρόκειται να περιγράψω.

Ο διωγμός των Ποντίων χρονολογείται από της πτώσεως του Ελευθερίου Βενιζέλου, την οποίαν οι Τούρκοι υπεδέχθησαν μετά χαράς, καυχόμενοι, ότι ήλθεν η ώρα να

καταστρέψουν τον υπόδουλον Ελληνισμόν, διότι ήσαν βέβαιοι όπως έλεγον, ότι μετά την πτώσιν του Βενιζέλου ούτε αντίποινα θα εγένοντο κατά των εν Ελλάδι ομογενών των, ούτε και αι δέουσαι διαμαρτυρίαί του Ελληνικού Κράτους εις τας Μεγάλας Δυνάμεις. Και ότι μετ' ολίγον θα ηδύναντο να ρίψουν τον Ελληνικόν Στρατόν εις την θάλασσαν.

Τα γεγονότα δε ταύτα επηκολούθησαν, όπως τα προέβλεψαν. Η εξόντωση των Ποντίων ήρχισε κατά πρώτον υπό τινός Τοπάλ Οσμάν ονομαζομένου, δημάρχου της Κερασούντος. Ανθρώπου βαρβάρου και δυσειδούς. Ούτος ήτο αγροίκος και αμαθής, ως ο ποτέ Κερίμ Αγάς της Θεσσαλονίκης, αλλά λίαν ύπουλος και πονηρός και πιστότατον όργανον του Κεμάλ.

Ούτος προς εξόντωση των Ποντίων εσχημάτισε κατ' αρχάς πειρατικόν στόλον εκ των ιστιοφόρων πλοίων των Λαζών, προσατεύων αυτά υπεράνω του ύδατος με σάκκους πλήρεις άμμιου και σπλίζοντάς τα με άφθονα πολεμοφόδια και μυδραλιοβόλα. Επέκτεινον δε την δράσιν αυτού από Ριζούντος μέχρις Ινεαπόλεως, της παραλίας του Πόντου και συλλαμβάνων τα δι' εμπόριον διαπλέοντα χριστιανικά πλοία, το μεν πλήρωμα αυτών διεπέρα δια της μαχαίρας, το δε φορτίον κατέσχε. Όποιο πλοίον ήτο παλαιόν κατέκαιε τούτο εν τω μέσω της θαλάσσης, όποιο δε νέον, μετέβαλε τον χρωματισμόν του και το εχρησιμοποίει.

Το τελευταίον πλοίον, μετά την σύλληψιν του οποίου έπαυσε πάσα δια θαλάσσης συγκοινωνία, ήτο το ΟΙΝΟΕ-ΩΝ, το οποίον μόλις επέστρεψεν εξ Αμισού, αποβίβασε τους επιβάτας αυτού. Και τον μεν πλοίαρχον συλλαβών εν μέσω σπαραξικαρδίων φωνών κατέσφαξε, το δε πλοίον μετά το φορτίου αυτού κατέσχε. Μη αρκεσθείς δε εις τον φόνον του πλοίαρχου εκείνου, προέβη και εις ερεύνας των λοιπών εν τω λιμένι ιστιοφόρων πλοίων, όπου ανακαλύψας δύο ακόμη Έλληνας ναύτας κατέσφαξε και αυτούς έναντι των ομμάτων της κυβερνήσεως, χωρίς να γίνη η ελαχίστη επέμβασις υπό του διοικητού και των οργάνων, οίτινες ιστάμενοι παρά την παραλίαν, ήκουον τας κραυγάς και διεσκέδαζον τους φό- νους.

Αφού λοιπόν κατά τον τρόπον τούτον ο Οσμάν απέκοψε πάσαν δια θαλάσσης συγκοινωνίαν των χριστιανών, μετά ταύτα εμίσθωσεν αντάρτας και εσχημάτισεν εθελοντικά τάγματα, προς εξόντωση των εντός και περίξ της Κερασούντος χριστιανών. Προς τον σκοπόν δε τούτον εσχημάτισε κατάλογον της ανωτέρας, μεσαίας και κατωτέρας τάξεως, ως και αυτών ακόμη των στρατευσίμων, προσκαλών δε 3-5 τον αριθμόν εξ αυτών πλησίον του, μετά μικράν ανάκρισιν παρέδιδεν αυτούς εις τους έξωθεν της θύρας της ανακρίσεως προσημόντας δημίους, οίτινες μεταφέροντες αυτούς έξω της πόλεως, τους εξηφάνιζον. Όσοι δε, αφού εγνώσθησαν τα κακουργήματά του, ηρνούντο να μεταβώσι πλησίον του, επολιόρκει τας οικίας των και συλλαμβάνοντάς τους, τους εφόνευε. Εκείνοι, που εκρύπτοντο και δεν ηδύνατο να τους εύρη κατέκαιε τας οικίας των, διήρπαξε τας θυγατέρας και κατέσχε την περιουσίαν αυτών, φέροντάς τους εις απογοήτευσιν και απελπισίαν και πολλοί εκ του φόβου και

της πείνης απέθνησκον. Τα δύο ορφανοτροφεία, το έν εντός της πόλεως και το άλλο εις Παλατζάκι –προάστειον απέχον 4 ώρας εκ της Κερασούντος- συντηρούμενα υπό των ιδίων αυτών κατοίκων, ελεηλατήθησαν και τα παιδιά, άρρενα και θήλεα, διηρπάγησαν και διενεμήθησαν μεταξύ των οργάνων αυτού.

Ενώ δε ούτοι τοιοιτοτρόπως κατεγίνοντο εις την εξόντωσιν των φιλησύχων κατοίκων της πόλεως Κερασούντος, με τους Τζετέδες, τα εθελοντικά του τάγματα ελυμαίνοντο τα περίξ χωρία κατασφάζοντας και εξοντώνοντας τους κατοίκους των. Από Κερασούντος μέχρι Νικοπόλεως (Κεπόν Καρά Χιαόρ) τα ελληνικά χωρία, ανήρχοντο εις 80 περίπου τον αριθμόν, κατεστράφησαν όλα και εξηφανίσθησαν, μηδενός εξαιρουμένου των κατοίκων των. Τους μεν άνδρας κατέσφαξαν εντός της εκκλησίας, όπου συνήθριζον αυτούς, τας δε γυναίκας και τα παιδιά εντός των οικιών των, όπου διέμενον. Όσοι δε εξ αυτών κατέφυγον εις τα βουνά, απέθανον υπό της στερήσεως και του ψύχους. Και ενώ ο Τοπάλ Οσμάν κατεγίνετο με την εξόντωσιν των κατοίκων περίξ και εντός της Κερασούντος, κατά μήμωσιν αυτού εοχηματίζοντο και άλλα ληστρικά συμμορία υπό την αρχηγίαν Τούρκων αξιωματικών εις τα διάφορα μέρη του Πόντου. Καθ' ήν δε εποχήν εοχηματίζοντο και οργανούντο τα ανταρτικά και ληστρικά ταύτα σώματα, οργανώθησαν υπό της κυβερνήσεως Αγκύρας και τα δικαστήρια της ανεξαρτησίας.

Τοιαύτα δικαστήρια ιδρύθησαν εν Αμασειά, Ικονίω και Κασταμονή. Αλλά το χείριστον όλων τούτων απέβη το της Αμασειάς, του οποίου προήδρευεν ο βουλευτής Αλατζάμ Εμίν Βέης. Τα δικαστήρια ταύτα ως ανεξάρτητα δεν είχαν κανένα να ελέγξη τας αποφάσεις αυτών. Ούτε τον νόμον ούτε την ανωτέραν αρχήν. Εστήριζον δε τας αποφάσεις αυτών επί των ψευδών κατηγοριών και συκοφαντιών των Τούρκων συμπολιτών των, οίτινες ήσαν βαλτοί υπό της κυβερνήσεως δια να τους εξοντώσουν.

Εκάλουν τους κατηγορουμένους εις το δικαστήριον, ουχι προς εξέτασιν και απολογίαν αυτών, αλλά κατά τύπον και δια να αναγνώσουν εις αυτούς δημοσίως τας αποφάσεις της καταδίκης των, χωρίς να ερωθριώσι και να ελέγχωνται υπό της συνειδήσεώς των.

Τοιούτου είδους δικαστήριον και στρατοδικείον δεν ηκούσθη ποτέ εις καμμίαν γωνίαν της γης, ούτε και μεταξύ αυτών ακόμα των Ζουλού, αγριωπάτης και ανθρωποφάγου Αφρικανικής Φυλής. Δια πρώτην φοράν απαντάται εις την ιστορίαν του κόσμου και δη μεταξύ των επί πολιτισμό και φιλανθρωπία κανχωμένων Τούρκων, κατά τον χρυσούν και πολιτισμένον τούτον αιώνα των φώτων και επιστημών της εποχής μας. Αλλά εάν ο Άραφ αλλάξη το χρώμα αυτού και η λεοπάρδαλις τοα ποικίλιματά της, (όπως λέγει και ο Προφή-

της), τότε και ο Τούρκος υπό το Κοράνιον αυτού δύναται να αλλάξη τα θηριώδη αυτού ένστικτα και να συμμορφωθή προς τον πολιτισμόν και τον ανθρωπισμόν του αιώνος ημών.

Το δικαστήριον λοιπόν τούτο της ανεξαρτησίας εν Αμασειά διέταξε την σύλληψιν και αποστολήν όλων των πλουσίων εμπόρων, ιατρών, δικηγόρων, καθηγητών και όλων των εξεχόντων προσώπων εκάστης πόλεως του Πόντου, προς επίμετρον δε και τους Έλληνας καθηγητάς και διδασκάλους του Αμερικανικού Κολλεγίου της πόλεως Μαροσοβάν, μεταξύ των οποίων διεκρίνετο ο πολύς και γέρον καθηγητής της φιλολογίας Δημήτριος Θεοχαρίδης και ο Ιεροκήρυξ των διαμαρτυρομένων Παύλος Παυλίδης και κατεδίκασεν όλους εις τον δι' αγχόνης θάνατον. Μόνον ο καθηγητής της Θεολογίας Ι. Ξενίδης και ο καθηγητής της Χημείας Ι. Στατηρόπουλος εσώθησαν κατά θείαν ευδοκίαν, ευρισκόμενοι εις τα Ξένα.

Η πόλις της Αμασειάς –πατρίς του γεωγράφου της αρχαιότητος Στράβωνος- έπαυξε τον μεγαλύτερον ρόλον εις την Τουρκικήν θηριωδίαν, φημιζομένη δια τους λαμπρούς της κήπους, τους ωραίους αμπελώνας της, τα υδραυλικά έργα, τας αρχαιότητας, κ.λπ. ήτο η ωραιότερα και θελκτικωτέρα πόλις του Πόντου. Αλλά κατά το διάστημα της εκεί διαμονής του δικαστηρίου της ανεξαρτησίας ήλλαξεν επί τοσούτον, ώστε εφάινετο ως μία νεκρόπολις και παρουσίαζεν όψιν λίαν αγρίαν και τρομακτικήν. Διότι παντού, εις όλας τας χριστιανικάς συνοικίας ηκούοντο θρήνοι και οιμωγαί και οπουδήποτε έστρεφέ τις το βλέμμα αυτού άλλο ουδέν έβλεπεν, ειμή απηγχονισμένους ανθρωπους ανηρημένους εδώ και εκεί ανά τας οδούς και τας πλατείας της πόλεως και λογχοφόρους στρατιώτας οδηγούντας άλλους μεν εκ των δεσμιών εις τον τόπον της θανατικής εκτελέσεως και άλλους εις το δικαστήριον της ανεξαρτησίας, ίνα μίαν ημέραν προ του θανάτου αυτών ακούσωσι την εις θάνατον καταδίκην των. Μάλιστα υπήρξεν ημέραν, καθ' ήν μόνον εις την πλατείαν της κυβερνήσεως –κατά μήκος της όχθης του Ίριδος ποταμού- είχαν απηγχονισθή περί τους 70 καταδίκους. Οι θανατωθέντες επίσημοι άνδρες, μόνον εκ των παραλίων του Πόντου, υπό του δικαστηρίου τούτου της ανεξαρτησίας, ανήρχοντο όλοι ομού εις 1500 τον αριθμόν. Και ενώ το δικαστήριον τούτο της ανεξαρτησίας κατεγίνετο εις τον δια πυρός και αγχόνης θάνατον των φιλησύχων κατοίκων του Πόντου, τα Τουρκικά ανταρτικά σώματα των παραλίων, ενωθέντα μετ' άλλων στρατιωτικών ταγμάτων ελθόντων εξ Αγκύρας, επεδόθησαν εις την λεηλασίαν, την διαρπαγήν και εξόντωσιν των κατοίκων της περιοχής Σαμψούντος και των περίξ αυτής γειτονικών πόλεων. Ο Νουρετίν Πασάς εξ Αμασειάς, διοικητής της στρατείας του Πόντου και ο Τοπάλ Οσμάν εκ Κερασούντος, διοικητής των παρα-

λίων (Σεβαχίλ Κομαντάνη), ο μεν κατά ξηράν και ο δε κατά θάλασσαν, έδιδον τας διαπαγάς δια τα απαίσια και θηριώδη αυτών κατορθώματα κατά των χριστιανών. Εις 1000 περίπου υπελογίζοντο τα ελληνικά χωρία από Θερμόδοντος –της αρχαίας Θεμισκίριδος, χώρας των Αμαζόνων- μέχρι Αλατζάμ και από Σαμφούντος μέχρις Αγκύρας, περιλαμβανομένων και των εν τω μεταξύ χωρίων Έρπα, Λατί, Κιπρού, Κάβζα κ.λπ. και των χωρίων Πάφρας και Τζαρσαμπά, των παρά το μήκος του Ίριδος και Άλως ποταμών.

Όλα αυτά μεγάλα και πλούσια κατεκάησαν και κατεστράφησαν με τους κατοίκους των. Το χωρίον Ανταπέι εις το οποίον είχαν συναθροισθή πολλοί εκ των περίξ χωρίων, ίνα αποφυγή την μάχαιραν και το πυρ των Τούρκων Τζετέδων, ως δήθεν ασφαλής τόπος –διότι εκεί έδρευεν ισχυρά Τουρκική φουρά υποσχομένη την προστασίαν αυτών- κατεκάη καθ' ολοκληρίαν, μετά ανδρών, γυναικών και παιδίων. Διότι οι χωροφύλακες ηνώθησαν μετά των Τούρκων Τζετέδων. Και τους μεν άνδρας κατέκαψαν εις τας εκκλησίας όπου τους είχαν συναθροίσει, τα δε γυναικόπαιδα εις τας οικίας των, ανερχομένων όλων αυτών εις 4000 περίπου, των οποίων αι φωναί εκάλυπτον τον ορίζοντα, μαζί με τας φλόγας των οικιών των. Εκ των τεσσάρων τούτων χιλιάδων ανθρώπων μία μόνον εικοσαέτις κόρη εσώθη, έχουσα μισοκαμμένους τους πόδας και ελθούσα εις το γραφείον της Αμερικανικής ρελίφ μας ανήγγειλε το γεγονός και η διεύθυνσις εισήγαγεν αυτήν εις το νοσοκομείον τους, δια περίθαλψιν και θεραπείαν. Η ίδια αυτή κόρη μεταξύ άλλων τρομακτικών και φρικτών πραγμάτων διηγήθη εις ημάς και το εξής: Ενώ το χωρίον κατεκαίγето οι Τζετέδες και οι Τούρκοι χωροφύλακες τοποθετούντες περίξ του χωρίου τους διαφυγόντας εκ του πυρός, άνδρας τε και γυναίκας, εφόνευον δια των σφαιρών, τα δε μικρά παιδιά και κοράσια πιάνοντάς τα από το πόδι και το χέρι έρριπτον αυτά, ως ξύλα, εντός των φλογών, όπου εγένοντο παρανάλωμα υπό τους καγχασιμούς και τους γέλωτας των αγρίων τούτων βανδάλων, χωρίς ο οφθαλμός αυτών να δακρύση και η καρδιά των να συγκινηθή. Την αυτήν τύχην υπέστησαν και τα λοιπά χωρία, χωρίς από κανένα μέρος να ευρεθή κάποιος συμπαθών το ταλαίπωρον ημών έθνος, να διαμαρτυρηθή εις τας ευρωπαϊκάς αυλάς, δια να έπαυε το κακόν. Τουσούτον θηριώδεις και αιμοχαρείς υπήρξαν την φοράν αυτήν οι Τούρκοι, κατά τον χρυσούν τούτον αιώνα των φώτων και του πολιτισμού, ώστε υπερέβησαν και τους βαρβάρους αυτών προγόνους. Διότι εν τη αρχή της επιδρομής αυτών οι βάρβαροι Τούρκοι κάπου-κάπου άφηνον και ερείπια των καταπατηθέντων μερών από τα οποία διήρχοντο. Όμως την φοράν αυτήν οι απόγονοι των αρχαίων Βανδάλων ούτε ίχνος, ούτε ερείπια των χωρίων και των χριστιανικών συνοικιών άφησαν, καταστρέφοντάς τα ολοσχερώς.

Ο Πόντος προ της καταστροφής του είχαν ήδη εισέλθει εις την οδόν της προόδου, του πολιτισμού και της αναπτύξεως. Παντού είχαν ιδρυθή σχολεία και εκπαιδευτήρια. Ακόμη δε και εις αυτά τα ολιγάνθρωπα χωρία. Η Κερασούς και η Ορδού, πόλεις διάσημοι και φημιζόμενοι δια το εμπόριον των λεπτοκαρυών και των εξ αυτών εξαγομένου ελαίου, ημιλλώ-

ντο εις τα γραμματα, την πρόοδον γενικά και το εμπόριον. Η Τραπεζούς, η επί Κοιμηγών πρωτεύουσα του Πόντου και η Άμισος, η επωνομασθείσα νέα Μασσαλία, ένεκα του δια μέσου αυτής διεξαγομένου εμπορίου μεταξύ Ανατολής και Δύσεως, συνετήρουν Γυμνάσια της Σμύρνης και της Σχολής του Γένους εν Κωνσταντινουπόλει. Ως επίσης Νοσοκομεία, Γηροκομεία, Ορφανοτροφεία και άλλα φιλανθρωπικά ιδρύματα, προς περίθαλψιν της πασχούσης ανθρωπότητος. Το δε Μαρσοβούνιον ίστατο υπεράνω όλων, ως αποικία Αμερικανική, με το ανεγνωρισμένον αυτού Γυμνάσιον το επωνομαζόμενον Ανατολικόν Κολλέγιον, υπό την διεύθυνσιν του δραστηρίου διευθυντού Δρ. Τρέσεϋ και έπειτα Δρ. Χουάιτε και του υποδιευθυντού αυτού Δρ. Δ. Κέτσελ, ημιλλάτο με την Ροβέρτειον Σχολήν της Κωνσταντινουπόλεως. Το Μαρσοβούνιον, το προ 120 ετών ασήμαντον με το κατά το τελευταίον πρόγραμμα των Ευρωπαϊκών σεμιναρίων Θεολογικόν του σχολείου, το λαμπρότατον Παρθεναγωγείον του, το σχολείο των κωφαλάλων, το γηροκομείον, τα διάφορα ορφανοτροφεία των αρρένων και θηλέων, τα νηπιαγωγεία και το τελειότατον Νοσοκομείον του Δρος Μάρτιν δια των κατ' έτος αποφοίτων αυτών, εξέπεμπε τα φώτα της παιδείας και τα νάματα του πολιτισμού του Νέου Κόσμου, από της μιας μέχρι της άλλης άκρας της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και εις αυτά ακόμη τα Βαλκάνια και την Ελλάδα.

Και όμως η λαμπρά και προοδευτική αυτή χώρα του Πόντου απώλεσε την λαμπρότητα και την δόξαν της. Ο δε Πανευρωπαϊκός πόλεμος με τα 14 ανεφάρμοστα άρθρα του τότε Προέδρου της Αμερικικής Γουίλσονος και την συνθήκην των Σεβρών, απέβη ο τάφος και η καταστροφή του.

Μάτην, κατά την πυρπόλησιν των περίξ της Άμισού χωρίων, επικαλούμεθα την φιλανθρωπικήν επέμβασιν των εν τω λιμένι της πόλεως ηγκυροβλημένων Αμερικανικών πολεμικών. Ούτοι, ως ο άλλοτε Νέρων κατά την πυρπόλησιν της Ρώμης, ηγχαριστούντο μάλλον δια των τηλεσκοπίων των να διασκεδάζωσι τα σπαραξικάρδια εκείνα θεάματα, παρά φιλανθρωπικώ τω τρόπω διαμαρτυρόμενοι δια τας ωμότητας των Τούρκων, να περιστείλωσι το κακόν.

Δύο φορές η διευθύντρια της Αμερικανικής Νιερ Ιστ Ρελίφ Μις Άντωνν εκάλεσε τους κυβερνήτας των ηγκυροβλημένων πολεμικών πλοίων εις Σαμφούντα εις Συμβούλιον και μετά δακρύων παρεκάλει αυτούς, χάριν φιλανθρωπίας και προς τιμήν της Αμερικικής, επεμβαίνοντες εις την επιτόπιον αρχήν να προλάβωσι το κακόν ή να γνωρίσωσι την κατάστασιν εις τους εν Κωνσταντινουπόλει αρμοστές των Δυνάμεων. Ούτοι αγρόν ηγόραζον. Και εις τα δάκρυα της Διευθυντριάς απήντων ψυχραίμως, ότι απηγορευέτο αυστηρώς εις αυτούς, υπό του Ναυάρχου Πρίστολ, η επέμβασις των παρά τη Τουρκική αρχή και η έκθεισις των Τούρκων και των κακουρηγημάτων των εις τους αρμοστές της Κωνσταντινουπόλεως. Και όμως αυτός ο Πρίστολ ήτο εκείνος, ο οποίος καλών τον Μητροπολίτην Γερμανόν και τον λαόν εις υποδοχήν του εις Σαμφούντα, εξητωκραύγασε και απήτησε και από τον Μητροπολίτην Γερμανόν και τον λαόν, ότε εξήλθεν εις την αποβάθραν να ζητωκραυγάσουν υπέρ της Ελλάδος,

του Βενιζέλου και του Πόντου. Εκ της αποβάθρας δε μεταβαίνουν εις τον ορθόδοξον ναόν, τη συνοδεία του Μητροπολίτου και του λαού, επανέλαβε τα αυτά με τον αντίφωνον του Μητροπολίτου και του λαού και εκείθεν διασχίζουν την κεντρικήν οδόν της πόλεως με Αρμενίους και Αρμενικάς σημαίας, εξητρωκραύγαζε μαζί με τους Αρμενίους, έως τον συνοικισμόν αυτών υπέρ της Αρμενικής ανεξαρτησίας. Την δε επιούσαν μεταβαίνουν εις Μαρσοβούνιον προς επίσκεψιν των εκεί ολίγων Αμερικανών, κατέλυσε τας Τουρκικάς αρχάς και επί του διοικητηρίου ύψωσε την Αμερικανικήν σημαίαν, διεγείρων και παρασκευάζων τοιουτοτρόπως το πάθος και το μίσος των Τούρκων κατά των χριστιανών, μη σκεπτόμενος τας συνεπείας.

Αλλ' ενώ το πυρ και η μάχαιρα ελυμαίνοντο τα πέριξ, σπείρα συνομητών Τούρκων προέβαιναν εις δολοφονίας των χριστιανών εις διαφόρους γωνίας της πόλεως. Όργανα της μαύρης ταύτης χειρός ήσαν Μακεδόνες τούρκοι πρόσφυγες, Ηπειρώτες και Τουρκαλβανοί, οίτινες διαφυγόντες την ελληνικήν καταδίωξιν, δια τας κατά των χριστιανών δολοφονίας αυτών εν Σμύρνη και των πέριξ αυτής πόλεων, κατέφυγον εις τον Πόντον προς εντονωτέραν και αγριωτέραν συνέχισιν των σχεδίων των, δολοφονούντες τους κατοίκους των πόλεων αναφανδόν εις τας πλατείας και τας γωνίας.

Τόσον δε επίφοβος κατέστη η κατάσταση, ώστε όλοι οι κάτοικοι εκλείσθησαν εις τας οικίας των και ουδείς ετόλμα να εξέλθη εις την αγοράν και το κατάστημα αυτού, δι' αναζήτησιν τροφής, ή δι' άλλην τινά υπηρεσίαν. Όσοι δε τολμούντες, εξήρχοντο εν τω άμια.

Αλλ' ο Τούρκος, πονηρός ως η αλώπηξ –όπως τον αποκαλούν οι Πόντιοι, γυμνασμένος εις τον δόλον και την απάτην και έχων το κράτος και την θρησκείαν αυτού στηριγμένα επί του ψεύδους, (το σύμβολόν του φέρει το ιπαρέ, μουταρά, κουταρά ήτοι εξοικονόμησις, εξαπάτησις και βία), συνέλαβεν επιδεικτικώ τω τρόπω και προς εξαπάτησιν των χριστιανών μερικά μέλη της μαύρης ταύτης χειρός, διέλυσε το κέντρον αυτής και ετοιχοκόλλησεν εις τας διαφόρους γωνίας της πόλεως, ότι τα κακοποιά στοιχεία συνελήφθησαν. Ο Πυρήν της Μαύρης χειρός διελύθη και ο χριστιανικός λαός δεν έχει να φοβηθή πλέον τίποτε, δύναται να εξέλθη εις την αγοράν και να επαναλάβη τας εργασίας του. Ευκολόπιστος ο χριστιανικός λαός, επί 400 έτη δοκιμάσας την Τουρκικήν κακοποισίαν και επανειλημμένως απατηθείς, μηδόλως εσωφρονίσθη και την φοράν ταύτην. Απατηθείς εκ της Τουρκικής αγγελίας και εμπιστευθείς εις την κυβέρνησιν, εξεχύθη την επιούσαν εις την αγοράν και μετέβη εις τα καταστήματά του.

Δεν παρήλθεν όμως μεγάλο χρονικό διάστημα και περί την ενδεκάτην προ μεσημβρίαν ετέθησαν σκοποί εις όλας τας οδούς των πόλεων, παρεμποδίζοντες την από τόπον μετάβασιν των κατοίκων. Ισχυρά στρατιωτικά αποσπάσματα, συνοδευόμενα υπό αστυνομικών οργάνων, συνέλαβον περί τους χιλίους άνδρας, ενέκλεισαν αυτούς εις τα σχολεία και σε άλλα δημόσια κτίρια και την επιούσαν, προς την αυγήν,

με συνοδείαν ισχυράς στρατιωτικής φρουράς, απέστειλεν αυτούς αφινιδίως η κυβέρνησις εις το εσωτερικόν, χωρίς οι συγγενείς των να λάβωσι γνώσιν ίνα τους εφοδιάσουν δια τροφίμων, χρημάτων και σκεπασμάτων.

Τούτο συνέβη την 1^η Ιουνίου 1921, οπότε ήρχισεν η τραγωδία της εξορίας των κατοίκων της Σαμψούντος και των παραλίων πόλεων του Πόντου.

Η αποστολή αυτή, μόλις μετά 12άωρον οδοιπορίαν, έφθασε περί την 8ην εσπερινήν εις την κωμόπολιν Καβάκ, όπου αντί να διανυκτερεύσωσι και αναπαυθώσιν ευνέχισαν την πορείαν και όταν έφθασαν επί της γεφύρας του ποταμού, έξωθεν της πόλεως, εσταμάτησαν την αποστολήν, ως να περιέμενον κάποιον.

Πριν ο χριστιανικός λαός αντιληφθή το τι συμβαίνει έγινε μία κίνησις μεταξύ των στρατιωτών. Μετά δέκα λεπτά ήνοιξαν πυρ ομαδόν κατά του πλήθους έμπροσθεν και όπισθεν κατ' επανάληψιν και μετά ταύτα επετέθησαν κατ' αυτών δια της ξιφολόγησις σφάζοντες και φονεύοντάς τους ανηλεώς.

Είναι αδύνατον να περιγράψη και να φαντασθή κανείς την αγριότητα και την φρικαλεότητα του θεάματος των αόπλων τούτων ανθρώπων. Άλλοι εφονεύοντα δια σφαιράς επί τόπου, άλλοι ωρμούσαν κατά των στρατιωτών, ίνα διασχίσωσι τας γραμμάς των και να φύγωσι, πύπτοντες νεκροί έμπροσθεν αυτών. Άλλοι επήδουν από την γέφυραν, ύψους 40 ποδών, εις τον χείμαρρον και εφονεύοντα και άλλοι φεύγοντες έμπροσθεν των στρατιωτών συλλαμβανόμενοι υπό των κατοίκων και πολιτών, εφονεύοντο.

Η νύξ εκείνη ήτο ως η νύξ του Αγίου Βαρθολομαίου. Άγρια και σπαραξικάρδιος. Καθ' όλον το διάστημά της ηκούοντο πυροβολισμοί, ομιωγαί και στεναγμοί των φονευομένων. Ίσως θα εφονεύοντο όλοι, χωρίς κανείς εξ αυτών να διασωθή, αλλ' ευτυχώς εις εκ των επισημοτέρων Τούρκων, διερχόμενος εκείθεν, συγκινηθείς υπό των ομιωγών και των θρήνων, διέταξε να παύση η σφαγή και το πυρ εναντίον των υπολειφθέντων και ούτως έπαυσε το κακόν. Τοιουτοτρόπως εκ των 1800 μόνον 200 εσώθησαν και αυτοί πληγωμένοι και ελεεινοί.

Την πρώτην ταύτην αποστολήν επηκολούθησε και δευτέρα εκ των νεοσυλλέκτων στρατιωτών. Εις αυτούς ουδέν συνέβη. Διότι καθ' όλη την οδοιπορίαν των συνώδευεν αυτούς ομίχλη αφ' ενός και αφ' ετέρου τα γεγονότα γνωσθέντα εις την πόλιν επέφερον αναστάτωσιν εις τους κατοίκους. Ούτοι έφθασαν ασφαλείς εις την πόλιν Τοκάτ, περιμένοντες να ενωθώσι με ημάς.

Συνέχεια στο επόμενο

Ο αυδ. Γ. Ν. Προυσαεύς (1869-1962) υπήρξε περιοδεύων Ευαγγελιστής στον Πόντο και ποιμένας των εκκλησιών Ιωαννίνων, Σεβαστιής και Βόλου στην Ελλάδα. Την ιστορία που δημοσιεύουμε μας έστειλε η κόρη του, Ιωάννα.

Απο;την Βιβλο kai;to; peribaλon th"

του κ. Χρ. Καραγκούνη

1. Αμφ;h;sthlh hselida

Uπο;την epikefalida "Απο;την Βιβλο kai; to; peribaλon th" s jauhn thn sthlh h selida qa; parousiazontai diafora qewata pou; aforouh thn Βιβλο kai; to; peribaλon th". Tetoiou eidou" qewata qa; prepei na; eoun ejdiafexon gia; tou; pistou;" ej; gwei oi Joioi qa; epiqnouh na; ejploutiv soun ti;" gnwsei" twn gw w apo; qewata pou; scetizontai ne; ton kosmo th" Agia" Grafh". Pisteutai ofi kat jauon ton tropon polla; ejwthwata pou; eoun oi hlethtai; tou' Logou tou' Qeou; ijiatexw" ston cwron th" Kainh" Diaqhkh", qa; laboun thn apantshw twn.

H sthlh amf;qa; filodoxsei na; suzhthsh;ne; aplo; kai; suntono tropo qewata pou; scetizontai ne; to; isto-riko; plaisio kai; thn ejfamish th" K.D., kaqw;" kai; ne; thn morfhn th" kai; to; periecomenovth". Qa; a;colhqe;" ne; diafora spoudaia ceirografa, ne; thn istoria twn kai; ne; to; fw" to; o;joion rienoun sto; keimeno th" K.D. kai; thn ehnheia tou. Qa; ajaferqe;" se; ajcailogika; eudhwata kai; sthn spoudaiothta tou" gia; thn K.D. Qa; ajaferqouh epish" istorika; gegonota h] plhroforie" pou; na" bohqouh na; katanohswne plhrestera thn K.D.

Epi; pleon qa; suzhthqouh kai; odismewa qewata ejhgtikh" fusew". Qa; ginei prospa;eia na; ricqe;" fw" apo; to; ajcaib keimeno se; duskola matafrastika; zhthwata o;son touto einai efikton ej; o;yei tou' cwrou mia" sthlh" h] selido".

H seira; twh nikrwh aufwh afqrwn qa; xekinhsei ne; thn parousiasin tou' keimeno th" K.D., pw" aufo;

dieswphke newri twh hferwh na", odismewa shmantika; dedonewa gia; ta; kainodiaqhika; ceirografa ta; o;joia ejinan h.bash gia; thn ekdosh tou' keimeno kai; ti;" diav fore" metafrasei" aj; aufo;Kaqe pisto;" pou; ajapa' ton Logon tou' Qeou' qa; prepei na; ejdiafexetai na; naqh/pw" aufo; to; Bibliw dieswphke apo; thn apostolikh; epoch; wste na; fqash/sta; cexia tou.

Par jo;fi ta; ajqridia auja; den qa; akolouhsoun pantote mia logikh; h] susthmatikh; taxi, ej; toutoi" sto; sunolw tou" qa; apotelesoun mia plousia phgh; scetikwh plhroforiwh. Gi jauon ton logon krimetai ajagkaiw h;parotrunsi" na; fulassontai ta; elastote teuch tou' Astero", oufw" wste na; dhmiourghqe;" mia bi-bliqhkh ajafora", mia prosith; eukolowrhsth sul-logh;ne; spoudaie" plhroforie".

2. Pw" efqase h.Kainh;Diaqhkh sta;cexia na"

Shmera o;Jajagnwsth" th" Kainh" Diaqhkh" eu-;sketai sthn eufamish qesh na; e;ei sta;cexia tou ton Logon tou' Qeou' se; mia konyh; kai; eu-jnagnwsth ekdosh. Eife amf;einai mia apo; ti;" ekdosei" tou' ajcaiou keimeno, eife h;metafrasi" tou' kaqhghtou' th" filosofikh" scolh" tou' Panepisthniou Aqhnhw, Neofutou Bamba sthn Kaqarewusa, eife h;prosfatw" filotechqeisa metafrasi" sthn Dhnotikh; twh ajio-timwn kaqhghtw twh duw palaiotewn panepisthniwn th" cwra" na", e;one sta;cexia na" efa eufrhsto kai; eukolodiabasto bibliw.

Aufo;oufw" den is;cue pantote. H e;lhnikh; Kainh; Diaqhkh ejupwphke gia; prwth fora; sti;" ajce;" tou' 16ou aijho". Thn 10hn Janouariou 1514 h;metafrasi" th" Kainh" Diaqhkh", h;Joioia qa; sunperilambanotan sthn ekdosh o;Joklhrou th" Agia" Grafh", th" legonev nh" Complutensian Polyglot, e;eratwphke, ejw' thn 1hn Martiou 1516 o;Jollando;" logio", Desiderio" Erasmo", ejewke thn dikhw tou ekdosin th" Kainh" Diaqhkh".

Pro; th" ekdosew" tou' ajcaiou e;lhnikou' keimeno eican kukloforhsei toujaviston ellato; ekdosei" th" K.D. se; latinikh; metafrash u;tera apo; thn prwthn ekdosin tou' Gutenberg, h;Joia eide to; fw" netaxu; tou' 1452 kai; tou' 1456. Oi Jekdote" th" K.D. ejgasqhsan basei e;lhnikwh ceirografwn pou; perieican to; keimeno th" K.D.

Otan o;J Erasmo" ejewke thn K.D. den eide sthn diaqesix tou para; nonon merika; ceirografa tou' dwdekato; kai; dekatou tritou aijho". Shmera h;katastasi" einai teleiw" diaforetikhw Pro;" to; paron e;one peri; ta; 5,500 ceirografa tou' ajcaiou e;lhnikou' keimeno

th" K.D. **Orisnema** aj jauja; periecion oJoklhron thn K.D., ejw' alla monon tnhwatavth", efa" de; papuro" periepei efa monon ejlasion! Ekto;" ajo;ta;kainodiaqh-kika; ceirografa efome epish" kai; ta; kainodiaqhkika; paraqewata sta; suggrammata twh Patewwn th" Ekklhsia" kaqw;" kai; aJlwn ekklhsiaстикwh suggrafe-wn. To; ajcetupon keimenon th" K.D. pou; crhsimpoioume shwera, efai sustaqei' basei meleth" kai; sugkrisew" pollw ajpo; ta; mhnoneuqenta ceirografa (ofw" qa; ijoume aJlh forav Ta; ceirografa auja; hsan ta; ajtitupa th" K.D. pou; ejrhsimpoiouisan oiJelJhnofwne" ekklhsia" th" Buzantin" aujokratoria". Eponeww" ta; ceirografa th" eJlhnikh" K.D. einai grammata kuriw" ajo; eJlhne" monacou. Aujh; einai kai; hJnegalhtera prosfora' pou; ekane oJmonacismo; dhl. na; diaswsh/to; Logon tou' Qeou' kai; na; ton metadwsh/ston sugcrono kosmo, ofote kai; ejmetafrasqhke se; ofe" scedon ti' glwsse" th" oikou-nenh".

Η eJlhnikh; glwssa ofw" kai; oJhcaib" eJlhniko;" politismo;" ej gewei efoun profexei pampolla gia; thn proodon kai; ejelixin pro;" to; kalon, to; ajwteron, to; dikaion kai; thn episthwmn tou' ajqrwpinou genou". Me; ta; ajistourghwatavth" hJelJhnikh; logotecnia efese ti;" basei" gia; kaqe mellontiko; negalourghma se; opoiasthpote glwssa. Η eJlhnikh; glwssa kai; shwera bastaxei to; episthmonikon oikodowhna th" dieqnon" odologia" kai; th" episthmonikh" sunennohsew". Alla; to; negaluteron dwron twh eJlhnikwh grammatwn sto; kosmon einai hKainh; Diaqhkh!

3. OiJrwte" ehtupe" ejdosei" th" Kainh" Diaqhkh"

Qpw" ajafexqhke, oJErasm" gia; thn ekdosin tou ejrhsimpoiakse wJ basin merika; ceirografa tou' dwekatou kai; dekatou tritou aijvho". To; pio; ajiopisto ceirografo pou; eide sthn diaqesin tou, ofw" pisteutai, htan to; legomenon Kwlix Bezae (D), to; ofoion, ofw", nonizonta" ofi hto katwtera" poioto" keimenon den ejrhsimpoiakse.

Η ekdosi" tou' Erasmu epankedwqhke polle;" fore;" ne; diorqsei". Telo", ofan oiJ oJl andoi; ajlefoi; Elsevier ejelusan sto; Leiden thn dikh; tou" ekdosh to; 1633, egrayan sto; prologotou", ofi hJekdosi' twn pleon hto hJparadedegnemh ekdosi" tou' keimenou th" K.D. Η latinikh; frasi" thn ofoian ejrhsimpoiaksan (Textum ... receptum) efese thn sfragida th" sto; eiflo" keimenou to; ofoion ejunecisqhke na; ejdidetai

kai; na; crhsimpoihtai epi; diakosia penhta efh upo; ton carakthrisnon Textus Receptus (to; paradedegnemon keimenon).

To; keimenon aujo; hto sunafe;" pro;" to; keimenon to; ofoion ejrhsimpoieito upo; tou' Patriarceiou th" Kwnstantinoupolew", dhladh; th" Orqodoxou Ekklhsia". Thn ekdosin tou' Erasmu ejrhsimpoiaksan plhqo" metafrastw gia; na; metafevoun thn K.D. sthn glwssan twn, ofw" p.c. ekane oMartinho" Louvro".

To; paradedegnemon keimenon to; ofoion ajetelese thn basin ofwn twh newri toude metafrasewn ston kosmon, telikw" ajtikatestaqhke ajo; to; legomenon "kritikon keimenon", to; ofoion uftera ajo; ejgasian eikosi efw ajo; pleura" duw diakekrimewn agglwn ejevntw, twh B. F. Westcott kai; F. J. A. Hort, ejedwqhke to; 1881. Η epexgasia tou' keimenou th" K.D. ofw" den efeliewse ne; to; keimenon twh Westcott kai; Hort. Aujo; ejine aJlw" hJafethria gia; pollh; kai; ejtatikh; ejgasia kai; gia; ne;" diorqnewe" Ekdosei", hJofoia akomh sunecizetai.

To; Kritikon keimenon efefei lapei thn ofonasion aujhn efaidh; oiKeimenokritikoi; episthwmne" efoun katabalei prospaqeian na; ajasuntaxoun to; keimenon th" K.D. basei palaiotewwn ceirografwn ta; ofoia hlqan sto; fw" meta; ajo; ton Erasmon, kai; ijiaiteww" ton dekraton ehaton kai; ton eikoston aijvha. Ena" aJlo" ej ifou spoudaio" logo" hto ofi hKeimenokritikh; episthwmn eprowhse sthn suntaxin ajcwv kai; kanown basei twh ofoion qa; ekrine ta; ceirografa kai; thn ajiopistia twn. Toioutotopw" hJdiafora; metaxu; tou' shnerinou' kritikou' keimenou kai; tou' keimenou tou' Patriarceiou th" Kwnstantinoupolew", egeitai sto; ofi ejw hJOrqodoxo" Ekklhsia crhsimpoieit' to; ek paradosew" keimenou th", to; ofoion shwera swzetai kuriw" se; neta-genestera ceirografa, to; kritikon keimenon den uparcei aujousio se; kanewa ceirografon aJla; einai apotelesma nia" eklektikh" diadikasia" shnerinwn ejevntw, kata; thn ofoian oKeimenokritiko;" episthwmn eklegei diafore" grafe;" ajo; diafora ceirografa ajolouqhata" tou;" kanow" kritikh" kai; thn dikhn tou krisin ofon afora;/ti; qa; eprepe na; eide grayei oBibliko;" suggrafeu;. S jaujo; to; polu; spoudaio zhthma, pou; eukola nporei na; parexhghqh/ qa; prepei na; epanelqwne.

Συνέχεια στο επόμενο

© κ. Χρ. Καραγκούνης είναι Καθηγητής της Κainh" Διαqhkh", Lund University, Σουηδία.

ΜΕΛΙ ΑΓΡΙΑΣ

Νέων σκέψεις, απόψεις, αντιθέσεις, αντιπαραθέσεις, αισθήματα...

ΜΥΘΟΙ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ ΘΕΛΗΜΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Υπάρχουν διάφοροι μύθοι γύρω από το συγκεκριμένο Θέλημα του Θεού για τις ζωές μας, τους οποίους πρέπει να κατεδαφίσουμε. Κάποιοι από αυτούς τους μύθους είναι οι παρακάτω:

ΜΥΘΟΣ: Ο Θεός θα σου δώσει ένα χάρτη για την ζωή και τις αποφάσεις σου

Ο Θεός μας έδωσε κάτι καλύτερο από χάρτες, μας χάρισε τον εαυτό Του. Ο Θεός τις περισσότερες φορές δεν θα σου δώσει ένα χάρτη αλλά μια πυξίδα. Όταν ο Θεός οδήγησε τον Ισραήλ στην έρημο δεν έδωσε ένα χάρτη αλλά την συνεχή παρουσία Του μέσω μιας “στήλης φωτιάς για να τους φωτίζει ώστε να πορεύονται μέρα και νύχτα”¹. Πολλοί από εμάς θα θέλαμε να μας μιλάει πάντα ή τουλάχιστον στα ζητήματα που μας καίνε μέσω μιας ειδικής προσωπικής εμπειρίας και να μας πει: “παντρέψου εκείνον” ή “παράτα εκείνη την δουλειά και πήγαινε στην άλλη” ή κάμε εκείνο ή τούτο.

Το Θέλημα Του Θεού δεν αποκαλύπτεται μέσω χαρτών αλλά μέσω μιας προσωπικής σχέσης μαζί Του. Πριν την γραφή του Αγίου Λόγου του οι άνθρωποι περίμεναν την παρέμβαση του Θεού μέσω μίας Θείας αποκάλυψης, οράματος ή ονείρου προκειμένου να πάρουν σημαντικές αποφάσεις. Πόσο χαρούμενοι πρέπει να είμαστε που δεν χρειάζεται να περιμένουμε μια Θεία αποκάλυψη, έχουμε την Γραφή, το νου του Χριστού και την καθοδήγηση του Αγίου Πνεύματος.

ΜΥΘΟΣ: Ο Θεός θα σου δώσει ή ζητήσει ότι δεν θες

Πολλοί δεν θέλουμε να γνωρίζουμε και να υπακούμε στο συγκεκριμένο Θέλημα του Θεού για τη ζωή μας γιατί φοβόμαστε τι μπορεί να μας ζητήσει ο Θεός να πράξουμε. Για παράδειγμα αρκετές φορές έχω ακούσει “Κι αν μου πει γίνει ιεραπόστολος τι θα κάνω; Φοβάμαι τι θα με βάλει να κάνω ή πού θα με στείλει.” Μην φοβάσαι, για παράδειγμα αν ντρέπεσαι για τον Χριστό στους φίλους σου, στη δουλειά/σχολή σου, στην οικογένεια σου, ο Θεός δεν θα σε στείλει μακριά για να ντρέπεσαι για Εκείνον

σε ένα μακρινό τόπο. Ο Θεός αν δεν έχεις πάθος και πόθο για ευαγγελισμό γιατί να σε στείλει μερικές χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά σαν ιεραπόστολο; Οι πιο πολλοί χριστιανοί λέμε στον Θεό: “πες μου τι θέλεις να κάνω και μετά εγώ θα το σκεφτώ και αν μου αρέσει ή με βολεύει θα το κάνω”. Αυτό είναι όμως ολιγοπιστία, υπεκφυγή και ανυπακοή. Αν του πεις “είμαι διατεθειμένος να κάνω ό,τι μου πεις”, ο Θεός δεν θα κάνει τη ζωή σου μίζερη, δεν θα σε καταστρέψει.

Ο Θεός θέλει να σου χαρίσει το μέλλον που εσύ ελπίζεις και θα σου δώσει αυτό που θα ζητάγες αν είχες αρκετή σοφία να το ζητήσεις. Γι’αυτό μην φοβάσαι να του πεις “τι θέλεις να κάνω Κύριε;”. Ο διάβολος θα σου πει ότι αγιότητα και ευτυχία είναι αμοιβαίως αποκλειόμενα. Θα σου πει ότι εάν θέλεις να ζήσεις μια άγια ζωή υποταγμένη στο Θέλημά Του δεν θα περάσεις καλά, δεν θα απολαύσεις τη ζωή σου. Ο διάβολος όμως είναι ο πατέρας του ψεύδους. Η αλήθεια είναι ότι δεν θα γνωρίσεις ευχαρίστηση και χαρά μέχρι να ψάξεις στο σωστό μέρος, μέχρι να εμπιστευτείς το κατάλληλο πρόσωπο. Το πρόσωπο αυτό είναι ο Χριστός. Επειδή αν αξίζει να εμπιστευτείς κάποιον, αξίζει να εμπιστευτείς Αυτόν που πέθανε για σένα και είναι ο μόνος ο οποίος μπορεί να γνωρίσει και να ικανοποιήσει και τους πιο μύχιους πόθους της καρδιάς μας επειδή μας δημιούργησε.

Το Θέλημα Του παρουσιάζεται ως αγαθό, ευάρεστο, τέλειο στη Γραφή². Εσύ θα συμβιβαστείς με κάτι λιγότερο από αυτό; Αν ακούς τη φωνή Του σήμερα, μην φοβάσαι, μην δειλιάζεις. Παράδωσέ Του μια λευκή κόλλα χαρτί, βάλε το όνομά σου στο τέλος και πες του “Κύριε σε εμπιστεύομαι, εσύ συμπλήρωσε τις λεπτομέρειες”.

ΜΥΘΟΣ : Ο Θεός μιλάει σε συγκεκριμένους ανθρώπους

Ο Θεός δεν αποκαλύπτει τον εαυτό σου μόνο σε ποιμένες ή ιεραποστόλους ή σε μερικούς ανθρώπους μόνο. Ο Θεός έχει ένα συγκεκριμένο Θέλημα για τον καθένα μας ό,τι και αν κάνεις, όπου και αν είσαι, όποιος και αν είσαι, αν έχεις μια προσωπική σχέση μαζί Του. Ο Θεός έχει υποσχεθεί: “Σύνεση θα σου δώσω, θα σου διδάξω την οδό που πρέπει να βαδίζεις θα σε ορμηνεύω, η προσοχή μου θα είναι πάνω σου.”³ Ο Θεός μας έχει υποσχεθεί ότι θα μας καθοδηγήσει.

ΜΥΘΟΣ: Ο Θεός κρύβει πολλές φορές το θέλημα Του από εμάς

Ο Θεός θέλει να σου φανερώσει το Θέλημα Του και δεν παίζει κρυφτό μαζί μας. Φαντάσου έναν πατέρα που διδάσκει για χρόνια το γιο του λέγοντας του: "Θέλω να κάνεις κάτι για μένα και αν ακολουθήσεις τις εντολές μου και το Θέλημα μου θα σε ανταμείψω, θα σε κάνω χαρούμενο και ευτυχισμένο, αρκεί να με ακολουθήσεις με όλη σου την καρδιά". Αν ο γιος απαντήσει στον πατέρα του "περ μου τι θέλεις να κάνω", ποιος στοργικός πατέρας θα έλεγε "Δεν πρόκειται να σου πω τώρα". Ο Θεός θέλει και επιθυμεί να μας φανερώσει το συγκεκριμένο Θέλημα Του για τη ζωή μας. Μάλιστα, πολλές φορές δεν βρίσκεις εσύ το Θέλημα Του, το Θέλημα Του σε βρίσκει όταν "περπατάς μαζί Του".

Αν όμως δεν περπατάς μαζί Του σήμερα, δεν μπορείς να ζητάς να σου αποκαλύψει το Θέλημα Του για τη ζωή Σου αύριο. Στην Αγία Γραφή υπάρχουν συγκεκριμένες αναφορές για το ποιο είναι το Θέλημα Του π.χ. το Θέλημα Του είναι «να γίνουμε αγιοί... να διατηρούμε το σώμα μας αγιασμένο και τιμημένο» Α' Θεσσαλονικείς 4: 4. Επίσης, το Θέλημα Του είναι να αποφεύγουμε «τα βρώμικα αστεία, την αιχρότητα, τα ανόητα λόγια που δεν είναι λόγια ευχνωμοσύνης στο Θεό» Εφεσίους 5:4. Αυτό δεν είναι μια παράκληση αλλά εντολή. Σε μια ελληνική κοινωνία όπου ολόένα και συρρικνώνονται τα στοιχεία της ακεραιότητας και ηθικότητας πρέπει επι-

τέλους να πάψουμε να διαπραγματευόμαστε αυτό που φυσιολογικά θα έπρεπε να βρίσκεται έξω από κάθε χριστιανική λογική, και να χυρίσουμε την πλάτη μας στην αισχρότητα, ανηθικότητα, αθλιότητα, αδικία, αδιαφορία και αμαρτία.

Ο καλύτερος τρόπος για να βρεις το Θέλημα του Θεού για την ζωή σου αύριο και για το υπόλοιπο της ζωής σου, είναι να εφαρμόσεις το Θέλημα Του για την ζωή σου τώρα, στα επόμενα δεκαπέντε λεπτά. "Τα κρυφά ανήκουν στον Κύριο, τον Θεό μας. Εκείνα όμως που έχουν αποκαλυφθεί ανήκουν για πάντα σε εμάς ΩΣΤΕ (με άλλα λόγια το αποτέλεσμα πρέπει να είναι) να εφαρμόζουμε τα λόγια του νόμου αυτού" - Δευτερονόμιον 29 :28. Αν εκτελέσεις το Θέλημα Του για την ζωή σου σήμερα, αν συνειδητοποιήσεις πως όταν δεν ευχαριστείς τον Χριστό δεν έχει σημασία ποιον ευχαριστείς και όταν ευχαριστείς τον Χριστό δεν έχει σημασία ποιον δεν ευχαριστείς, θα σε οδηγήσει και θα σε ευλογήσει.

Εξέτασε τον εαυτό σου εάν οι μύχιες σκέψεις της καρδιάς σου ικανοποιούνται στο Χριστό. Εάν όχι ζήτα από το Θεό να σε αλλάξει.

Τάσος Μαρκουλιδάκης, Αθήνα

Υποσημειώσεις

¹ Έξοδος 13:22

² Ρωμαίους 12:2

³ Ψαλμοί 32:8

Ψηφιακός Άμβωνας

Ακούστε εκλεκτά κηρύγματα στην διεύθυνση:

www.gec.gr/amvonas.htm

Γ. Χατζηαντωνίου, Μ.Β.Κυριακάκης, Α. Ζωδιάτης,
Π. Κανταρτζής, Τ. Μπάλντουιν, Γ. Αδάμ (και συνεχίζουμε...)

* * * *

Όλα τα τεύχη του ΑΣΤΕΡΑ (από το 1999)

διαθέσιμα σε όλο τον κόσμο μέσω INTERNET

www.gec.gr/astir

Επικοινωνήστε μαζί μας μέσω e-mail: astir@gec.gr

Ένας Σιωπηλός Μάρτυρας

Μια ενδιαφέρουσα εκδοχή

Πολλά έχουν λεχθεί κι ακόμη περισσότερα έχουν γραφτεί για την Ανάσταση του Χριστού. Υπάρχουν πέννες που δόξασαν το μεγαλύτερο γεγονός της χριστιανοσύνης, το θεμέλιο γεγονός της πίστωσης των Χριστιανών από το χάρομα της Κυριακής της ανάστασης μέχρι σήμερα. Υπήρξαν, ωστόσο, και πέννες που αντί μελάνι έχυσαν δηλητήριο με “επιχειρήματα”, εικασίες, αμφισβήτηση ακόμα και χλευασμούς ενάντια στη σωματική ανάσταση του Χριστού από τους νεκρούς.

Το άρθρο που ακολουθεί είναι τμήμα ενός κεφαλαίου από το περίφημο απολογητικό σύγγραμμα του Άγγλου συγγραφέα Frank Morison, “WHO MOVED THE STONE? – A Skeptic looks at the Death and Resurrection of Christ”. Επειδή παρουσιάζει μια άλλη, πρωτότυπη εκδοχή για τα γεγονότα του άδειου τάφου, θεωρούμε σκόπιμο να την δημοσιεύσουμε σαν πασχαλινή προσφορά προς τους αναγνώστες μας.

ΟΤΑΝ ΕΡΧΟΜΑΣΤΕ ΝΑ ΕΞΕΤΑΣΟΥΜΕ ΣΟΒΑΡΑ ΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ανάστασης με τα τεκμηριωμένα γεγονότα, πατάμε σε στέρεο και θετικό έδαφος, γιατί οπωσδήποτε η μεγαλύτερη και πιο σίγουρα διακριβωμένη πραγματικότητα στην όλη υπόθεση, είναι ότι κάποια στιγμή ανάμεσα στην ώρα που ο Ιωσήφ ο από Αρριμαθαίας και η ομάδα του ενταφίασαν τον Ιησού, μέχρι την πρώτη ηλιαχτίδα της χαραυγής την Κυριακή, η πέτρα που έφραζε τον τάφο μετακινήθηκε. Διαβάζουμε πρωτίτερα πως οι τρεις γυναίκες είχαν αμφιβολίες κατά πόσον η συνδυασμένη δύναμη και των τριών τους θα μπορούσε να φέρει αυτό το αποτέλεσμα. Επομένως, το συμπέρασμα που προκύπτει είναι πως η ομάδα που προέβη στον ενταφιασμό του Ιησού, θα πρέπει να ήταν πάνω από δύο άτομα. Είναι σχεδόν βέβαιο πως η ώρα που μετακινήθηκε η πέτρα ήταν ανάμεσα στη δύση του Σαββάτου και στο ξημέρωμα της Κυριακής, αφού δεν υπάρχει καμιά ένδειξη ότι συνέβη κάτι ασυνήθιστο το Σάββατο, και οι γυναίκες ανακάλυψαν τη μετατόπιση αμέσως με την αυγή της Κυριακής.

Οδηγούμαστε επομένως αναγκαστικά στη σκέψη μήπως εκεί κοντά στον τάφο, πριν ακόμα ξημερώσει η Κυριακή, υπήρχε μια ομάδα ανθρώπων που μπορούσαν να μετακινήσουν την πέτρα. Αν οι άνθρωποι που έκαναν αυτήν περίεργη πράξη ήταν εκπρόσωποι των Ιουδαίων αρχόντων, αυτό θα πρέπει να συνέβη επειδή κάποιο ασυνήθιστο γεγονός τούς έκανε να θέλουν να κοιτάξουν μέσα στον τάφο. Επιπλέον, αφού μετά από μία περίπου ώρα δεν τους βρήκαν εκεί οι γυναίκες, το παραπέρα συμπέρασμα είναι πως έφυγαν βιαστικά για να πάνε να αναφέρουν στους ανωτέρους τους.

Τα συμπεράσματα αυτά είναι κατ’ ανάγκη προσωρινά, και βασίζονται στην υπόθεση ότι την πέτρα τη μετακίνησαν οι φρουροί. Βέβαια, είναι δυνατόν κάποιος να προβάλλει και άλλη εκδοχή. Αν ο αναγνώστης θεωρεί πως η μαρτυρία για την ύπαρξη των φρουρών στον τάφο δεν είναι ικανοποιητική, μπορεί να υποθέσει ότι κάποια άλλη ομάδα ήρθε όχι στη διάρκεια της νύχτας, και με απειλητικές διαθέσεις. Αυτή είναι η παλιά υπόθεση της βίαιης κλοπής του σώματος, με ό,τι άλλο αυτό μπορεί να σημαίνει. Για να ακολουθήσουμε αυτόν τον συλλογισμό σε βάθος, θα πρέπει να διερευνήσουμε τι άνθρωποι υπήρχαν στην Ιερουσαλήμ εκείνες τις μέρες που να είχαν το απαιτούμενο κίνητρο για να επιχειρήσουν αυτή τη βίαιη απαγωγή. Τι περίμεναν να κερδίσουν απ’ αυτήν, για πού προόριζαν το νεκρό σώμα και με ποιον σκοπό το μετέφεραν.

Προτείνω, όμως, μια πιο τολμηρή έρευνα. Έχω την αίσθηση ότι καμιά θεωρία σχετικά μ’ αυτά τα γεγονότα δεν μπορεί να θεωρηθεί βάσιμη ιστορικά, αν παράλληλα δεν εξηγεί όχι μόνο την επίσκεψη των γυναικών στον τάφο τη συγκεκριμένη ώρα, και το ότι βρήκαν το μνήμα ανοικτό, αλλά πρέπει να εξηγεί και τη συνάντησή τους με τον νεαρό άνδρα στον τάφο, και το μήνυμα που, κατά τον Μάρκο, τούς έδωσε.

Στην περικοπή του κατά Μάρκον ευαγγελίου (16,1-8 – *Νέα Μετάφραση της Βίβλου*) δεν υπάρχει τίποτα που να δείχνει πως οι γυναίκες θεώρησαν ότι αυτό το άτομο ήταν κάποιο υπερφυσικό ον. Είναι απλώς ένας νεαρός που φοράει λευκά ενδύματα. Τον βρίσκουν στον τάφο κι εκείνος απαντώντας στην αποσβολωμένη έκφραση του προσώπου τους τους είπε:

«Μην τρομάζετε. Ψάχνετε για τον Ιησού από τη Ναζαρέτ, το σταυρωμένο. Αναστήθηκε. Δεν είναι εδώ. Νά και το μέρος όπου τον είχαν βάλει. Πηγαίστε τώρα και πείτε στους μαθητές του και στον Πέτρο: “πηγαίστε πριν από σας στην Γαλιλαία και σας περιμένει εκεί θα τον δείτε, όπως σας το είπε”».

Τα λόγια αυτά ή παρόμοιά τους αποδυναμώνονται σημαντικά αν, υπό την επίδραση μεταγενέστερων ή παραπλήσιων κειμένων, τα αποδώσει κανείς σε αγγέλους. Όταν όμως θεωρήσουμε αυτόν τον άνδρα σαν ανθρώπινο ον, που εκπλήσσεται καθώς, εκεί που επιθεωρεί το μνήμα, βλέπει

τις γυναίκες, και με τη σειρά του τις τρομάζει κι αυτός με την απροσδόκητη παρουσία του, ένα φως αρχίζει να λάμπει σε όλο τον χώρο της έρευνας.

Για να κατανοήσουμε τι σημαίνει όλη αυτή η δραματική κατάσταση, είναι, πιστεύω, απαραίτητο να προσπαθήσουμε να φανταστούμε πώς ξαφνικά και αναπάντεχα οι γυναίκες “εισέρχονται” στη σκηνή. Πρέπει να τις δούμε νοερά να πλησιάζουν το μνήμα στο μωσοκόταδο του πρωινού, παντελώς ανυποψίαστες ότι θα βρουν κανέναν εκεί. Το μυαλό τους είναι προκατειλημμένο με την ιδέα για την τεράστια πέτρα και με το αν θα μπορέσουν να τη μετακινήσουν· η μόνη τους σκέψη είναι να την τραβήξουν με δύναμη και να μπορέσουν να προσεγγίσουν το ταλαιπωρημένο σώμα του Κυρίου τους.

Δεν ξέρουμε σε τι απόσταση βρίσκονταν όταν κατάλαβαν για πρώτη φορά ότι κάτι είχε αλλάξει, αλλά το πιθανότερο είναι ότι βρίσκονταν πάρα πολύ κοντά. Εν πάση περιπτώσει η πέτρα δεν ήταν εκεί που την είχαν δει για τελευταία φορά. Είχε μετακινηθεί προς τη μία πλευρά και το στόμιο του μνήματος έχασκε ορθάνοιχτο. Η συνειδητοποίηση αυτού του γεγονότος προφανώς τις σταμάτησε προς στιγμήν, αλλά μετά, με μεγάλη απορία για το τι συνέβαινε πλησίασαν σιγά σιγά τον τάφο. Τρομαγμένες είδαν μια φιγούρα να κάθεται στο σκοτεινό εσωτερικό του βράχου, και με ένα σφίξιμο ανείπωτου πανικού στο στομάχι, άρχισαν να πηγαίνουν προς τα πίσω. Ταυτόχρονα, την προσοχή του “καταληψία” του σπηλαιού την τράβηξαν οι φωνές απ’ έξω και ένα φευγαλέο σκοτεινιάσμα στο στόμιο· γύρισε και είδε τις γυναίκες να είναι μαζεμένες σε επιφυλακή.

Μπορώ να τον δω να τρέχει έξω και να τις προσκαλεί από κει που ήταν αποτραβηγμένες και να τους λέει: «Μην τρομάξετε. Ψάχνετε για τον Ιησού από τη Ναζαρέτ. Δεν είναι εδώ. Νά και το μέρος όπου τον είχαν βάλει...» Οι γυναίκες όμως ήταν πάρα πολύ τρομαγμένες κι έτρεμαν ν’ αρχίσουν κουβέντα μαζί του· κι όπως πολύ γραφικά αναφέρει ο Μάρκος, «οι γυναίκες βγήκαν κι έφυγαν από το μνήμα γεμάτες τρόμο και δέος· δεν είπαν όμως τίποτα σε κανέναν, γιατί ήταν φοβισμένες».

Αν πραγματικά έλαβε χώρα αυτή η παράξενη σκηνή, όπως συνοπτικά την παραθέσαμε, είναι σαφές ότι βρισκόμαστε μπροστά σε ένα καινούριο και σπουδαίο γεγονός. Η όλη κατάσταση μπερδεύεται από έναν ανεξάρτητο επισκέπτη στο μνήμα, ο οποίος για κάποιο λόγο είχε ξεκινήσει για κει νωρίτερα από τις γυναίκες, και μέχρι τότε δεν ήξερε ότι θα έρχονταν κι αυτές.

Είναι αυτό το πρόσωπο ιστορικό ή μυθικό; Στην πρώτη περίπτωση, πώς ταιριάζει η παρουσία του στη συγκεκριμένη αυτή συγκυρία και στα άλλα γνωστά γεγονότα;

Πριν δούμε τι πραγματικά λέει η μαρτυρία του Μάρκου γι’ αυτό το καινό ερώτημα, υπάρχει ένα σημείο που προσελκύει την προσοχή μας. Κι εννοώ τον τρόπο των γυναικών –αυτών που τις έκανε να τρέξουν και να φύγουν

από τον τάφο. Θεωρώ πως αυτό το ψυχολογικό στοιχείο στο κείμενο του Μάρκου δεν έχει γίνει αντικείμενο βαθιάς μελέτης όπως θα έπρεπε. Καθώς προετοιμάζονταν πυρετωδώς για να πάνε να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στον νεκρό Ιησού, το μυαλό αυτών των γυναικών θα πρέπει να είχε προϋδαστεί από πριν για τις θλιβερές κι ακόμη μυστηριώδεις συνθήκες μέσα στις οποίες θα εκπλήρωναν αυτό τους το καθήκον. Δεν μπορούμε τόσο εύκολα να τις φανταστούμε να πανικοβάλλονται από ένα κενό μνήμα ή από ένα οποιοδήποτε ον, δημιούργημα της φαντασίας τους.

Αν όμως προσπαθήσετε να φανταστείτε τρεις ώριμες και θαρραλέες γυναίκες που πηγαίνουν νωρίς το πρωί σ’ έναν τάφο με σκοπό να μυρώσουν ένα νεκρό σώμα· αν τις φανταστείτε να μπαίνουν σ’ ένα μνήμα μάλλον διστακτικά περιμένοντας να βρουν ένα οριζοντιωμένο σώμα τυλιγμένο μέσα σ’ ένα σάβανο και να βρίσκουν μια *καθιστή λευκοντυμένη φιγούρα*, τότε έχετε όλα τα συστατικά του φόβου στην πιο τρομερή τους μορφή. Λίγες γυναίκες θα μπορούσαν να υποστούν αυτήν την εμπειρία χωρίς να το βάλουν στα πόδια για να σωθούν. Και η εντύπωση που δίνει η καταγραφή του Μάρκου είναι ότι πράγματι έφυγαν τρέχοντας χωρίς να περιμένουν ν’ ακούσουν όλα όσα είχε να τους πει εκείνος ο νεαρός που ίσως έτρεξε ξοπίσω τους. Αυτή τουλάχιστον είναι η δική μου γνώμη καθώς διαβάζω το περιστατικό. Δίνει μια απάντηση σε κάτι άκρως αναγκαίο για την κατανόηση της όλης ιστορίας.

Τι πρέπει να προσέξουμε όμως για να φτάσουμε σ’ αυτή την κατανόηση των περιεργών γεγονότων εκείνου του πρωινού; Γιατί, αν αυτός ο άνδρας είναι ιστορικό στοιχείο στην όλη κατάσταση, η παρουσία του φέρνει έναν καινούριο παράγοντα στο πρόβλημα, ένα άλλο νήμα στον ιστό της συγκυρίας που κέντρο της έχει και προβάλλει τον τάφο του Χριστού. Υπάρχει κάποια υπόθεση που να εξηγεί παράλληλα όλα αυτά τα ασυνήθιστα και προφανώς ασύνδετα μεταξύ τους περιστατικά;

Ένα από τα πολύ παράδοξα στοιχεία του προβλήματος, τώρα, είναι πως αυτό που μοιάζει να αποτελεί την πραγματική απάντηση σ’ αυτά τα ερωτήματα, βρίσκεται ενσωματωμένο στο ίδιο το απόσπασμα του κειμένου του Μάρκου. Την ιδέα μάς τη δίνουν οι τελευταίες λέξεις του μηνύματος του νεαρού άνδρα, που αναφέρουν τι είχε πει ο Ιησούς στις γυναίκες: «Πηγαίνει πριν από σας στην Γαλιλαία και σας περιμένει· εκεί θα τον δείτε, όπως σας το είπε». Πότε είπε ο Ιησούς στους μαθητές του ότι θα τους συναντούσε στη Γαλιλαία; Γυρίζουμε προς τα πίσω τις σελίδες του χειρογράφου του Μάρκου, πριν από τη διήγηση της δίκης και της σταύρωσης, κι ερχόμαστε στο σημείο που λέει:

Τους λέει τότε ο Ιησούς: «Όλοι θα χάσετε την εμπιστοσύνη σας σ’ εμένα αυτή τη νύχτα· όπως το λέει κι η Γραφή: Θα σκοτώσω το βοσκό, και θα διασκορπιστούν τα πρόβατα. Μετά την ανάστασή μου όμως θα σας περιμένω στη Γα-

λιλαία, όπου θα πάω πριν από σας».

Το περίεργο μ' αυτό το μικρό απόσπασμα της συζήτησης είναι ότι παρουσιάζεται να συμβαίνει καθ' οδόν προς τη Γεθσημανή. Το πασχαλινό δείπνο είχε τελειώσει. Ο Ιούδας είχε φύγει πριν πολλή ώρα, για να κάνει τις συμφωνίες του με τους αρχιερείς. Τώρα η ομάδα των ένδεκα πια, με τον αρχηγό της είχε βγει από το ανώγειο και πορευόταν έξω στον δρόμο. Κι ήταν τότε στην πορεία προς τη Γεθσημανή, που ο Ιησούς, κατά τον Μάρκο, είπε αυτά τα περίεργα λόγια.

Αν πραγματικά ειπώθηκαν αυτά τα λόγια, είναι δυνατόν να τα άκουσε και κάποιος άλλος πέρα από τους μαθητές; Η πρώτη μας αντίδραση θα ήταν, «αποκλείεται!» Ο τόπος συνάντησης για το δείπνο είχε κρατηθεί μυστικός από τον Κύριο, για το ενδεχόμενο μήπως κάποιος τον ανακάλυπταν, και μια πρόωγη προδοσία κατέστρεφε αυτή την τελευταία ήσυχη συζήτησή του με τους φίλους του.

Μπορούμε να φανταστούμε την εικόνα να σβήνουν τα φώτα και η ομάδα να προχωρεί ήσυχα και διακριτικά προς τον δρόμο, καθώς ετοιμάζεται να πάει στη Γεθσημανή. Δεν φαίνεται να υπάρχει περιθώριο για να παρεισφύσει κάποιος ξένος ή ακόμη κάποιος που συμπαθούσε την ομάδα των μαθητών αλλά δεν ήταν μέλος της.

Και όμως –και όμως– κατά τον Μάρκο, υπήρχε τουλάχιστον ένα πρόσωπο που έκανε τον δρόμο προς στον κήπο της Γεθσημανή εκείνη τη νύχτα. Δεν μπορώ προσωπικά να δω πώς αλλιώς μπορεί να ερμηνευθεί η γλώσσα που χρησιμοποιεί ο Μάρκος σχετικά μ' αυτό το πρόσωπο, παρά με το ότι μπήκε στον κήπο μαζί με τους μαθητές, γιατί η διήγηση λέει καθαρά “ήκολούθησεν αυτώ”. Και μια ιστορία σχετικά μ' αυτό το πρόσωπο δεν θα είχε κανένα νόημα, εκτός κι αν αποτελούσε κάποιο στοιχειώδες ψήγμα αλήθειας, ένα επεισόδιο σίγουρα παράταυρο στην όλη συνάφεια, μέρος όμως της ακατάλυτης περιπέτειας εκείνης της νύχτας.

Όπως έχω ξαναπεί για το κατά Μάρκον ευαγγέλιο, που στέκεται σαν ένας μεγάλος βράχος στη θάλασσα και προηγείται της γνήσιας χριστιανικής φιλολογίας: αιχμαλωτίζει ακόμη κι έναν επιπόλαιο αναγνώστη με την αναμφισβήτητη ακρίβεια των λεπτομερειών του. Και πουθενά δεν νιώθουμε περισσότερο τον ρεαλισμό αυτού του ευαγγελίου, απ' ό,τι στην περιγραφή της τελευταίας ώρα που ήταν ελεύθερος ο Χριστός. Σίγουρα δεν πρόκειται για μια λογοτεχνική φαντασία. Ποιος θα μπορούσε να σκαρφιστεί την ιστορία που οι μαθητές βυθίστηκαν στον ύπνο από καθαρή σωματική κόπωση, την ώρα που ο Διδάσκαλος αντιμετώπιζε τον μεγαλύτερο κίνδυνο; Ποιος μπορούσε να ξέρει για τις δύο φορές που ο Χριστός πήγε και ξύπνησε τους μαθητές του διακόπτοντας την επικοινωνία του με τον Πατέρα κάτω από μια απομακρυσμένη ελιά; Ποιος θα μπορούσε ν' ακούσει τα υπομονετικά λόγια του Ιησού, όταν η προσωπική του κρίση είχε περάσει και είχε επιστρέψει σ' αυτόν η ειρήνη της απόφασής του για το θέλημα του Πατέρα:

«Κοιμάστε ακόμα και ξεκουράζεστε;» για να προσθέσει αμέσως μετά με θλίψη, καθώς έβλεπε το μαρτύριο να τον ζυγώνει: «Σηκωθείτε, πρέπει να πηγαίνουμε· ήρθε αυτός που θα με προδώσει»;¹

Ο κήπος της Γεθσημανή είναι μια αληθινή ιστορία της αξέχαστης εκείνης νύχτας. Δεν αποκαλύπτει πολλά αισθήματα, ιδιαίτερα εκείνα των ίδιων των μαθητών. Ξεχωρίζει σαν μια ψυχρή και αδιάβλητη καταγραφή ενός κυρίαρχου επεισοδίου της ανθρώπινης Ιστορίας. Κι αν υπάρχει κάτι που οριστικοποιεί και επιβεβαιώνει την ακρίβεια της διήγησης, είναι σίγουρα αυτό το περίεργα άσχετο περιστατικό μ' εκείνο τον νεαρό στον κήπο, όταν έχασε το μιάτιό του μέσα στη συμπλοκή, κι ο ίδιος έφυγε γυμνός μέσα στη νύχτα. Γιατί θα έπρεπε να μας ειπωθεί οτιδήποτε γι' αυτόν τον νεαρό, αν δεν υπάρχει η σοβαρή και λογική αιτία ότι κάτι τέτοιο συνέβη πραγματικά; Η φιγούρα ενός γυμνού νεαρού που δρατετεύει, είναι σαφέστατα μια από τις εντυπώσεις που θα έμεναν ανεξίτηλα γραμμένες στη μνήμη οποιουδήποτε αυτόπτη μάρτυρα.

Υπάρχει, τώρα, και κάτι απείρως περίεργο σε όλη αυτή τη σκηνή, κάτι που σίγουρα αξίζει μια βαθύτερη μελέτη. Γιατί, η παραδοξότητα έγκειται στον τρόπο με τον οποίο ορισμένα σίγουρα και αναλλοίωτα στοιχεία της ιστορίας ταιριάζουν μεταξύ τους.

Αν κανείς εξετάσει σε βάθος την πρωινή περιπέτεια των γυναικών όπως την περιγράφει ο Μάρκος, και τη δει όχι σαν τμήμα μιας διήγησης αλλά σαν αξιόπιστο και αυθεντικό ιστορικό γεγονός, θα εντυπωσιαστεί απίστευτα από κάτι που δεν ταιριάζει με τις παραδοσιακές ερμηνείες του επεισοδίου. Το συναρπαστικό σ' αυτήν την ιστορία δεν είναι ότι οι γυναίκες πήγαν στον τάφο την αυγή ούτε ότι τον βρήκαν άδειο· είναι σίγουρο άλλωστε πως δεν ήταν οι πρώτες που έκαναν αυτό το ταξίδι εκείνο το πρωινό. Το συναρπαστικό είναι ότι τις περίμενε κάποιος που ενδιαφερόταν το ίδιο μ' αυτές για το μνήμα, και ο οποίος προφανώς είχε φύγει από την Ιερουσαλήμ λίγη ώρα νωρίτερα απ' ό,τι εκείνες.

Αυτό φαίνεται πως είναι το προφανές νόημα αυτής της πολύ παλαιάς, αρχέγονης περικοπής. Δεν υπάρχει ίχνος υπερφυσικού στην εμφάνιση αυτού του νέου άνδρα, έτσι όπως τον περιγράφει ο Μάρκος. Αλλά είναι ο τέταρτος άνθρωπος σε μια ασυνήθιστη περιπέτεια. Πιθανώς ξεπλάγη το ίδιο κι αυτός από την άφιξη των γυναικών, όπως κι εκείνος τις ξάφνιασε και τις κατατρόμαξε με την παρουσία του. Η ταχύτητα με την οποία έτρεξαν πίσω όταν τον βρήκαν μέσα στο μνήμα, εξηγεί τη λακωνικότητα των λόγων του άνδρα, γιατί, καθώς φαντάζομαι την εικόνα, θα πρέπει να φώναζε ξοπίσω τους καθώς οι γυναίκες έφευγαν βιαστικά από τον τάφο. Τα λόγια όμως που τους έλεγε ήταν απόλυτα λογικά και εκπληκτικά ταιριαστά με την περίσταση. Δεν θα μπορούσε να πει περισσότερα, αφού στο μεταξύ εκείνες είχαν απομακρυνθεί και δεν μπορούσαν να τον ακούσουν.

Από τη στιγμή που θα δούμε αυτόν τον νεαρό όχι σαν έναν επισκέπτη από τους ουρανοί αλλά σαν μια χειροπιαστή πραγματικότητα εκείνου του αξέχαστου πρωινού, περνάμε σε μια άκρως ενδιαφέρουσα φάση.

Ξέρουμε γιατί οι γυναίκες πήγαν τόσο νωρίς το πρωί στο μνήμα. Ήταν κάτι που το είχαν κανονίσει από πριν. Η αποστολή είχε σίγουρα αποφασιστεί από την Παρασκευή το απόγευμα και είχε προετοιμασθεί στη διάρκεια του Σαββάτου. Αμέσως την καθορισμένη ώρα, καθώς χάραζε η αυγή πάνω από τους λόφους της Ανατολής, η μικρή ομάδα ξεκίνησε για το θλιβερό της καθήκον.

Τι ήταν όμως εκείνο που ώθησε έναν νεαρό Εβραίο, που προφανώς είχε διανυκτερεύσει στην Ιερουσαλήμ εκείνη τη νύχτα, να βγει έξω αξημέρωτα για να πάει να δει τον τάφο του Χριστού; Αξίζει κανείς να σκεφτεί καλά την ερώτηση αυτή, γιατί η κατάσταση είναι πολύ αλλόκοτη. Βλέπετε, αν η απόδειξη της ανάστασης ήταν ότι ο τάφος του Ιησού ήταν ανέπαφος όταν οι γυναίκες ήρθαν σ' αυτόν, θα έπρεπε αναγκαστικά να βρούμε μια λογική αιτία γιατί ένας μοναχικός νέος ξύπνησε χαράματα και ήρθε μέσα στην ψύχρα του απριλιάτικου πρωινού στο κλειστό μνήμα. Όμως, η απόδειξη είναι προς την αντίθετη κατεύθυνση και είναι εκπληκτικά δυναμικό και ταιριαστό με την εμφάνιση του νεαρού. Αν υπάρχει μία ακλόνητη αλήθεια για κείνο το μακρινό πρωινό, που έχει φτάσει μέχρις εμάς σήμερα δια μέσου των αιώνων, είναι ότι με μεγάλη τους κατάπληξη οι γυναίκες βρήκαν τον τάφο ανοιχτό και τη μεγάλη πέτρα μετατοπισμένη στη μία πλευρά του στομίου.

Το γεγονός αυτό της αποκυλισμένης πέτρας αναπόφευκτα έχει συγκεκριμένα πράγματα να μας πει: Πρώτα απ' όλα υπονοεί πως ο τάφος δεν θα πρέπει να βρισκόταν σ' αυτή την κατάσταση για πολλή ώρα· απόδειξη πως η πέτρα ήταν πάρα πολύ βαριά για να μετακινηθεί από ένα μονάχα ζευγάρι χέρια, και δεν υπάρχει η παραμικρή ένδειξη ότι οι γυναίκες βρήκαν κάποιους άνδρες για να τους τη μετακινήσουν. Επομένως όποιος μετακίνησε την πέτρα, είχε προφανώς απομακρυνθεί από την περιοχή του τάφου πολύ νωρίς τα ξημερώματα, ενώ ακόμα ήταν σκοτάδι.

Μέχρι τώρα όλα αυτά βρίσκονται στην επιφάνεια των πραγμάτων. Αυτό όμως που υπονοείται από την αποκυλισμένη πέτρα είναι ευρύτερο και πολύ μεγαλύτερης σημασίας, γιατί πρέπει να εξηγήσουμε όχι μόνο τη μετατόπιση της πέτρας αλλά και το γιατί ένας νεαρός στην Ιερουσαλήμ ξύπνησε τόσο αναστατωμένος και, τρελός από περιέργεια, δεν έχασε χρόνο και πήγε μόνος στο μνήμα, φτάνοντας εκεί προφανώς πριν από τις γυναίκες. Όλα αυτά είναι άκρως σημαντικά, γιατί ο μόνος τρόπος να μάθει κανείς μέσα στην πόλη της Ιερουσαλήμ ότι κάτι ασυνήθιστο συνέβαινε στον τάφο του Χριστού *πρωτού* οι γυναίκες φτάσουν εκεί, ήταν

κατευθείαν από κάποιον που μόλις είχε γυρίσει από το μνήμειο. Και κατά περίεργο τρόπο, οι μόντοι άνθρωποι που ταιριάζουν στην περιγραφή είναι οι φρουροί!

Αν ο τάφος του Χριστού είχε συληθεί από κάποια ομάδα κοινών τυμβωρύχων ή από ανθρώπους με κακές προθέσεις για το σώμα, θα είχαν εξαφανιστεί το ίδιο σιωπηλά κι αθόρυβα όπως είχαν έρθει. Σίγουρα δεν θα διαφήμιζαν το έγκλημά τους στους δρόμους της Ιερουσαλήμ, λίγο μόλις ώρα μετά τη διάπραξη του. Αν ο Ιωσήφ ο από Αρμαθαίας, λίγο πριν την αυγή, είχε ανοίξει το σπήλαιο με την προοπτική να μεταφέρει το σώμα σε άλλο πιο άνετο μέρος, δεν έπαινε να είναι υπεύθυνος απέναντι στις αρχές για το σώμα και στον νέο τάφο, και αν παρατηρούσε κάτι θα το ανέφερε κατ' ευθείαν σ' αυτές.

Αλλά εάν, την πιο σκοτεινή ώρα της νύχτας, που μετά άρχισε σιγά σιγά να χαράζει, μια ομάδα ξαναμμένων ανδρών περνούσε βιαστικά μέσα από τα στενά δρομάκια της παλιάς πόλης κουβεντιάζοντας μεγαλόφωνα μεταξύ τους ότι κάτι δεν πήγαινε καλά με τον τάφο εκείνου του Ναζωραίου, τότε πράγματι μπορεί κανείς να φανταστεί πως ένας ή και περισσότεροι θα πετάγονταν από τα κρεβάτια τους για να δουν τι ήταν όλη αυτή η ασυνήθιστη αναστάτωση εκεί έξω, και να βγάλουν κάποιο νόημα από τις παράξενες συζητήσεις που συνεχίζονταν μεταξύ των φρουρών. Κι αν ανάμεσα σ' αυτούς που αφουγκραζόνταν ή που κάποιος τους μεταβίβασε βιαστικά κάποια φήμη με άλλον τρόπο, υπήρχε και ένας άνδρας που πριν δύο νύχτες είχε κάνει κρυφά εκείνη την παρακινδυνευμένη διαδρομή προς τον κήπο της Γεθσημανή και είχε ακούσει εκείνα τα παράξενα λόγια από το στόμα του Χριστού, ποιος μπορεί να περιγράψει με πόση βιάση θα άρπαξε ό,τι ρούχο βρήκε πρόχειρο μέσα στο σκοτάδι και θα τρέξε αλλόφρονος, όπως μόνον ένας γρήγορος, αναστατωμένος νέος θα μπορούσε να τρέξει στον κήπο της Ανάστασης;

*Μετάφραση:
Χάρης Ι. Νταγκουνάκης*

Υποσημειώσεις

¹ Σ.τ.Μ. Δεν πρέπει, ωστόσο, να αγνοηθεί το γεγονός ότι από τα αρχαία χρόνια για την Εκκλησία (Παπίας, Ιουστίνος ο Μάρτυς, Ειρηναίος, Κλήμης ο Αλεξανδρεύς, Τερτυλλιανός, Ιερώνυμος), ο Μάρκος ήταν “ερμηνευτής Πέτρου”, με την έννοια ότι «το κατά Μάρκον ευαγγέλιο εγράφη του Πέτρου διηγουμένου και του Μάρκου καταγράφοντος» (Ιερώνυμος). Βλ. Γ. Α. Χατζηαντωνίου *Η Καινή Διαθήκη, Τόμος Α΄ Γενική Εισαγωγή*, εκδ. “Ο Λόγος” 1952, σελ. 107-108.

Εντυπώσεις από το Παγκόσμιο Συνέδριο για την Ιεραποστολή και τον Ευαγγελισμό

του αιδ. Γ. Αδάμ

Από τις 9 ως τις 16 Μαΐου 2005 έλαβε χώρα στην πατρίδα μας, ένα παγκόσμιο συνέδριο για την Ιεραποστολή και τον Ευαγγελισμό κάτω από την αιγίδα του Παγκοσμίου Συμβουλίου των Εκκλησιών. Το συνέδριο αυτό ήταν το 13^ο στη σειρά και έλαβαν μέρος 500 περίπου άνθρωποι από 105 χώρες - νέοι, γυναίκες και άνδρες που φέρουν τη χριστιανική μαρτυρία από κάθε άκρη της γης, αρχηγοί Εκκλησιών και ιεραποστολικών ομάδων, θεολόγοι και ιεραπόστολοι - ο οποίος συζητήσαν τις εμπειρίες τους όπως και τα ζητήματα που αποτελούν προτεραιότητες για την Ιεραποστολή και για το μέλλον της χριστιανικής μαρτυρίας. Κλήθηκαν άνθρωποι από όλες τις ηπείρους και όλες τις μεγάλες χριστιανικές ομολογίες, από Εκκλησίες-μέλη του ΠΣΕ, από τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία όπως επίσης και από τις Πεντηκοστιανές και Ευαγγελικές Εκκλησίες και οργανισμούς.¹

Το παγκόσμιο συνέδριο για την Ιεραποστολή αποτέλεσε επίσης μια συμβολή του ΠΣΕ στην *Δεκαετία για την Καταπολέμηση της Βίας (2001-2010)*.

Το θέμα του Συνεδρίου

Το θέμα του Συνεδρίου ήταν 'Ελθέ, Πνεύμα Άγιο, θέραπευσε και συμφιλίωσε' ένα θέμα που υπενθυμίζει ότι η ιεραποστολή δεν ανήκει σ'εμάς αλλά στο Θεό ο οποίος είναι παρών και εργάζεται μέσω του Αγίου Πνεύματος στην Εκκλησία και τον κόσμο καθώς ήδη εν Χριστώ Ιησού, έθεσε τη βάση για πλήρη συμφιλίωση και θεραπεία.

Επομένως το θέμα αντανάκλα την πίστη μας πως η Εκκλησία του Χριστού με τη δύναμη του Αγίου Πνεύματος μπορεί να αποκαταστήσει την κομματιασμένη σχέση ανάμεσα στο Θεό και τον άνθρωπο, ανάμεσα στον άνθρωπο και το συνάνθρωπο, ανάμεσα στις εκκλησίες, στα έθνη και στην κίση.

Το θέμα ήταν μια προσευχή, μια επίκληση στο Πνεύμα του Θεού για να θεραπεύσει, να συμφιλιώσει και να ενδυναμώσει έτσι ώστε ως

Από την έκθεση της Ε.Ε.Ε. στο χώρο του συνεδρίου,
"ο Άλλος Αγώνας"

άτομα και κοινότητες να μπορέσουμε να αποιλέσουμε οι ίδιοι σημεία ειρήνης, συγχώρεσης και ενότητας.

Σκοπός του συνεδρίου

Κύριος σκοπός του Συνεδρίου είναι η ηθική ενίσχυση των συμμετεχόντων ώστε να ακολουθήσουν μαζί την κλήση τους προς την Ιεραποστολή και να εργαστούν για την εν Χριστώ συμφιλίωση και θεραπεία στον κόσμο του Θεού σήμερα.

Ως επιμέρους στόχοι υπήρχαν οι εξής:

- να δοθεί στους συμμετέχοντες ένα νέο όραμα, ενέργεια, τα μέσα και οι τρόπους ώστε να καταστήσουν και πάλι ζωντανή την επιταγή για μια ολοκληρωμένη Ιεραποστολή

- να γίνει το ίδιο το Συνέδριο μια ζωντανή κοινότητα συμφιλίωσης και θεραπείας

- να δώσει την ευκαιρία στους συνέδρους να βιώσουν τη θεραπεία και τη συμφιλίωση που οδηγούν στη μεταμόρφωση των προσώπων

- να προσφέρει ασφαλή/ιερό χώρο όπου σκέψεις, θεωρίες και ιστορίες μπορούν να ακουστούν και να γίνει διάλογος

- να προσπαθήσει να γίνει ένα "σημείο" συμφιλίωσης και θεραπείας μεταξύ των Εκκλησιών

- να γιορτάσουμε την ενότητά μας εν Χριστώ και την από Θεού δοσμένη διαφορετικότητά μας

- να καταστήσει τους συμμετέχοντες ικανούς να αφιερώσουν τον εαυτό τους ώστε να γίνουν οι ίδιοι μετέωροι συμφιλίωσης και θεραπείας στις δικές τους Εκκλησίες, κοινότητες και πλαίσια.

Ομιλίες και θέματα

Τα θέματα των ομιλιών σαφώς αντανάκλασαν τους ανωτέρω σκοπούς και επικεντρώθηκαν στο θέμα του συνεδρίου, αλλά και σε θέ-

Η λατρεία που έγινε στον Άρειο Πάγο
στις 15 Μαΐου 2005

ματα που ασχολήθηκαν με την Ιεραποστολή και τη Βία, τη συμφιλίωση, και τη θεραπεία.

Εκτός από τις κύριες ομιλίες, οι συνέδριοι μπορούσαν να βρεθούν στις «Συνάξεις», δηλαδή σε συζητήσεις όπου υπήρχε η ευκαιρία να συζητηθεί το πρωινό θέμα εκτενέστερα και όπου εκπρόσωποι από διάφορα μέρη του κόσμου είχαν την ευκαιρία να καταθέσουν και να μοιραστούν τη δική τους εμπειρία.

Οι ομάδες αυτές όπως διαμορφώθηκαν έδειξαν πως δεν είναι δυνατόν τα πράγματα να παραμένουν στο στάδιο της θεωρίας, αλλά πρέπει ο Λόγος του Θεού να οδηγεί σε δράση. Αποτέλεσαν αυτές οι συνάξεις ένα αντιπροσωπευτικό πανόραμα των πολιτιστικών και κοινωνικών πραγματικοτήτων σε ολόκληρο τον πλανήτη. Τα θέματα των σημερινών *Συνάξεων* περιελάμβαναν μεταξύ άλλων πληροφορίες για την Τζαμάικα, το Κονγκό, τη Σρι-Λάνκα, το Μυσανάρ και τη Νότια Αφρική, καθώς και την Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας, ενώ ειδική αναφορά έγινε στο έργο της Χριστιανικής Ιατρικής Επιτροπής [Christian Medical Commission], φορέα ιδρυμένου από το Π.Σ.Ε.

Γλυκεία ώρα προσευχής

Μια κριτική ματιά...

Έχοντας αναφέρει όλα τα προηγούμενα, είναι νομίζω αυτονόητο πως θα έχουν δημιουργηθεί ερωτήσεις. Πιστεύω πως μερικές ερωτήσεις οι οποίες χρειάζεται να απαντηθούν είναι: Τελικά αυτό το συνέδριο πέρα από τα ευχολόγια, βοήθησε σε τίποτα;

Προάγει ουσιαστική ενότητα; Μπορεί να υπάρχει ουσιαστική ενότητα; Υπάρχει η βάσιμη κατηγορία ότι εκεί εμφανίζονται διάφορες εκκλησίες, ομάδες που καλύπτουν όλο το φάσμα του συντηρητισμού και του φιλελευθερισμού. Τι σχέση μπορούμε να έχουμε εμείς με όλα αυτά; Αξίζει τον κόπο να είναι κάποιος σε κάτι τέτοιο, κυρίως όταν ο σκοπός του συνεδρίου είναι ο ευαγγελισμός και η ιεραποστολή; Τι κοινό έχουμε εμείς για παράδειγμα οι Έλληνες Ευαγγελικοί με τους Ορθόδοξους ή με τους Καθολικούς; Ποια είναι η υποτιθέμενη κοινή βάση για ιεραποστολή και ευαγγελισμό;

Οι απαντήσεις σε ερωτήσεις όπως αυτές σίγουρα έχουν έντονο το υποκειμενικό στοιχείο. Η απάντηση συχνά εξαρτάται από την οπτική γωνία από την οποία κάποιος εξετάζει ένα θέμα, καθώς και από τα κίνητρα που τον κατευθύνουν.

«Τα μείον...»

Πιστεύω, λοιπόν, από τη μία πως οι ενστάσεις για τη συμμετοχή σε ένα τέτοιο συνέδριο και κατ' επέκταση στο Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών είναι βάσιμες. Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών είναι ένας χώρος που αν είναι κάποιος συντηρητικός νομίζει πως «όλα επιτρέπονται». Αυτό το συναίσθημα εντείνεται όταν το θέμα είναι η ιεραποστολή και ο ευαγγελισμός του κόσμου, η αποστολή με άλλα λόγια και ο σκοπός της ύπαρξης της Εκκλησίας του Χριστού εδώ στη γη.

Σε ένα αρκετά μεγάλο βαθμό πιστεύω πως το συνέδριο περιορίστηκε σε «ευχολόγια». Εξάλλου όπως μεταδόθηκε και από τη ΝΕΤ, στόχος του Συμβουλίου δεν ήταν η επίλυση θεολογικών προβλημάτων που διχάζουν τις εκκλησίες, αλλά η προώθηση του κοινού σκοπού των χριστιανικών εκκλησιών, της ιεραποστολής και του επανευαγγελισμού των ανθρώπων.

Εξαιτίας όμως αυτού του πλουραλισμού των συμμετεχόντων πολλά που ακούσαμε ήταν καταδικασμένα – για την ώρα τουλάχιστον – να μείνουν στο επίπεδο του ευχολόγιου. Σε αυτό συνέτεινε το γεγονός ότι το συνέδριο ήταν παγκόσμιο, και η πραγματικότητα την οποία ζουν χριστιανοί σε διάφορα μέρη του πλανήτη συνεχίζει να είναι πολύ διαφορετική παρόλη την επίδραση της παγκοσμιοποίησης. Ομιολόγω (όχι προς έπαινό μου βέβαια) πως τα θέματα πολλών από τις «συνάξεις» με άφησαν στην αρχή τουλάχιστον αδιάφορο γιατί δε μπορούσα να κατανοήσω πως θα μπορούσε η δική μας ελληνική πραγματικότητα να σχετίζεται με τα επιμέρους θέματα. Στην πορεία αναθεώρησα για αρκετά από αυτά τη γνώμη μου.

Σχολιάζοντας τη δική μας ενασχόληση με το Συνέδριο αυτό, στα «μείον» καταγράφω πως εκπροσωπόντας την Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία περίμενα περισσότερη παρουσία Ελλήνων Ορθόδοξων ιερέων, λαϊκών, καθηγητών θεολογίας κλπ... Υπήρχε έντονη Ορθόδοξη παρουσία, όχι όμως, Ελληνική. Υπήρξε μόνο την πρώτη μέρα κατά την εναρκτήρια ομιλία του Αρχιεπισκόπου Χριστόδουλου. Τις επόμενες μέρες όμως, η παρουσία αυτή μειώθηκε. Αυτό σήμαινε πως δεν δόθηκαν παρά ελάχιστες ευκαιρίες για προσωπικές επαφές πέραν των όσων ήδη υπήρχαν, ευκαιρίες για χίσιμο «γεφυρών» αλληλοκατανόησης, εξομάλυνσης του δρόμου για περαιτέρω σχέσεις και επαφές. Δε νομίζω, λοιπόν ότι προήχθη η ενότητα των Ελληνικών Εκκλησιών σε οποιοδήποτε επίπεδο.

Οι πολύ εξυτηρητικοί stewards.
Αριστερά ο Σωτήρης Μπούκης της Ε.Ε.Ε.

«Τα συν...»

Υπήρχαν πάρα πολλά θεικά σημεία τα οποία αξίζει να αναφερθούν. Πρώτον το γεγονός και μόνο ότι για πρώτη φορά, ένα συνέδριο για τον Ευαγγελισμό και την Ιεραποστολή υπό την αιγίδα του Παγκόσμιου Συμβουλίου Εκκλησιών έλαβε χώρα στην Ελλάδα και φιλοξενήθηκε από την Εκκλησία της Ελλάδας, είναι απο μόνο του ένα σημαντικό γεγονός. Η απόφαση της Εκκλησίας της Ελλάδος να φιλοξενήσει το συνέδριο προκάλεσε τις αντιδράσεις των συντηρητικών κύκλων, που θεωρούν τον οικουμενισμό απειλή για την ορθόδοξη ταυτότητα. Η απόφαση αυτή όμως, δείχνει την κατεύθυνση προς την οποία κινείται η Ορθόδοξη Εκκλησία, μια κατεύθυνση η οποία δυναμικά και κάτω από προϋποθέσεις, θα μπορούσε να αποβεί ωφέλιμη για την Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία.

Δεύτερο, εξίσου σημαντικό θετικό στοιχείο ήταν το γεγονός ότι υπήρχε πολύ έντονη Ευαγγελική – με την ευρεία έννοια – παρουσία. Προκλήθηκαν πολλές συντηρητικές Εκκλησίες με έντονη ιεραποστολική παρουσία και πολλές Ιεραποστολικές Οργανώσεις οι οποίες δεν ανήκουν στο Π.Σ.Ε. ανήκουν όμως, στο σώμα εκείνο που ασχολείται με την ιεραποστολή και τον ευαγγελισμό. Πολλές από αυτές τις Εκκλησίες και τα σώματα προέρχονταν από τη Νότια Αμερική, την Αφρική και ήταν ευαγγελικές, πεντηκοστανές, βαπτιστικές, κλπ...

Η έντονη καιά τη γνώμη μου παρουσία τόσο ευαγγελικών λειτουργήσε σε πολλές περιπτώσεις ως «πνευματικός καταλύτης» ώστε να μη διαφθαρεί το σώμα αυτό προς τον φιλελευθερισμό και να παραμείνουν οι στόχοι του ευαγγελισμού και την ιεραποστολής στα πλαίσια που θέτει ο Λόγος του Θεού χωρίς να εκφυλιστούν.

Αυτό και μόνο δείχνει γιατί η παρουσία όχι μόνο η δική μας, αλλά κάθε Ευαγγελικού είναι σημαντική. Μπορεί να μας προκαλεί απογοήτηση η είδηση ότι π.χ. μέσα στους συνεδρους βρίσκονται και «ερωμένες» διάφορων ομολογιών, η λύση όμως δεν είναι ποτέ η απομάκρυνση.

«Ο διάλογος είναι στη φύση του ανθρώπινου είδους» διεμήνυσε ο αιδ. Samuel Kobia, γενικός γραμματέας του ΠΣΕ.² «Η σύνοδος είναι μοναδικός χώρος συνάντησης Εκκλησιών με σαφώς διαφορετικές ταυτότητες, αλλά κοινές ανησυχίες. Θέλουμε ο κόσμος να παίρνει στα σοβαρά τις ανησυχίες της χριστιανικής ιεραποστολής, ακόμη κι αν δε συμφωνεί σε όλα».

Αξίζει λοιπόν, να βρισκόμαστε σε τέτοιες συνάντησεις γιατί η παρουσία μας δε σημαίνει την αποδοχή όλων των

Η επιτροπή προετοιμασίας συνεδρίου (ALAC). Δεύτερος από δεξιά ο αντιπρόσωπος της Ε.Ε.Ε., αιδ. Φ. Β. Καμπουρόπουλος

απόψεων ως ορθών. Με κάποιες Εκκλησίες νοιώθει κανένας πως δεν υπάρχει κοινή βάση για έργο. Είναι λογικό αυτό. Τα συνέδρια αυτά όμως είναι χώροι που όλες οι απόψεις θα γίνουν σεβαστές, φτάνει να ακουστούν και για να ακουστούν ώστε να επηρεάσουν, η παρουσία είναι απαραίτητη.

Ας μην ξεχνούμε τέλος πως πολλές φορές στην πορεία της χριστιανικής ιστορίας η πεποίθηση της κατοχής της ορθής διδασκαλίας οδήγησε σε εσωστρέφεια και αυτο-αποκλεισμό. Αν πιστεύει κάποιος ότι έχει δίκιο, δε φεύγει, αντίθετα στέκεται, συζητάει, το υπεραποψίζει και παλεύει για αυτό.

Συμπερασματικά

Ο Χριστός μας καλεί να είμαστε αλάτι και φως στον κόσμο. Είναι λυπηρό βέβαια να παραδέχεται κάποιος πως πρέπει να είναι αλάτι και φως στη συνεργασία με άλλες Εκκλησίες που φέρουν το Όνομα του Χριστού. Η εντολή όμως παραμένει. Ας θυμόμαστε πως στον αγώνα αυτό δεν είμαστε μόνοι μας και πως ο εχθρός μας δεν είναι οι άνθρωποι, αλλά ο εχθρός της ψυχής μας. Καλούμαστε εν Χριστώ να κηρύττουμε την αλήθεια Του, να βιώνουμε την αλήθεια Του και να προσευχόμαστε με πνεύμα ταπεινό: 'Ελθέ, Πνεύμα Άγιο, θέραπευσε και συμφιλίωσε'!

Υποσημειώσεις

¹ Οι 400 αποτελούσαν μέλη διορισμένα από την ίδια την Κεντρική Επιτροπή ή εκπρόσωποι της οι οποίοι προέρχονται από το Commission on World Missions and Evangelism -αναγνωρισμένα μέλη, Εκκλησίες-μέλη του ΠΣΕ και εκπρόσωποι της ευρύτερης περιοχής της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, των Πεντηκοστιανών και των Ευαγγελικών. 100 μέλη ήταν σύμβουλοι και επιπλέον προσωπικό, συνοδοί, εκπρόσωποι τύπου, παρατηρητές και επισκέπτες.

² Συνέντευξη του Rev. Dr. Samuel Kobia στο Νίκο Παπαχορήστου, Καθημερινή (Κυριακή 8 Μαΐου 2005). ❀

Ο σταυρός ήλθε από το Ισραήλ και κατασκευάστηκε από τις ελιές που ξεριζώνονται για να φτιαχτεί το τείχος

αλληλο γραφία

Ο Αστήρ της Ανατολής ευχαρίστως δημοσιεύει επιστολές αναγνωστών. Οι επιστολές πρέπει να είναι σύντομες, καθαρογραμμένες, σχετικές με δημοσιεύματα του περιοδικού (που να υποστηρίζουν και να συμπληρώνουν ή να αντιτίθενται σε κάποιο δημοσίευμα, με επαρκή δικαιολόγηση και βιβλιογραφικές αναφορές) ή ερωτήσεις, χωρίς καμμία προσωπική αναφορά σχετικά με τον άρθρογράφο ή άλλα πρόσωπα. Δεν δημοσιεύονται επιστολές ανυπόγραφες ή με ύφος που δεν ταιριάζει στο περιοδικό. Θα καταβάλλεται προσπάθεια να υπάρξει απάντηση του αρθρογράφου. Επιστολές μπορούν να αποστέλλονται και με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στη διεύθυνση: astir@gec.gr

Γ. Ξενόπουλος και “Αστήρ της Ανατολής”

Αγαπητέ κύριε Τσεβά,

Σε συνέχεια του σημειώματος που είχατε για τον Γ. Ξενόπουλο τον Νοέμβριο του 2001, που μιλούσε για τη σχέση του με την “Εφημερίδα των Παιδών”, σας στέλνω την μαρτυρία του ιδίου για το άλλο έντυπο του Καλοποδάκη τον “Αστέρα της Ανατολής”. Το ανακάλυψα, μετά από μια επίσκεψη μου στην έκθεση βιβλίου Θεσσαλονίκης, όπου αγόρασα και αργότερα διάβασα το βιβλίο του Ξενόπουλου «Χωρίς τίποτα» το οποίο περιέχει αναφορά στο περιοδικό μας. Η χαρά μου ήταν μεγάλη, καθώς η μαρτυρία περιέχει κολακευτικά λόγια για το ήθος και τη δράση του περιοδικού, καθώς και για τον εκδότη και το γύρω του περιβάλλον. Σας παραθέτω το απόσπασμα: (Εκδόσεις Βλάσση 1989 σελ.150-152)

“Και τότε, προβίβασε τον εαυτό του και, από υπηρετής, μπήκε υπάλληλος σε ένα γραφείο περιοδικού.

Ήταν ένα ηθικοθρησκευτικό περιοδικό, που τόγγαζε ένας άγιος άνθρωπος, βοηθούμενος από όλη την οικογένεια. Συνδρομητής ήταν κι ο γέρο Δεσίπρης. Και μια μέρα, που ο Γιωργάκης πήγε να πληρώσει τη συνδρομή του αφεντικού του, άκουσε από τη σκάλα ομιλίες, αρβανίτικες. -Μπα! Και κει μιλούσαν τη γλώσσα τους; Μα ναί! Ο άγιος άνθρωπος που έβγαζε το περιοδικό, καταγόταν και αυτός από την Ύδρα. Κι οι ομιλίες που άκουσε μπαίνοντας ο Γιωργάκης ήταν μεταξύ της γριάς μάνας και της μεγάλης αδερφής. Τις ρώτησε αρβανίτικα αν ήταν εκεί το γραφείο του περιοδικού «Αστήρ της Ανατολής». Η γριά, χαρούμενα κι ολοπρόθυμα, του αποκρίθηκε στη γλώσσα του. Κι ο Γιωργάκης έβαλε κείνο το σπίτι στην καρδιά του. -Μήπως σας χρειάζεται κανένας υπάλληλος

Γιργόριος Ξενόπουλος
χαρακτικό της Άρις Κομμανού
(1999), Ζάκυνθος, Μουσείο
Γιργόριου Ξενόπουλου

; ρώτησε θαρρετά, αφού πλήρωσε τη συνδρομή. -Για την ώρα, όχι, του αποκρίθηκε ο διευθυντής αργότερα, όταν θα πάει στρατιώτης ένας νέος που έχω, ίσως χρειαστώ. Ξέρεις κανέναν; -Αν θέλετε, έρχομαι εγώ, αποκρίθηκε ο Γιωργάκης. Κι είπε ποιος ήταν, τι έκανε, και τι ήξερε. Ενδιαφέρθηκαν, ευχαριστήθηκαν. Η γριά είπε «Τούτος εδώ φαίνεται καλό παιδί». Και σε λίγο καιρό, πριν φύγει μάλιστα ο άλλος για στρατιώτης, τον πήραν. Είχε πολλή και πολύπλοκη δουλειά στο γραφείο του περιοδικού. Την έμαθε όμως, τη συνήδισε γρήγορα και την έκανε στην εντέλεια. Τσάκισμα και δίπλωμα των φύλλων, περιβολή, γραμματοσημάρισμα, μέτρημα, πακετάρισμα, κουβάλημα στο ταχυδρομείο, άλλα τρεχάματα, για ύλη, για διορθώσεις, για εισπράξεις, για πληρωμές για ψωνίσματα απ’ όλα. Στη διεκπεραίωση, βοηθούσε και η γριά, βοηθούσε κι η μεγάλη κόρη, και καμιά φορά, όταν ήταν βία, κι ο διευθυντής ο ίδιος. Μιλούσαν μαζί του, κι η γριά πάντα αρβανίτικα. Κι είχε μεγάλη ευχαρίστηση ο Γιωργάκης να εργάζεται με τους καλούς αυτούς ανθρώπους, τους χριστιανούς- κι ασ μην ήταν κατολίκ- που δεν τον άφηναν ποτέ να παρακουραστεί και του είχαν κι ώρες ελεύθερες για μελέτη. Ύστερα, σαν έφυγε ο άλλος υπάλληλος, ο Γιωργάκης κάθισε μέσα. Είχε την καμαρούλα του, το φαί του, όλα. Κι επειδή δήλωσε πως δεν χρειαζόταν βοηθό- γιατί ήξερε πια την εργασία και την πρόφταινε μόνος- του έβγαλαν κι ένα μισθό ικανοποιητικό. Μπορούσε να στέλνει στο σπίτι του όσα και πριν, αλλά και να φυλάγει για τη μαγιά που ήθελε.

Θυμόταν με συγκίνηση και μ’ ευγνωμοσύνη την οικογένεια που έβγαζε τον «Αστέρα της Ανατολής». Στην υπηρεσία της έμαθε πολλά. Από την βιβλιοθήκη της διάβασε ένα πλήθος βιβλία. Προχώρησε και μόνος του, και σχεδόν τελειοποιήθηκε στα Γαλλικά.

Κι ακόμα τα πρώτα του λογοτεχνικά γυμνάσματα στον «Αστέρα» τα χρωστούσε. Μια μέρα -δεν ξέρει κι εκείνος πώς του ήρθε- έγραψε ένα μικρό ηθικό διήγημα. Ο διευθυντής, ο άγιος άνθρωπος, το άρεσε, του το διόρθωσε και το δημοσίευσε. Έπειτα άλλο, έπειτα άλλο. Κι από τότε ο Γιωργάκης ο Γκόρας έγινε και κρυφός λογοτέχνης! Αυτό ήταν το πρώτο του, το κυριότερό του κεφάλαιο, έλεγε, που το είχε αποκτήσει με την τιμιότητά του και την αφοσίωση. Έπειτα, μερικές χιλιάδουλες, που είχε καταφέρει να μαζέψει -με την ίδια τιμιότητα και αυτές- τα χρόνια που έκανε στον «Αστέρα». Ο διευθυντής του το ήξερε καλά το μικρό αυτό απόθεμα. Το παρακολουθούσε, το υποβοηθούσε, κι είχε πια τόση εμπιστοσύνη στον υπάλληλο του, ώστε πολλές φορές τον άφηνε στο πόδι του -να εγγράφει, να εισπράττει, να πουλεί τόμους- πράγμα που πρωτύτερα δεν το εμπιστευόταν παρά μόνο στη μεγάλη του αδελφή. -Πόσα μάζεψες σήμερα, Γιωργάκη; -Διακόσιες σαρανταπέντε και πενήντα, κύριε. -Καλά φερ’τα δω. Κι ούτε λογαριασμό, ούτε εξέλεξη, ούτε τίποτε!

Πέρασαν ένα-δυο χρόνια. Ο «Αστήρ της Ανατολής» δεν πήγαινε τώρα τόσο καλά. Η εποχή δεν σίκωνε πια ένα «ηθικοθρησκευτικό» περιοδικό. Ο κόσμος είχε αρχίσει να ζυγνάει και να θέλει άλλα. Έτσι ο Γιωργάκης δεν μπορούσε πια να έχει την παλιά του θέση και μη έχοντας απόθεμα, για να κάμει τη δουλειά του, υποχρεώθηκε να ζητήσει θέση καινούργια”.

Ελπίδα Μουλαϊδου-Κανταρτζή
Φιλολόγος, Θεσσαλονίκη

“Οικτίρμων κι’ Ελεήμων ο Κύριος. Μακρόθυμος κι’ Αληθινός”.

Ψαλμός 86:15

Πατέρα, Στοργικέ,
κλίνουμε το γόνυ σήμερα
και προσευχόμαστε σε Σένα
για τις μητέρες όλου του κόσμου.

Κύριε, παρακαλούμε,
έλα αρωγός στις μικρομάνες.
Απειρες καθώς είναι,
πλούτισέ τες Συ με σοφία και αγάπη
να οδηγούν σταθερά τα παιδιά τους
στο δρόμο του δικαίου
στο δρόμο το δικό Σου.

Βαρύ το φορτίο τους
μ’ ανάλαφρο
κι’ ευλογημένο
όταν Συ το σκέπεις.

Άκουσε, Κύριε, παρακαλούμε
τηνκραυγή της μικρομάνας
πούμεινε άδεια η αγκαλιά της.
Άκουσε Συ, Πανεύσπλαχνε,
τον πόνο της μητέρας
για τον αδικόσκοτωμένο γιο της.
Δες την μακρόσυρτη αγωνία της
για το άρρωστο σπλάχνο της.
Τ’ απελπισμένα “γιατί”
μπροστά στ’ ανήμπορο παιδί της.
Πρόσεξε το βουβό πόνο της
για το παιδί της που Σ’ απόρριψε...
για το παιδί της που γαντζώθηκε στα ναρκωτικά...
για το παιδί της πίσω απ’ τα σίδερα.

Ω, Κύριε,
Ας λάμπει ξαφνικά στον πονεμένο νου της
η γνώση της αλήθειας
πως το πιο οδυνηρό γι’ αυτήν θάνατο
αν πάψει να Σ’ αναζητά
αν πάψει να Σ’ εμπιστεύεται.

Κύριε Σπλαχνικές και Πολυέλεε,
παρηγόρησε κι όπλισε με καρτερία
κάθε μάνα που Σε επικαλείται!
Χάρισέ της ελπίδα και πεποίθηση
πως το δικό Σου έλεος δεν τελειώνει.,
η ευσπλαχνία Σου δεν εξαντλείται
κι’ η πιστότητά Σου μένει αιώνια.

Μ’ αυτή τη βεβαιότητα
θα γίνει ο θρήνος της τραγούδι,
ύμνος δοξολογίας σε Σένα,
το Θεό της Συμπόνιας,
το δυνατό Θεό της Αγάπης.

Α. Βαλαή

ΜΙΑΝ ΑΛΛΗ ΑΝΟΙΞΗ

Νύχτωσε και τ' αστέρια λάμπουνε,
αρώματα η γης σκορπάει,
παντού το μύρο το γλυκό της άνοιξης
για Σένα, Κύριέ μου, μου μιλάει.

Για Σένα που μιαν άλλη άνοιξη,
περίλυπος μέχρι θανάτου,
ήπιες τ' ολόπικρο ποτήρι των καημών
μονάχος με τη θλίψη εδώ κάτω.

Μέσα στον κήπο της Γεθημανή,
μακριά απ' τα στίφη των αγρίων,
για κείνους, Κύριέ μου, προσευχόσουνα,
ρίχνοντας τους χειμάρρους των δακρύων.

Μα ήταν και για μένα οι λυγμοί,
για μένα, που 'ρθα με κραυγές και φώτα
στο Γολγοθά να Σ' ανεβάσω, Κύριε,
έχυνες τον αιμάτινο ιδρώτα.

Ω! πόσο η αγάπη Σου μ' ανάστησε,
πόσο απύθμενο είν' το δικό της βάθος·
ήρθε μια νύχτα μυστικά και μου 'δειξε
της τραγικής θυσίας Σου το πάθος.

Τώρα καθώς περνούν οι άνοιξεις και φεύγουνε,
γεμίζω απ' της αγάπης Σου τα μύρα,
κι όλο κοιτάζω τους αιώνιους ουρανούς
και τραγουδώ με του Δαβίδ τη λύρα.

Ρέα Σουλβία